

SIMONAS DAUKANTAS

Žemaičių pasakos

ŽEMAIČIŲ PASAKOS

S I M O N A S D A U K A N T A S

Ž E M A I Č I Ū

P A S A K O S

Penktas papildytas leidimas

VILNIUS

1985

84L1
Da409

Iliustravo
ASPAZIJA SURGAILIENĖ

D $\frac{4803010200 - 304}{M852(08) - 85}$ 115-85

© Leidykla „Vaga

LAPĖ IR OŽYS

Lapė, nuėjusi pas oži, sakanti:

— Eikiva į medę trobos statytis, nes bus didžiai dideli speigai.

Nuėję statasi — gaidys atėjės. Prašančiu:

— Padék statytis, nes bus dideli speigai.

Gaidys atsakė:

— Aš į kerpes įsikasiu — man nebus šalta.

Atėjus kiaulė. Lapė prašanti:

— Padék statytis, nes bus dideli speigai.

Atsakiusi kiaulė:

— Aš įsikasiu į žemę — man nebus šalta.

Atėjės žąsinas — prašanti lapė:

— Padék statytis, nes bus dideli speigai.

Atsakės žąsinas:

— Mano didelės yra plunksnos — neperšals.

Atėjės zuikis — lapė prašanti:

— Padék statytis.

Atsakės zuikis:

— Mano gaurai tankūs, man bus nešalta.

Taip anuodu statančiu ir pastatančiu. Gyvenančiu.

Ir atėjo žiema. Šalta, speigai dideli — nebegali niekame niekas patvertis.

Taip ir atėjės gaidys, prašas, kad įleistų į trobą. Lapė sakanti:

— Juk sakei: „Įsikasiu į kerpes — nebus šalta.“

— Na, jei neleidžiat, aš atkasiu pamatus, iškasiu — ir jūs nušalsi ir aš nušalsiu.

Ir įleidusi.

Paskui atėjės žąsinas. Sakas:

- Ileisk mane, lapele, ileisk mane, nes jau nušalsiu.
- Juk sakei: „Mano plunksnos didelės, neperšala.“
- Jei jūs manęs neleidžiat, aš kiminus ištrauksiu iš sienos.
- Na, eik...

Paskui atėjusi kiaulė. Sakanti:

- Ileiskit mane — šitai jau nušalsiu! Susimylék, nes jau nebegaliu išturėti, baigiuos.

- Juk sakei: „Mano šeriai ilgi, ir nebus šalta.“
- Jei jūs manęs neleidžiat, aš pamatus išknisiu — ir jūs nušalsit, ir aš.

- Na, eik jau...

Paskui atėjės zuikis. Sakas:

- Ileiskit mane!
- Tu juk sakei: „Mano gaurai tankūs — neperšals.“
- Susimylékit, nebegaliu beišturėti — jau nušalsiu. Jei jūs manęs neleidžiat, aš imsiu su kojom ir iškrušiu — nušalsiu ir aš, ir jūs.

- Na, eik...

Po to gyveno anie visi patogiai, šiltai. O taip dideli speigai buvo, o taip daug buvo vilkų. Išalkę vilkai valgyti. Taip anie eis į tą trobą — niekaip negalįjėti. Vieną vilką visi suėmė ir įstumė. Kai tik tas vilkas įėjo, ožys ėmės su ragais ir prirémės, avinas vėl su ragais badas, o ta lapė vis į akis vandenį liejanti. O tas gaidys, ant pečiaus palékės:

- Kad kadokš!

O tas žąsinas tam vilkui vis į kenklę su snapu kerpa. Taip aną ožys paleidės — tas vilkas puolęs laukan. Sakas:

- Kad tik jūs mane paleidot!

Išėjės laukan, sakas:

— Jau tik gyvas belikau. Kai tik jėjau į vidų — toks žmogus ir priverpė prie sienos. Kalvis su kūju duoda, siuvėjas su žirklém kerpa, o tokia moteriška į akis vien vandenį lieja, o toks kaip raguotas, ant pečiaus palipęs, sako: „Paduokš man!“

Tas, kur sakė, žmogus, buvo ožys; kur sakė, kalvis,— buvo avinas; kur sakė, siuvėjas kerpa su žirklémis, tas buvo žąsinas; kur sakė, taip kaip raguotas, tas buvo gaidys, kur ant pečiaus palipęs, kad jėjės. Jau sakas:

— Kad mane tam būtų padavę, tai jau nebebūčiau gyvas likęs. Kol gyvas būsiu, tolei minésiu ir nebeisiu niekados.

LIŪTAS IR LAPĖ

Liūtas buvo susirges, tad visi žvėrys éjo lankytis savo karaliaus. Kuris tiktai nueidavęs, tą suplėšydagęs. Tad ir lapé éjo lankytis. Sustojusi krūmely, pradéjo šnekinti savo karalių. O liūtas pradéjo anai sakyti:

— Dél ko neini artyn?

Ana atsaké:

— Matau daug pédų įeinančių, o nė vieno išeinančio.

APIE ŠUNI, KURS BUVO VARDU BINZA

Buvęs šuo pas gerą šeimininką. Ir tas šuo taip dideliai buvęs geras ir stiprus. Taip tas šuo kai paseno, paliko niekam nebevertas. Šeimininkas gailėjos aną karti ir išvaré iš savo namų. Tas šuo nebegauna niekame ésti, išalko.

Bevaikščiodamas sutiko vilką. Tas vilkas pradéjo sakyti šuniui, vardu Binza:

— Binza, koks tu stiprus pirma buvai! Dél ko dabar nebesi stiprus?

Anas pradéjo sakyti:

— Kad mane šeimininkas išginė, nebeduoda man ēsti,— kur nebūsiu silpnas...

Tas vilkas pradėjo sakyti tam Binzai:

— Ar tu nori,— sako,— aš tave vėl atitaisysiu, kad tu paliksi geras?

Anas atsakė:

— Noriu mielai, kad atitaisytum kaip norint.

Tas vilkas pradėjo sakyti Binzai:

— Kad tavo šeimininkė išeis rytą šieno grębti ir išsineš su savimi mažą vaiką, tad kaip ana pasodins tą vaiką ant žemės, aš aną pagausiu ir nešiuos. O tu būk netoli krūmelio ir iškratyk nuo manęs tą vaiką. Tai būsi laimingas. Bet,— tas vilkas klausė šunies,— ką man už tą gerą duosi?

Tas šuo atsakė:

— Kad mūsų bus banketas, tad tu ateik, o aš tau duosiu už tai mėsos ir kaulų, pavogdamas nuo virėjo.

Taip anuodu susitarė.

Ryto metą išeina šeimininkė vaiku nešina ir šeimyna šieno grębti. Kai ta šeimininkė tiktais padėjo tą vaiką ant žemės, tuoju atbėgęs vilkas pagrobė tą vaiką. Ta šeimininkė tik pamatė, kad jau vilkas vaiką neša, pradėjo šaukti. Taip ir Binza, kai išgirdo, krūmely būdamas, šaukiant, ir anas atsiliepė, sulojo. Ta šeimininkė pradėjo siundyti, sakydama:

— Binza, gink vilką!

Tas Binza — bėgti stačiai ant to vilko ir iškratė nuo vilko tą vaiką. Ta šeimininkė tokia patenkinta tuo šunim! Ir paliko per tai laimingas.

Atėjo banketas. Per tą banketą atėjo vilkas. Ir Binza aną pamatė. Pasisveikino anuodu, ir pradėjo Binza sakyti vilkui:

— Pasilükėk,— sako,— vakaro.

Tas vilkas sulaukė vakaro — Binza pradėjo nešti tam vilkui mėsos ir kaulų, pavogdamas nuo virėjo. Tas vilkas jau priėdė mėsos ir pradėjo prašyti gerti. Tas Binza anam sakė:

— Eikim į vidų, aš duosiu alaus.

Tas vilkas pradėjo sakyti:

— Kaip aš eisiu: rasit mane pamatys.

Tas Binza sako:

— Nepamatys, visi girti yra.

Vilkas paklausės, ir įėjė į trobą. Binza atnešė anam gerti pilną gorčių alaus. Anas ir išlakė visą. Kai tas vilkas apsigérė, pradėjo Binzai sakyti neiškentėjės:

— Na, jau tiek šauksiu! — nes tie žmonės dainuoja, ir anas nebe-iškenčia, nori dainuoti.

Tas Binza sako:

— Nedainuok, nes tu nepritaisysi prie žmonių balso.

Anas nebeiškenčia — pradėjės kaukti. Ir išgirdo tie žmonės ano balsą, pradėjo ieškoti ir atrado užpečiuj, ir pradėjo aną dideliai mušti. Taip anas vos beišbėgo iš tropbos, vos be gyvas paliko.

Tas vilkas dideliai supykęs ant Binzos, kad aną baisiai sumušė ir vos gyvas bepaliko. Binza sako:

— Ar aš nesakiau, kad nešauk, nes nepritaisysi balso!

Vilkas neklause, ką Binza sakė, ir pabėgdamas pasakė:

— Rytą bus byla! — ir liepė ateiti liudytojais vedinam.

Tas Binza pavadinės katiną, gaidij ir pats, o vilkas pavadinės mešką, šerną ir pats. Paskui vilkas laukė ateinant Binzos su liudytojais. Laukia laukia — nesulaukia. Tada vilkas liepė meškai lipti į eglę. Ta meška kai įlipo, ir pamatė ateinant anuos. Pradėjo sakyti vilkui:

— Kūmeli, ateina baisūs kapotininkai; vienas su durklu nešinas, antras būgną mušdamas ir sušuko: „Ar yra kas?!”¹, o trečiasis akmenis rinkdamas!

Pradėjo sakyti vilkas savo liudytojams:

— Slépkimės, nes nebus gerai!

Tas vilkas įlindo į laužą, šernas — į skruzdyną, o meška — eglėje. Anie kai atėjo prie vilko po ta egle, kur buvo sutarę sueiti, tam šernui skruzdė įlindo į užpakalį ir pradėjo dideliai kąsti. Anas, neiškentėdamas to skausmo, pradėjo su uodega skruzdyną plakti. Tas katinas įsistebėjo, kad ten kuša kaži kas — anas manė, kad pelė. Tiktai kapt už uodegos — tas šernas bėgti! O gaidys buvo šalimaus to skruzdyno. Anas pasibaidė ir įlėkė į eglę, sakydamas:

— Paduok šen!

Ta meška iš tos eglės ant laužo, kur buvo vilkas įlindęs, nukrito. Tas vilkas iš to laužo bėgti! Meška paskui vilką. O šie ir paliko vieni — ir laimėjo bylą.

APIE KATINĄ SU VIŠTA

Kitą kartą katinas su višta susivedusiu. Katinas pastatęs trobelę, tatai anuodu gyvenančiu toj trobelėj. Katinas, išeidamas medžioti, pasakės vištai:

— Nejleisk nieko: jei įleisi — prapulsi!

Ir atėjusi lapė, prašantis:

— Kūmele, kūmele, įleisk mane...

Tatai ir įleidusi ta višta lapę. Ta lapė pagrobusi tą vištą, nešanti, béganti. Ta višta šaukianti:

— Katin, katin, neša mane per aukštus kalnus, per žalias girias! Kame esi — gelbék!

Ir atbègęs katinas, ir išgelbèjës. Paréjusiu abudu namo, pavalgiusiu. Katinas vël, išeidamas į girią medžioti, pasakės:

— Nejleisk — aš nebegelbésiu!

Ir atėjusi vël lapė, prašantis, taip prašantis:

— Kūmele, įleisk, kūmele, įleisk — aš tau nieko nedarysiu, paviesësiu valandèlę.

Tatai įleidusi ta višta tą lapę. Ta lapė tą vištą pagrobusi, béganti, nešanti. Ta višta šaukianti:

— Katin, katin, gelbék mane — neša mane per aukštus kalnus, per žalias girias!

Ir atbègęs katinas, sakas:

— Dèl ko manęs neklausei?! — Ir išgelbèjës. Sakas: — Jei tu bejleisi, aš tavęs nebegelbésiu niekaip! Nejleisk nieko!

Katinas ir išéjës vël medžioti.

Atėjusi lapė, prašantis:

— Kūmele, įleisk mane — nieko nebedarysiu.

Ir įleidusi. Lapė pagrobusi tą vištą, nešanti, bėganti. Ta višta šaukianti:

— Katin, katin, gelbék mane! Neša mane per aukštus kalnus, per žalias girių!

Tas katinas ir nebegelbėjės — veizis stoja, kur aną nuneš. Matęs, kad įnešusi į urvą.

Parėjės namo tas katinas, paėmės muzikas, nuėjės prie to urvo, griežiąs:

— Šešta pati, šešta pati su penketu vaikų!..

Ir išbégės vienas lapės vaikas iš urvo, sakąs:

— Kas čia taip puikiai griežia?

Tas katinas turėjės kardą — ir nukirtės sprandą. Vėl griežiąs:

— Šešta pati, šešta pati su penketu vaikų!..

Ta lapė sakanti antram vaikui:

— Bék paveizék — anas ten bešoka.

Tas vaikas iš urvo galvą iškišės, sakąs:

— Kas čia griežia?

Tas katinas su kardu galvą ir nukirtės. Na, tai vėl griežiąs katinas:

— Šešta pati, šešta pati su penketu vaikų!..

Ta lapė sakanti:

— Anuodu jau bešoka — bék paveizék!

Išbégės vaikas iš urvo — katinas su kardu galvą nukirtės.

Ta lapė nebesulaukianti nė vieno vaiko. Bėgusi pati paveizėti.

Išlendantį iš urvo — katinas galvą nukirtės, sakąs:

— Kam tu mano vištą papjovei — ir pati gavai mirtį!

APIE SENĄ ARKLĮ, KATĘ, ŠUNĮ, ŽĀSINĄ IR GAIDI

Kitą kartą karalius turėjės seną arklį, seną katę, seną šunį, seną žāsiną ir seną gaidį. Žinoma, kol jauni buvo — visi buvo tikę, bet kai paseno, apkyrėjo karaliui anuos bemaitinant be naudos,— émęs karalius išvarė. Anie išvaryti einą į medę,— kitur kur eis? Per medę beeidami, užėjo vilkų banketą. Tie vilkai mano sau: „Reikia anuos vaišinti, paskui išpjausma — bus mėsos.“ Tie kai prigérę — kaip imsią giedoti kiekvienas savo balsu! Vilkai pabūgę, émę ir išbégioję visi iš tu namų. Sie palikę vieni tose trobose. Naktis kai atėjo, eis anie gulti kiekvienas į savo vietą. Arklys priemenėj atgulęs, šuo — už angos, katę — pelene, gaidys palékęs ant laktos, žāsinas — angos tarpe, ir ilsisij.

Paskui tie vilkai naktį, kai susiėjo, šnekąsi:

— Reikia vienam eiti paveizeti, kas ten dedas mūsų buveinėje.

Nusiuntę vieną, išskyrę visų didžiausią pašiušėli. Anas kai nuéjės, tamsoj ką matys — reikia kurti ugnį. Isilenkës į peleną, norėjės pūsti ugnį. Katę kaip griebusi su koja — ir akis mažne išplėšusi. Šis iš to išgąsčio kaip puolęs ant arklio! Arklys kaip pradësiąs aną spardyt! Paskui sušokę visi — žāsinas kenkles gnaibas, šuo uodegą kremtas, o gaidys „kakarykū!“ sušukęs. Šis vos tik išsprukęs kaži kaip. Tai nubèges kitiems émęs pasakoti:

— Meldžiamieji, bent jūs neikit į banketo namus, nes prapulsit. Mužikų pléšikai užémę mūsų gyvenimą! Vos ne vos savo gyvybę išnesiau. Kitas su spragilu ir šonkaulius mažne permušę, siuvéjas kenkles kiek norėjo, tiek karpę. Boba pas peleną besišukuojanti. Kai aną užklupau, sugédinau — kaip užtrako, mažne ir akis išplèšę!

Paskui anų niekas nebedrjso liesti, ir paliko begyveną.

KAIP ŽMOGUS LIKO UŽ VISUS SUTVĖRIMUS SMARKESNIS IR STIPRESNIS

Kitą kartą liūtai kalbėjęsi:

— Bene randi, kas béra už mus stipresnis ir smarkesnis visame pasauly?

Kuisis pradėjęs sakyti:

— Kad jūs neverti žmogaus vienos rankos. Aš jau žmogų gerai ištyriaus.

— Na,— šie pradėjė sakyti,— kokiui būdu?

Sako:

— Vienu metu mes užėjom žmogų bemiegantį. Sustojom devyni stiprūs vyrai gerti ano kraujo. Kai anas tiktai grybštéléjo su viena ranka — aštuonis vyrus vienkart nuspaudė. Aš, devintas, bepalikau. Taip būtų ir mane nuspaudęs, bet ranka nebepriteko lig manęs.

Liūtasano pradėjęs prašyti:

— Meldžiamasis, eikiva, man parodyk žmogų, koks tas gali būti žmogus.

— Na, kad tu nori, eik su manim.

Nuvedęs netoli vieškelio, karklyne pastatęs liūtą.

— Čia,— sako,— turės ateiti žmogus.

Laukiančiu — niekas neateina. Paskui atbégęs piemenėlis, lazdele pasiremdamas. Liūtas pamatęs ir sakąs kuisiui:

— Turbūt tas yra žmogus?

Kuisis sakąs:

— Gali anas būti žmogumi, bet dabar néra anas žmogus.

Ateinanti paskui moteriška.

- Kuisi, bene antai žmogus?
- Eik, nevadina ano niekas žmogumi, tik moteriška.

Liūtas žūtbūt nori to žmogaus sulaukti ir su anuo susigrumti. Pamatę ubagą ateinant su dviem lazdom. Liūtas sakas:

- Tas turbūt žmogus?

Sako:

- Tas yra buvės žmogus, bet dabar nebéra žmogus.

Atjojas dvariškis raitas, su pištalietau užsikaišęs, su kardu. Pradėjės kuisis sakyti:

- Dabar,— sako,— tas yra žmogus, jei nori, su tuo gali persiimti.

Šis nagus išplėtęs turjs — grobs aną, suplėšys. Kai jau radosi pačiamė šūvy, puolęs iš karklyno ant žmogaus. Šis pištalietau ištraukęs, šovęs — ir iššovęs anam akį. Tas liūtas apsisukęs, vieną kartą puolęs, antrą kartą — šis davęs iš antros pištalietas, vėl šiam antrą akį išgriežęs. Šis puolęs ant viršaus. Dabar žmogus, ištraukęs kardą, kapojęs kaipojęs.

Tai pargrižęs pasakojęs kitiems, kad — mes žmogaus neverti nė vieno piršto.

Sakas:

— Aš niekados nemaniau, kad žmogus gali toks būti smarkus ir stiprus. Melskitės, kad žmogaus nesutiktumėt! Žmogus juokaudamas mane pabaigė. Kad būtų iš tiesų kibės, būčiau gyvas niekados nepalikęs. Vieną kartą atkrenkštęs man spjovė, antrą kartą — man akis išspjaudė. Paskui kaip ims mane su vienu pirštu kaptoti! Kur man griebia, čia kiaurai eina.

Ir paliko žmogus už visus žvėris ir paukščius stipresnis ir smarkesnis.

LIŪTAS, ZUIKIS, BALANDIS, ŠPOKAS, SKRUZDĖ IR KARALAITIS

Kitą kartą karalius turėjo vieną sūnų. Kai išleido į mokslus, klausė ano:

— Kokį luomą apsirinks: ar kunigu, ar kariuomenę, ar mane patį karšinsi?

Tada ansai atsakė:

— Eisiu pasaulio pamatyti.

Leido ir tai karalius. Paėmės kardą, padėkojės tėvui už visas malones ir išėjės į pasaulį.

Keliaudamas atranda liūtą, zuikį, balandį, špoką ir skruzdę, kurie besivaržą dėl dvēsenos. Tuoj tie žvėryς prašo karalaičio, kad aniemis pagal galvas padalytų. Tada anas ėmės ištraukęs kardą, pakapojo po gabala pagal galvą: liūtui daug, zuikiui mažiau, balandžiui mažesniai, špokui dar mažesniai, skruzdei dar mažesniai už visus. Po padalijimo eina toliau džiaugdamos, jog nuo mirties išsigelbėjo, nes vis mintį turėjo, jog liūto paliks suplėšytas.

Paskui tie žvėryς pradėjė tarp savęs kalbėti:

— Tas žmogus taip didžią malonę padarė, o mes anam už tą ne-padékojom.

Sutarė anie gintis ir anam už tą padékoti. Pradės anie gintis — iš tu žvérių ir paukščių visi gali bėgti arba lėkti, tik ta vargšė skruzdė

prašo zuikio, kad aną ant uodegos galio nuneštų. Padarys anie tą malonę — jei zuikis ir nenulaikytų, prižada ir kiti pagelbēti. Tada balandis, špokas lekia, liūtas su zuikiu bėga ir skruzdė zuikio uodegoj — lalakt lalakt...

Didžiai persigando karalaitis, išvydės tuos žvėris atbègant. Iš baimës negalèdamas toliau nè žingsnio pažengti, mano pats sau: „Dabar nelaimingas esu, turbùt dèl to anie atsigena — dèl neteisingo tos mësos padalijimo.“ Liūtas visų pirma pradéjo anam prisiartinës dëkoti už malonę taip sakydamas:

— Aš,— sako,— esu žvèris, stipresnis už visus, bet tu, esant reikalui, bûsi dylyka kartu stipresnis.

Zuikis vël:

— Aš esu žvèris greitas, bet tu, esant reikalui, bûsi dylyka kartu greitesnis.

Balandis taip kalbèjo:

— Aš esu paukštis greitai lakiojës, bet tu, esant reikalui, dylyka kartu greičiau lëksi.

Špokas taip dëkojo:

— Aš esu paukštis puikus ir puikiai giedas, bet tu, esant reikalui, bûsi dylyka kartu puikesnis ir dylyka kartu puikiau giedosi.

Skruzdë taip dëkojo:

— Aš esu vabalas mažas, bet tu, reikalui esant, bûsi dylyka kartu už mane mažesnis.

Taip po to trumpu laiku persiskyrë. Tada pamanë karalaitis: „Kad stočiaus zuikiu“,— ir tuoju stojos, ir tokj greitumą turëjo, jog per keliais valandas perbègo visą karalystę. Netoli sostinës, karaliaus sode, pradës ansai, pasivertës į špoką, giedoti — taip puikiai, jog visas dvaras skambëjo nuo giedojo.

O tasai karalius turëjo tris dukteris. Anos buvo visos vienokios — tokio veido, tokio augumo, tokiais drabužiais, jog patys dvariškiai negaléjo anu išskirti. Tada tos panos, išgirdusios paukštij taip puikiai giedantij, bëgs veizëti į sodą, kas per paukštis, nes tokio puikaus balso niekas dar nebuvo girdëjęs. Išvydusios tokj paukštij, kurio niekada nebuvo mačiusios, pradéjo aną gaudyti, tarp savës taip kalbëdamos. Pirmoji sako:

— Aš esu didžioji, man reikia sugauti.

Antroji:

— Aš esu vidutinioji, man reikia sugauti.

O ta, paskutinioji, sako:

— Aš esu mažoji, tévo mylimoji, man reikia sugauti.

Tas paukštis, visa tai girdėdamas, mano pats sau: „Palauk, kad tu esi tévo mylimoji, aš tau pasiduosiu.“ Ir pasidavė tai mažajai. Ta su dideliu džiaugsmu parsinešė į savo kambarį, patupdė į narvą, lesina aną visų brangiausiais daiktais: cukrum, razinomis... Tas, pasprangintas saldžiais daiktais, gieda sau nė kam ko. Naktį, kai jau visur nutilo, anas, pasivertęs į skruzdę, lenda laukan iš narvo, o paskui, pasivertęs į štoką, nutupia į aslą, o ten pasiverčia į žmogų. Tada pana, pakėlus akis, išvydo žmogų, dėl kurio didžiai persigando, ir didžiu balsu sušuko. Tada karalius, antrame rūme būdamas, didžiai persigando. O tas paukštis savo papratimu vėl nutūpė į narvą. Karalius taip už tą pyko, jog aną prižadėjo mirtim bausti, jei tiktais antrą kartą taip bepadarys. O tas savo narve visa girdi, ką anai pasakė tévas. Tada anas ir antrą kartą taip padaręs: išlindo savo papratimu iš narvo, nutūpė ant žemės, pasivertė į žmogų. Pana, norint ir mato tą žmogų, jau nieko nesako, bijo mirties, nes tévas taip buvo prižadėjęs. Pradėjo ansai pats anai sakyti:

— Nesibijok,— sako,— aš esu tasai paukštis, kurį šiandien sugavai sode.

Pradėjo anai pasakoti apie save — jog ir ansai karalaitis, apsakė savo gudrybę — jog gali pasiversti į liūtą, į zuikį, į balandį, į štoką, į skruzdę, apsakė ansai, kaip tokiais gali pasiversti, kad liūtas ir kiti atsidėkojo,— ir dėl to,— sako,— tau pasidaviau, jog pasisakei tévo mylimoji.

Ta pana, smalsi tų visų keistų daiktų, nori aną už vyra paimti.

— Bet karaliaus tokia teisė yra,— sako,— išduota: kas mus išskirs, tai yra kas pasakys, kuri mažoji, kuri didžioji, kuri vidutinioji, tik tada tegaus mus ir pusę karalystės. Tada,— sako,— tu pats taip išskirsi. Kad mus išves skyrimui, veizék į rankas. Aš rankose turėsiu baltą skarelę, didžioji — mėlyną, vidutinioji — geltoną. Tada pasakyk karaliui: „Šitai didžioji, šitai mažesnioji, šitai visų mažojo.“

Ansai taip ir padaręs. Išlėkė iš dvaro, pasivertęs į balandį, o paskui, kai į dieną, eis ansai pas karalių. Karalaitis puikus, pasipuošęs — atėjo pas karalių. Apie šį, apie tą besišnekant, priminęs anam patsai karalius, jog „mano teisė tokia yra išduota: kad kas atspėtų iš mano trijų dukterų, kuri mažoji, kuri didžioji ir kuri vidutinioji, atiduočiau pusę savo karalystės ir vieną paną iš tų, kuri patiktų“. Karalaitis tuojuo prižada tą

padaryti. Išvedė anas. Karalaitis tuoju karaliui pasakė, jog „ta yra didžioji, ta — vidutinioji, o ta — mažoji, manoji“.

Tuoju anuodu susivedė. O po to banketo karalaitė išvydo ant savo vyro piršto žiedą su aukso raidėmis. Prašo ano, kad jai tą žiedą atiduotų, nes jai patiko. Bet anas jai atsakė:

— Vargšeles, žinok, kad aš to žiedo niekam negaliu duoti. Kai tiktais tą žiedą pasitaikytų pamesti, žinok, jog mane praris sirena, nes taip išpranašauta pagal žvaigždes.

Vieną kartą prausdamasis numovė ansai tą žiedą, ant lango padėjo ir užmiršo. Paskui išėjo pasivaikščioti — tuoju pajūry sirena aną pagavo. Ano pati atranda ant lango žiedą, o vyro nesulaukia pareinant. Suprato, kas per priežastis. Tada, gailėdamos ano, viską dariusi jam suvokti. Ištaisė tokį žvaigždės šviesumo obuolių. Nuėjusi ryto metą prie marės, saulėtekui iškélusi prieš saulę obuolių, iš kurio didis atšvietis davės į marę. Tuoju sirena atėjusi netoli pašalio, pradėjo sakyti:

— Atiduok mudviem su karalaičiu džiaugtis.

Tada karalaitienė atsakė:

— Parodyk, ar gyvą karalaitį tebeturi.

Parodė anai.

— Ano,— prašė,— kad ir kojų apačias pamatyčiau.

Kai iškélé į viršų, karalaitis į balandį pasivertės ir palékė. Tada sirena taip pasakė:

— Už karalaitienės mandrumą, už karalaičio guvumą karalaitienė kibirkštimis spjaudys. O kitaip jos neišgelbės, tiktais taip: jei kas išsirastų už liūtą dylyka kartą stipresnis, už zuikį dylyka kartą greitesnis, už balandį dylyka kartą greičiau lekiantis, už špoką — dylyka kartą puikiau giedantis, nueitų į Kiaušinėnų žemę, o tenai atras kalne gulintį liūtą, kuriam iš karalystės turi statyti po dvi dešimti avių. O kad aną perplėš, išbègs zuikis, o kad zuikį perplėš, išlèks balandis, o iš balandžio — špokas, iš špoko iškris sidabro kulka, ir kada ta kulka į aną šautų, tuo kartu atsitaisytų.

Karalaitis kai tiktais sužinojo apie tokius daiktus, kuo greičiausiai pasivertės į balandį. Nelaukė kelių valandų, kai stojo Kiaušinėnų žemėj pas karalių. Klausiąs karaliaus apie tą liūtą. Tada anam karalius pradėjo kalbèti:

— Kad man aną kas užmuštų, tūkstantį aukso duočiau.

Tada ansai pradėjo anam sakyti:

— Aš užmušiu.

Tada karalius atsakė:

— Ne kiek sakiau, bet daugiau duosiu aukso, tik netikiu tavo kalba.

Ėjės tada karalaitis į tą vietą, kur buvo tasai liūtas. Atrado — tenai piemenys beganą avis, kurios buvo suvarytos tam slibinui, ir tris kartus per dieną turėjo duoti anam avių. Kai karalaitis nuėjo, nebeleido anam nieko duoti. Tada vieną dieną liūtas sujudino kalną. Antrą dieną vėl sujudino, jog kalnas turėjo plyšti. Trečią dieną kad sujudino — kalnas nurietėjo į pakalnę, išėjo liūtas. Karalaitis pasivertė į liūtą ir jį perplėsė. Iš to liūto išbėgo zuikis. Ansai pasivertė į zuikį; priginęs, pasivertęs į liūtą, perplėsė aną — iš ano išlékė balandis. Priginęs ir tą perplėsė — iš to išlékė špokas. Priginęs ir tą, pasivertęs į liūtą, perplėsė — iš špoko iškrito aukso kulka. Tada, tą kulką atémęs, nuėjo pas karalių, atémė prižadėtą užmokestį, o paskui grjžo į savo karalystę. Pareinąs pas pačią — pati kibirkštimi spjaudo, taip kaip iš pečiaus. Užtaisęs šautuvą, šovė į pačią — ir tuoju paliko sveika kaip lapė, gera kaip katė, didi kaip skruzdė, rimta kaip ožka, graži kaip kiaulė, turtinja kaip neturtas, gera kaip Orelienė, viliokė kaip Maušelienė. O po tu visų bėdų pakėlė banketą. Ir aš tame bankete buvau. Kas tas ten buvo šaudymas! Ir aš pats iš bato aulo kad drožiau — balsas vuv vuv, prisi-kius vos girdėti, apsirišus — nė to tiek.

UŽMOKEJIMAS UŽ GERA PIKTU

Kitą kartą žmogus einas per medę. Išvydės žaltį besiraitantį po kelmu. Šaukiąs žaltys:

— Žmogau, gelbék mane — aš tau atmokésiu.

Taip anas émės ir paleidės. Anas paleistas pradėjės sakyti:

— Aš tau už tą padarymą gero įkāsiu taip, jog tu tuoju numirsi.

— Ar tatai man už tokį gerą tepadarysi?

Sako:

— Toki. Norint,— sako,— eikiva ir kitų klauskiva — jei ne taip atsiteis kiekvienas.

— Galiva,— žmogus sakąs.— Nebent,— sako,— koks kvailys taip atsiteistų, o geras niekados neatsiteis taip kvailai.

Einančiu anuodu ir sutikusiu seną arkli. Ir klausiančiu ano arklio — sako:

— Tu esi senas arklys,— perteisk mudviejų bylą. Aš,— sako,— atradau aną prislėgtą kelmo, paleidau, o anas dabar man ketina kasti taip, jog aš vietoje paliksiu. Ar tai gali būti, kad už gerą man anas nori piktu užmokėti?

Sako arklys:

— Visados už gerą piktū moka. Ir aš kad buvau jaunas, kad galėjau traukti žambį, vilkti akėčias, nešti balnā, vežti vežimą, buvau geras šeimininkui, o dabarčiu nebegalio nieko. Ak! Už tas visas geradarystes dabarčiu mane ketina užmušti. Šitai vos išsivilkau iš namų nuo mirties.

Anas, čia matydamas tokią teisybę, nieko nebesako, jau, manas — bus čia giltinė. Veizis — atbēganti lapē. Šis pradējēs šaukti:

— Lapele, išgelbék mane kaip norint iš tos nelaimės!

Sako:

— Kokia tavo nelaimė?

Sako — tokia ir tokia.

— Na,— sako,— jei tu man prižadi gaidžių maišą, aš tave išgelbésiu.

— Prižadu, prižadu.

Ana ēmusi anam žalčiui sakyti:

— Na, aš jums perteisiu bylą. Eikim, parodyk, kuriame daikte tu buvai prispaustas.

Anas žaltys nuvedės:

— Šitai,— sako,— čia ir čia.

— Na, gulkis tame pačiame daikte, kuriame gulėjai. Kaip tu buvai prispaustas, su kuo?

Tas žmogus supratės, ką čia reikia padaryti,— ēmės ir užritės tą patį kelmą. Žaltys palikės becypiąs.

— Na,— lapē sakanti,— eik dabar atnešk man maišą gaidžių į tą ir tą vietą.

Anas parėjės namo, šunų maišą prikišės ir vežas vežte. Nuvežės sakas:

— Manės prašei, kad neše atneščiau, o aš vežte atvežiau.

Lapē uodega mušanti į žemę džiaugdamos, kada anai čia pakratys,— tiktais žmogus paleidės šunis! Ta lapē bėgti, šunys — ginti. Matanti nebe-išbēgsianti — šokusi į tokią duobę. Šunys palikę beveizį aplink duobę bėgiadami.

Ana toj duobėj visas savo kūno dalis girianti, kad išnešę nuo mirties. Kojoms sakanti, bučiuodama anas:

— Kojelės, bėgot bėgot, vargšelės. Auselės, klausėtės klausėtės. Akelės, veizėjot veizėjot. Uodega, bjaurybė, vis mėtliojaus užkentus, norėdama mane šunims atiduoti — už tą mesiu tave šunims.

Metusi šunims — šunys sugrobę pačią, suplėšę.

SKRUZDĖ IR BALANDIS

Skruzdė begerdama įkrito į upelį. Balandis, matydamas, kad jau anai yra bėda, nulaužęs šaką įmetė į upelį. Ta skruzdė ir išlipo.

Paskui atėjo šaulys ir norėjo aną nušauti. Anam besitaikant, skruzdė pradėjo kąsti į koją. Šaulys kai lenkės, balandis tuo tarpu ir palėkė. Taip išgelbėjo skruzdė nuo mirties balandį.

EŽELIS, KURIS KARALAITĘ VEDEŠ

Kitą kartą gyvenęs gyventojas. Anam atsėjo išeiti į girią kerų svarstyti. Taip anam besvarstant, ir atėjo eželis. Anas pasidėjo pusdienį valgyti. Tas eželis, anam valgant, kurs truputis duonos nukris, taip ir atima. Tam šeimininkui taip patikęs — anas paėmės ir nešas namo. Kaip parsinešęs namo, anam pataisęs patalą ir paguldės. Pačiudu išėjė gulti į svirną, mazginiai palikę neplauti. Tas eželis atsikėlęs, ugnį sukūręs, mazginius išplovęs, trikojį nuplovęs, suolus, stalą, iššlavęs trobą, vandens atnešęs, įpyles į trikojį ir pats atsigulęs. Paskui atsikelia šeimininkai — ir vanduo užkaistas, ir troba iššluota, ir suolai nuplauti. Ta šeimininkė taip džiaugiantis, kad gavo tokį klusnų eželį. Ana auginanti tą eželį,— o neturėjusi nė kokio vaiko: nė duktės, nė sūnaus,— kaip tikrą savo vaiką.

Tas eželis panoręs vesti. O šalia buvusi karalystė, ir ten buvusi karalaitė didžiai išvaizdi. Prašas, kad tėvas eitų pas karalių prašyti, kad leistų karalius už manęs savo dukterį. Tėvas, nuėjės pas karalių, sakąs:

— Šviesiausias karaliau, ar nebūtumei malonus leisti savo dukterį?

Karalius juokais pasakęs:

— Ai, parodyk.

Tas tėvas parėjės namo ir pasakęs tam eželiui. Tas eželis paskui sakąs:

— Nešk.

Tas tėvas surišės į šilkų skarą ir nešas. Nunešės šviesiausiajam karaliui ir parodęs. Tas karalius nusijuokęs:

— Kas per tas tavo sūnus — ežys! — Karalius juokdamasis sako:— Na, aš leidžiu savo dukterį, jei ežys tą išpildys, ką aš pasakysiu.

Tėvas paskui atsakė eželiui:

— Sakė, jei iš mano arklidžių visus trejų metų mėslus išvežęs vienoj nakty iškapsto ir suaria, ir suakėja, ir pasėja, ir paaria, ir paaugina, ir nupjauna, ir suveža, ir iškulia, ir sumala, ir iškepa tų pūrų, ir atneša man šilto pyrago, tada aš leisiu už ano savo dukterį.

Tas eželis sakąs:

— Nunešk mane pas tas arklides: rasi kaip norint išvešiu.

Tas tėvas ir nunešės pas arklides. Tas eželis paėmės šakę, metės pakabinęs — taip visi mėslai išėjė iš arklidės. Anas nuėjės į dirvą, į kurią tie mėslai išėjė. Paėmės kapstyklę, metės vieną kapstyklę ir sakąs:

— Kapstykitės, visi mėslai! — Taip visi tie mėslai išsikapstė. Anas sako:— Susiarkit, visos dirvos! — Ir susiarė.— Susiakėkit, visos dirvos! — Ir susiakėjo.— Pasisėkit, pūrai! — Ir pasisėjo pūrai.— Išaukit, pūrai! — Išaugo pūrai.— Nusipjaukit, pūrai! — Ir nusipjovė.— Sueikit į stoginę! — Ir suėjo.— Išsikulkit, pūrai! — Išsikūlė pūrai.— Susimalkit, pūrai! — Ir susimalė pūrai.— Išsikepkit, pūrai! — Ir išsikepė. Vieną naktį ir mėslus išvežė, ir suarė, ir pasėjo, ir paaugo, ir nupjovė, ir suvežė, ir iškūlė, ir sumalė, ir iškepė, ir nunešė tėvas karaliui šilto pyrago. Karalius nenori laužyti savo žodį — paskui sako:

— Atnešk.

Tas tėvas ir atnešės tą savo eželi. Karalius liepia eiti didžiąją dukterį. Ana bliauna, nenori eiti: kad anas yra ežys. Karalius liepia būtinai eiti — ką darysi, reikia eiti. Nuvažiavo į bažnyčią, ir sutuokė.

Kai parvažiavo namo, ką ta karalaitė, nė prisiglausti negali — bliauna:

— Ką bedarysiu, koks tatai mano vyras.

Kai nuėjo gulti, kai ta karalaitė užmigo, anas tą savo kailį numovės ir padėjės po lova. Toks puikus, vieno aukso, vieno sidabro — ir kambarys nušvitęs. Taip ir ta karalaitė atsibudo — tai prasidžiugo, kad anas vyras toks puikus! Kai tiktais aušta, anas vėl savo kailį užsideda. Antrą naktį vėl — kai sutemo, vėl nuvilko tą savo kailį. Trečią naktį anas smarkiai užmigo. Atėjo tarnas smilkyti, o anas nejuto. Taip ano kailį ēmės ir sudeginės.

Anas atsibunda — kad kailio nebéra. Sako:

— Ką padirbai, nenaudėli,— prapuldei mane! Aš už motinos nudėmes buvau bebaigiaš atgailauti, paskutinę savaitę buvau beatgailaujaš. Dabar man reikia išeiti į marias atgailos daryti septyneriems metams. Ką aš tau dovanosi — dovanosiу geležis!

Kur tik ranką déjės, vien geležis paliko. Nudėjės viena geležim ir pats išėjės į marias atgailauti. Ta karalaitė negalinti nė pasijudinti: tos geležys éda įsigraužę į mésą. Bliaunanti:

— Ką bedarysiu?!

Ana nuėjo pas to eželio tėvą, prašo, kad nueitų prie tų marių. Tas tėvas paklausęs. Einās einās, pasenęs, apžélęs. Taip ir nuėjės prie tų marių, kur anas buvo. Vakare ir atėjės prie tų marių pašalio. Klausiąs eželis:

— Ko atėjai?

— Atėjau — tamstos draugė nebeišturi didelių sunkybių.

Tad anas atsakė:

— Na, tegul ateina.

Vėl tas tėvas grįžtas namo. Kai pargrįžęs namo, pasakęs:

— Liepė ateiti ten, prie tų marių.

— Na, tegul ryžtas — eisiu.

Taip einanti ir nuėjusi prie tų marių. Vakare ir užėjo tas anos vyras, sakęs:

— Ar atėjai?

— Atėjau šitai, bet taip pasenau, apžéliau.

— Na, lauk antro vakaro. Kai ateis antras vakaras, išvysi viename marių pašaly viename daikte raudonas putas, antrame — baltas putas. Tas baltąsias putas semk ir surišk į raišteli.

Kai pasakęs, ir pats nuėjės į marias.

Taip laukianti vakaro. Kad sulaukusi vakaro, ir išvydusi viename daikte raudonas putas, antras — baltas putas. Émusi tas baltąsias putas

susėmusi ir surišusi į raištelį, paskui pasinešusi ir paleidusi. Ir stojęsis
anos vyras.

— Na,— sako,— dabar reikia plaukti per tas marias — tu ar
plauksi?

Sakanti:

— Plauksiu.

— Na, įsikibk į mano juostą.

Taip ši ir įsikibusi. Plaukiančiu ir išplaukusiu.

— Na, dabar,— sakas,— reikia per tą ugnį eiti — ar eisi?

Sakanti:

— Eisiu.

— Na,— sakas,— įsikibk į juostą.

Einančiu ir išėjusiu.

— Na,— sakas,— dabar mes mane į gandrus. Tu veizék, kurs bus
sparnus nuleidęs, sakyk: „Mano vyras.“

Taip aną metė į gandrus ir klausia:

— Kurs tavo vyras?

Atsakė:

— Šis mano vyras.

— Na, dabar mes mane į arklius. Tu veizék, kurs bus nususęs, tai
sakyk: „Mano vyras.“

Taip metė aną į arklius.

— Kurs tavo vyras?

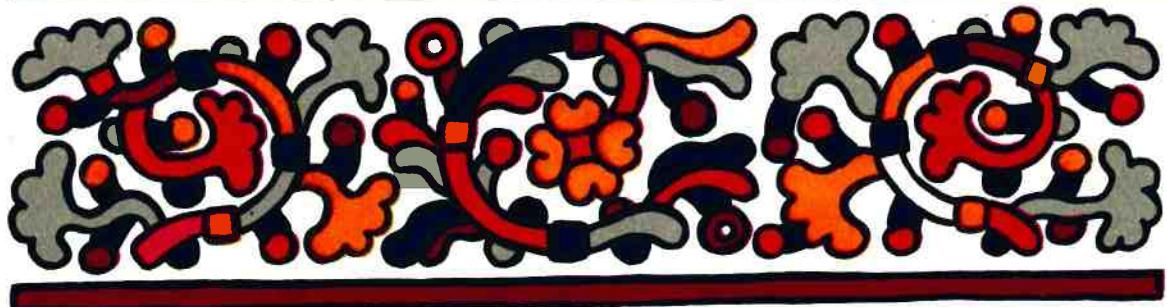
Atsakė:

— Šis nususėlis.

Tad atsakė:

— Tai jau atsiimk, kad tavo vyras.

Taip anuodu parėjusiu namo džiaugdamos. Kai parėjusiu namo,
pakėlusiu banketą. Suvaldinusiu visus kaimynus, visus gentis. Gérę ūžę.
Ir aš tose vestuvėse buvau tarnu. Turėjau stiklo kepurę, stiklo batus,
popieriaus surdutą. Vakare nesiau valgius į stalą. Mane pastūmė, man
iškrito dubenys ant batų ir juos sukūlė. Aš, netverdamas gėda, kaip
bėgsiu į svirną — mane ir apniko šunys, ir sudraskė kepurę ir surdutą.
Aš, netverdamas gėda, nuėjau į svirną ir atsiguliau į pakulas. Atbėgo į
svirną tarnai, paėmė mane su pakulomis, suvyturiavo ir įkišo į patranką.
Kaip šaus — ir atšovė mane į Vilniaus guberniją...

TRAKIMAS

Kitą kartą buvęs žmogus dideliai kietas. Paskui davė ponas dievas sūnų. Niekame negaljis gauti kūmų — kaimynai, tolimesni,— visi išjukia, išsišaipo. Pargriždamas sutinka senelį. Senelis klausia:

— Dėl ko taip nusiminės vaikščioji?

Sako:

- Niekame kūmų negaliu gauti.
- Eikiva,— sako,— aš eisiu, jei nori.

Tas žmogus su džiaugsmu parsivedė. Kaip prie lieso, nieko nėra. Tas kūmas siunčia aną veizėti grūdų bent sienotarpiuose. Atrado ansai truputėli rugių, miežių. Paskui aną liepė sumalti. Kai sumalė, pasidarė daug miltų, iš kurių kepė duoną, pyragus ir kitas patiekmenes. O kai suvadino kaimynus, šie stebėjos, jog visko gausiai buvo.

Po banketo kūmas liepė paieškoti vaško. O kai tévas parnešė vaško, kūmas padirbo savo podei Trakimui arklelij iš vaško ir liepė saugoti klėty, kol Trakimas paaugs. O aną liepė nuo šešerių metų leisti į mokslus.

Trakimui paaugus ir pabaigus mokslus, anas priminė tėvui apie arkleli, kurį kūmas buvo padirbęs iš vaško. Nuéjės tévas prie arklio:

— Eikiva,— sako,— Trakimas reikalauja.

Tuojau šis stojo gyvas. O Trakimas stojos aptaisytas visų brangiausiu apdaru, su pištaliptomis... Savo tévui padékojės už visas geradarystes, išjojo į pasaulį.

Bejojant arklys užmynė plunksną. Išvydęs Trakimas ima tą plunksną, bet arklys persergėjo aną:

— Trakimai, neimk tos plunksnos: dideliai didžią bėdą turėsi!

Tačiau paémė. Nujojo pas karalių. Tuojau karalius aną priémė ir paskyrė pirmuoju liokajum, o savo tarną išmetė.

Tada ansai neiškentęs vakarą savo menėj padėjo plunksną ant stalo, kuri švietė kaip žvakė. Tas išmestasis, įsiteikdamas karaliui, pasakė, kad — anas prižadėjo duoti tau tokią plunksną, taip puikią, kad puikenes negali būti pasauly. Karalius tuojau aną pavadino:

— Dėl ko neatiduodi man prižadėtos plunksnos?

Trakimas, neapsakomai gailėdamas tos plunksnos, ginas, iš kilio eina. Tada karalius taip pasakė:

— Jei neatiduosi, būsi mirtim nubaustas.

Nejmanydamas, ką daryti, nuėjės pas arkleli, verkia apsikabinęs kaklą. Arklelis pasakė:

— Atiduok.

Trakimas nunešęs karaliui atidavė. Tas karalius, neapsakomai pradžiugintas anos plunksnos puikumu, tarną didesniu padėjo.

Čia didesnis pavydas tam pataikūnui. Nejmanydamas, ką daryti ir kaip aną suësti, pasakė karaliui, kad — ir paukštį tau tokį prižadėjo duoti. Karalius tuojau aną pavadino:

— Dėl ko,— sako,— prižadėjės man paukštį, kurio plunksną davei, neatiduodi?

Tas vargšelis jau įkrito į didelę bėdą, kurios niekados neturėjo. Sako karaliui, jog paukščio neturiu. Karalius niekaip netiki ir taip pasakė:

— Jei neatiduosi, būsi mirtim nubaustas.

Nuėjės pas arkleli, verkiąs apsikabinęs:

— Ką darysiu, ką darysiu, nes jau karalius pažadėjo mirtim nubausti!

— Ar aš,— sako,— tau nesakiau: neimk tos plunksnos, nes turėsi didžią bėdą. Dabar tau žiedai tebéra, bet kad tau bus obuoliai, tada pamatysi. Eik,— sako,— prižadék karaliui, jog atiduosi, bet pasiprašyk, kad tau leistų kelias valandas pajodyti.

Nuėjės pas karalių, pasakęs visa tai, jog — atiduosiu, tiktais paleisk mane kelias valandas pajodyti. Karalius tuojau leido. Nuėjės pas arkleli, išjojo su anuo. Tada jojant arklelis pradėjo anam sakyti:

— Kad nujosi į tą vietą, kur radai plunksną, stokis ir veizék, o aš paukštį atvarysiu.

Taip ir padarė. Stovėdamas tame daikte, išvydo kaip žvaigždę atlektiant. O buvo arklys anam pasakęs:

— Grobk drąsiai, kai nutūps.

Taip anas be jokios baimės sugrobė, o parjojės namo, atidavė karaliui, ir dėl to didesnę gavo malonę.

Pataikūnas, neįmanymamas, ką daryti, sako karaliui, jog anas tau prižadėjo nupiršti paną tokio puikumo kaip tas paukštis. Karalius tuoju pavadinio Trakimą, kuris, kai išgirdo tą istoriją, persigando neapsakomai, nes negalimas daiktas, kad kame rastusi tokio grakštumo žmogus. Ką darys vargšas? Nuėjės pas arklelj, verkiąs apsikabinęs:

— Ką bedarysiu? Dabar prapuoliau...

Atsako anam arklelis:

— Ar aš tau nesakiau: neimk tos plunksnos — turėsi didžią bėdą. Dabar tau vis tebéra žiedai, bet kai tau bus obuoliai, kad pamatysi! Eik,— sako,— pas karalių, paprašyk trijų puikių laikrodelių ir geru smuikų.

Nuėjės pas karalių, paprašė. Tuoju karalius anam tą malonę padarė. Išjojo ansai, o nujojės į pajūrio kraštą, apsistojos. O anam arklelis taip pasakė — sako:

— Griežk, o kai išeis viena, duok vieną laikrodeli ir vėl paleisk. Išeis ir antra — ir tai duok laikrodeli. Kai išeis trečioji, duok laikrodeli, bet kuo veikiausiai grobk į glėbi.

Taip anas ir padarės. Griežias, griežias, ir išėjo panelė kaip spanguolėlė. Tada, tai davės laikrodeli, paleido aną. Paskui išėjo antra panelė kaip svogūnėlis. Ir tai davės laikrodeli, paleido. O kai išėjo trečioji, davė ir tai, bet kuo veikiausiai aną sugrobė. Ta sugrobta tyicia numetė karolius į vandenį. Tada atbėgo arklys, o priraišiojės ant arklio, parvedė į karaliaus namus. Karalius nori ją vesti. Bet ana pasakė:

— Tol netekėsiu, kol Trakimas neparneš mano karolių.

Tuoju karalius liepia anam parnešti. Neapsakomas čia sunkumas — jūroj atrasti karolius! Nuėjės vėl pas arklelj, verkia:

— Ką turiu daryti?

Tada anam arklelis pasakė:

— Eik paprašyk karalių geležies pirštinių.

Jas tuoju gavės, išjojo. O kai nujojo prie marių, pasakė anam arklelis:

— Aš,— sako,— leisiuos į vandenį, o kai išvysi ateinančią išsižiojusią žuvį, grobk anai už pažiaunės — ir išleis karolius.

Taip ir padarė. Kai tiktais išvydo ateinančią tokią žuvį, tuoju už pažiaunės nutvėrė, ši ir išleido karolius.

O kai parnešė, dar to negana. Pana pasakė:

— Kol septynis mano žirgus parves Trakimas, tuo kartu tekėsiu.

Karalius liepia anam tuoju parvesti. Šis, nejmanydamas, ką daryti, nuėjės prie arklelio, verkiąs:

— Ką bedarysiu?

Jam arklys atsakė:

— Tau žiedai tebéra, bet kai bus obuoliai, tada tu paregėsi. Eik pas karalių, paprašyk dvylikos jaučių odę ir dvylikos pundų vaško.

Nuėjo pas karalių, tuoju visa tai gavo. O kai atgrijo prie arklio, šis liepė, kad vieną jaučio odą ant ano klotų ir vaško pundu sustiprintų. Taip, kol visą dvyliką odą sudės. O kai sudėjo, išjojo prie marių krašto, arklys pasakė anam:

— Kai aš atginsiu iš vandens, grobk tą, kuris bus su kamanomis pamautas. Užsėdės jok namo, o kiti bėgs paskui.

Kai tiktais išvydo atgenant, tuoju kurį pamatė su kamanomis, sugrobės parjojo namo, o ano arklelis sukrimstas paliko ir paskui parbėgo. Tada pana pasakė karaliui:

— Kol mano septyni arkliai nesukapos Trakimo, tol netekėsiu.

Tuoju liepia Trakimui eiti myriop. Šis išgirdės neapsakomai nusigando, o nuėjės pas arkleli, verkiąs:

— Šitai,— sako,— jau esu pasmerktas mirti.

Jam anas atsakė:

— O tatai obuoliai.— Sako: — Leiskis sukapo jamas, bet įprašyk, kad mane išleistų apžvengti tavo kaulus.

Tuoju anas taip padarė — prašas karaliaus:

— Tuoju, karaliau, einu einu. Bet,— sako,— mano arkleli po mano sukapo jimo kad paleistumėt.

Kai aną pastatė mirti, tuoju paleido tuos septynis žirgus, kurie aną į skutus išvarė. O paskui paleido ano arkleli, kuris žvengdamas sunėšiojo kaulus į kupetą. Po sunėšimo į kupetą, tuoju Trakimas atgijo.

Regėdamas tai, karalius pradėjo sakyti:

— Išleiskit tuos pačius žirgus, tegul ir mane sukapoja, o paskui paleiskite mano paties septynis žirgus kaulams sunėšioti.

Kai tiktais išleido tuos žirgus, tuoju į iženas išvarė, tiktais paliko pilvas kaip terba. O kai paleido paties žirgus, tie apspardė, apspardė pabėgo.

Paskui Trakimās su ta pana susivedė ir dabar tebegyvena. (...)

APIE EŽELĮ, KURS KIAULES GANĘS

Kitą kartą žmona, neturėdama vaikų, prašė dievo, kad anai duotų norint kaip eželį. Taip ana ir išprašė, ir davė anai eželį.

Tas eželis augas. Jau turjs dešimt metų, bet vis toks pat. Prašas tévo, kad anam duotų kiaules ganyti. Tévas:

— Ganyk, meldžiamasis, bet tik nori.

Šis išginės į girią ir ganas. Negenas nė namo. Per kiek metų priviso tū kiauliu — baisu, kaip daug. Tévai nežino apie aną nė kiek, mano, kad jau prapuolė. O šis vėl — medės paukštis, medėj anam miela būti.

Taip vienu metu atvažiuoja ponai. Pamatę daugybes kiauliu, émę stebétis, kad taip daug kiauliu, o be piemens. Šis tuoju iš po kadagio išbègęs, sakas:

— Šitai piemuo.

Šie ano pradėjo klausti:

— Meldžiamasis, ar negali mums kelią parodyti ten ir ten?

Sako:

— Kodél, bet ką jūs man duosit?

Tas ponas pasijuokęs:

— Aš tau šią savo dukterį atiduosiu.

— Na,— sakas šis,— gerai, parašyk man ant kortelės.

Ponas émës parašęs ir anam įdavęs. Šis émës parodęs kelią, pats par- grįžęs prie kiauliu.

Kitą dieną atvažiavo kiti, vėl pametę tikrąjį kelią — nebegalij nė kokiui būdu išvažiuoti laukan iš garios. Pradėjo anie stebėtis iš tų kiaulių, kad anos be piemens. Šis tuoju iš po kadagėlio išbėgės, sakas:

— Šitai ir piemenėlis!

Tie pradėjo ano klausti:

— Meldžiamasis, ar negalėtumei mums kelią parodyti ten ir ten?

— Aš,— sako,— galėčiau parodyti, jei tu savo dukterį leidi už manęs.

Tas ponas, bėdoj būdamas,— kuri diena, kai anie girioj klaidžioja negérę nei valgę,— ēmęs ir prižadėjęs savo dukterį. Šis prašas:

— Parašyk man ant kortelės.

Ponas ēmęs ir parašęs, jog tokiu ir tokiu būdu prižadu anam savo dukterį. Šis ēmęs parodęs aniemis kelią, ir išvažiavę dailiai, niekame nebeklaidžiojė nei kitų nelaimių beturėjė.

Taip šis ką darys — gins namo kiaules. Parginęs negaljis niekame savo kiaulių sutalpinti. Tėvas ir motina džiaugiančiuos, iš proto einančiu dėl tokio kiaulių daugumo. Tėvo prašas:

— Meldžiamas tėveli, man rytą pabalnok gaidij — aš turiu joti piršliuos.

Tas tėvas ištaisęs anam balną, pabalnojės gaidij — joja anas piršliais pas tą pirmąjį poną. Nujojės atradęs banketą pas tą poną. Ponai aną pradėjo spardyti:

— Iš kur tas ežys? Iš kur tas ežys?

Šis pradėjęs sakyti:

— Dėl ko jūs mane tuo kartu nespardėt, kai kelio klausėtės?

Paskui padėjęs tam ponui raštą, ką šis tuo metu anam prižadėjo. Tas ponas atidavęs anam savo dukterį, nelaužydamas savo žodžio. Davęs aniedviem arklių ketvertą, briką, pinigų ir išleidęs:

— Važiuokita sau nuo mano galvos.

Šiuodu važiuodamu šį tą šnekasi. Paskui ežys pradėjęs anos klausti:

— Ar tu mylēsi mane?

Ši nieko anam nesakanti.

— Pabučiuok mane.

Ši nebučiuojanti. Ėmęs ir išstūmęs iš karietėlės, pats pavažiavęs. Parvažiavęs namo — tuoju tėvui liepęs išvesti arklius ir pririšti savo rėzyje geroj žolėj,— lig vėl pargrižiąs antrą kartą.

Ryto metą šis išjojės pas antrają. Nujojės ten, pas antrają paną, padėjęs ponui raštą. Ponas vėl, ką prižadėjęs, neatmaino nė kiek. Davęs

anam arklių, puskarietę, važiuojamą trimis arkliais, ir išleidės anuodu.
Šis važiuodamas pradėjės klausti:

- Ar tu mane mylési?
- Mylésiu,— sakanti.
- Na, pabučiuok mane.

Ėmusi pabučiavusi. Parvažiavusiu namo, paskui po trumpo laiko susivedusiu.

Šis atguldamas vis numaunąs ežio kailį ir paliekąs dailus žmogus. Paskui ano motina klausianti marčios:

- Meldžiamoji, kaip tu gali su anuo pagulėti?

Sako:

- Anas vakarą padeda savo kailį ir palieka padorus žmogus.

Ši ims sergēti — kai anas padės, ši atims. Taip vienu metu, kai anas numovęs padėjo, ši ēmusi sudegino ugnyje.

Ryto metą ieškąs — niekame nebeatrandąs to kailio. Užpuolęs visų pirma pačią. Pati ginas, iš proto eina, sakydama:

- Aš nežinau, klausk motinos — nebent ana žinotų.

Motina užpulta prisipažino, kad sudegino ugnyje. Šis:

— Gerai, motušéle, kad tu nenorėjai, jog aš nešiočiau. Tad dabar tu turësi tris mėnesius nešioti ožio kailį po kaklu, o jei nenešiosi, amžinai prapulsi.

Motina ką dirbs — reikia anai nešioti. Išnešiojusi per tris mėnesius, o paskui nė žinoti nežinojo, kai dienos pasibaigė, kur tas kailis paliko.

APIE VIENĄ ŽVEJĮ

Kitą kartą žmogelis gaišinosi žuvų gaudymu. Bet kai tiktai sugaudio savo dalį, nieko daugiau nebegali begauti. Ir visada patenkintas tuo, ką jam dievas duoda.

Vienu metu, sugrįždamas į namus, patiko ansai vieną žmogų, kur-sai tarė:

- Kur tu buvai, bičiuli?

Ansai sako:

- Buvau gaudyti žuvų.

Tarė anas:

- Grįžk, bičiuli, dar ir aš tau padésiu.

Atsakė:

— Ką man gelbės: aš niekuomet negaunu nei daugesniai, nei mažesniai, tik vien tiek.

Ansai tarė:

— Bent paméginti eikiva.

Paskui ir nuéjo, pradėjo gaudyti. Ir ištraukė žuvį neapsakomos puikybės — kaipo būtų vieno aukso. Tarė žvejys:

— Bičiuli, atimk tą žuvį, nes tu mane gundei nenorintį — tau priklauso ta žuvis.

Bet anas tarė:

— Ne, bičiuli, tu aną atimk. Ir kad parneši, išvirk ir padalink į keturis gabalus: vieną — sau, antrą — savo pačiai, trečią — kumelei, o ketvirtą — kalelei.

Ansai taipo ir padarė. Paskui anam davė dievas du sūnus stebuklingos puikybės,— aukso plaukais ir neapsakomai puikiais. O kumelė atvedė du kumeliuku neapsakomos puikybės, paskui kalelė du šuneliu taipo puikius. Tada augino anuos lig dvylikos metų. Kad paugo sūnaičiai, buvo neapsakomai stiprūs ir drasūs. Paskui, émusiu katras po arkli ir po šunelį, išjojo pasižmonėti. Tada, prijojė kryžkelę, pradėjo tarp savęs kalbėti:

— Reikia, idant čionai mudu persiskirtuva, o toje vietoje tokį ženklą padarykiva: įkaskiva į žemę katras po butelį vyno, o kad mudu sugrišiva, atrasiva: jei katras būsiva numirusiu, tada tame butely bus kraujas.

Taip padarę, persiskyrę anuodu broliu: vienas vienu, antras antru pajojo keliu.

Nujojo tada vienas į vieną miestą ir gavo sau kambarį smuklėje. O tenai, savo arkli ir šunelį paslėpęs, nuéjo ansai į karaliaus dvarą, prašydamas, ar negalėtų kokią tarnystę gauti. Ir tuoju, pristojęs prie virėjo puodų mazgoti, ištikimai tarnavo.

Paskui karalius užtrėmė aną į karą. Anas virėjo padėjėjas émė virėjo prašytis, idant ir jam leistų. Tačiau šis nenorėjo jo leisti. Bet ansai, gavęs progą, išbėgo. Paskui nuéjės į savo kambarį viešbuty, paémės savo arkli, nujojės į karą padėti savo ponui, prie kurio buvo pristojęs. Kai tiktais atjojo į karą, puolęs kariuomenę su kardu. Netruko pusę valandos, kai visi ant šonų gulėjo, nes ne tiek iškirto pats, kiek arklys ištrypė įpuolęs, kiek šunelis sudraskė. Paskui, pabaigęs karą, grįžo į namus. Jenerolai ir kiti norėjo žinoti, kas tai būtų per riteris,

prašė, idant apsistotų, bet jis bėgo taip didžiai, jogei ano negalėjo regėti. Tuojau parjojės savo arkli atidavė šeimininkui, prašydamas, idant niekam nepasakotų, o pats kitoniškais drabužiais persidarė, jog negalėjo jo pažinti, o ant galvos turėjo peruką, kurio niekados nemovė nuo savo galvos. Parėjės į virtuvę prie savo darbo. Bet virėjas jį apšvietė, kalbėdamas:

— Tu savo darbo nežinai — visur landžioji!

Paskui karalius, negalėdamas žinoti, kas galėjo tokiu geradariu būti, padarė didį banketą, linksmindamiesi pergalėjė priešą. Ir kad karalius vaišino, visus po vieną klausia:

— Ar nežinot, kas būtų tas, kurs mums padėjo kare?

Paskui virėjas, matydamas, jog ansai buvo išėjęs, pranešė karaliui, jog ir mano padėjėjas buvo prapuolės karo metu. Karalius pavadinės ir klausia:

— Ar nežinai, kame yra mūsų riteris?

Sako:

— Nežinau.

Paskui, kai jį vaišindamas norėjo jam plaukus nurauti ir kai tik nutvérė už peruko — ir nutraukė jam nuo galvos. Tuojau visas menes nušvietė jo plaukai. Karalius iš didžio džiaugsmo pradėjo verkti, išvydės tą, kursai buvo jo riteris, ir tuojau jam atidavė skirtis iš dviejų dukterų ir užrašė jam pusę karalystės. O anas parsivedė savo arkli ir šunelį ir tuojau susivedė su didesniąja dukteria.

Paskui atsitiko aniemis važiuoti pasivaikščioti. Karalienė važiuoja karietoj, o ansai joja raitas ant savo arklio ir šunelis jo lygiai bėga. Tada ansai pamatė didžiai puikų paukštį ir pradėjo artintis, norėdamas jį nušauti. O ansai toliau lėkė. Ir nusivarė aną į tokią daubą. Ir pamatė ugnį kūrenantis. Priėjės prie tos ugnies ir atradės tenai — ugnele boba bekūrenanti. Ir pradėjo anam kalbėti:

— Mielas ponaiti, užkirk su šia rykštę sau ir savo gyvulėliams, ir šimtą kartų būsi puikesnis.

Ansai, paėmės tą rykštę, užkrito sau ir savo gyvulėliams — tuojau stojo uola, arba akmeniu.

Paskui antrasis brolis atėjės į tą vietą, kur buvo anuodvieju buteliai įkasti į žemę. Atėjės veizis — per pusę vyno, o per pusę kraujo. Numanystamas, ką daryti, toje valandoj jojo tuo pačiu keliu veizėdamas, ar nera kame ano brolis sergas, jogei pusė butelio kraujo buvo. Teiraujasi visur:

— Be nematėt tokį ir tokį?

Visi sako:

— Ko tu teirauijies — tu pats esi,— nes vienokie abudu buvo.

Nujojės į tą miestą, sako:

— Ar neregėjot tokį žmogų?

Miesto gyventojai išvydė pradėjo sakyti:

— Tu pats esi karaliaus žentas.

Ansai, gerbdamas,— turbūt turėjo būti,— taip jėjo pas karalių. Tuojau išvydė ir tarė:

— Kame buvai, šviesiausias karaliau, prapuolęs?

Paskui, kad išvydo karalaitę, sušukusi didžiu balsu:

— Mieliausias bičiuli, kame buvai lig šio laiko?

Sako:

— Paklydės buvau.

Paskui jis, norėdamas broli suvokti, pradėjo jai sakyti:

— Eikim dabar į tą vietą.

Ana sako:

— Eikim, bet vėl neprapulk.

Paskui jodamas ant arklio vėl pamatė tą paukštį. Pradėjo varytis kas kartą tolesniai ir nusivarė į tą vietą. Mato tokius griuvėsius, kūlius — kiti į žmogų panašūs, kiti į gyvulį. Paskui priėjės prie tos ugnelės, radės — boba besišildanti. Ta boba sako:

— Ponaiti, esi puikus ir gyvulėliai tavo puikūs — ar negali tu su šia rykšte užkirsti sau ir gyvulėliams — šimtą kartų rasięs puikesnis.

Tada ansai sako:

— Palauk, parodysiu aš tau, bjaurybe, dėl ko čionai tie akmenimis guli! Atgydyk veikiai, jei nenori, kad aš tave nušaučiau!

Tuojau ana, ėmusi kitą rykštę, užrėžė — bematant atgijo brolis, taipogi ir jo gyvulėliai. Anuodu ėmusiu tą bobą kankinti:

— Tuojau tu, bjaurybe, mums atgydyk visus žmones, kuriuos sužavėjai!

Ana, matydamas, jog žada mirčiai atiduoti, ėmusi rykštę, visiems po kartą užrėžė — ir bematant visi gyvi buvo. Nesuskaityta daugybė buvo jau prapuolusios kariuomenės, tačiau visus gyvus į namus parvedė.

Išvydės karalius ir dukterys pažinti negalėjo, katras jos buvo. Bet kai išpasakojo savo bėdas, anuos didžiai nustebino — tokia daugybė žmonių numirusių jau atgiję. Tuojau antras brolis su mažesne dukteria susivedė ir gyveno savo amžių didžioj meilėj ir santarvėj.

LAIMINGAS IŠ NELAIMĖS

Kitą kartą buvę trys broliai. Tėvas numirdamas taip aniemis dalij paliko:

— Atidarykite,— sako,— tris tvartus ir varykite visus gyvulius vienkart! I kurio tvartą kiek gyvulių jėis, tie visi tam.

O tvartus aniemis paskyrė. Taip anie ir padarys. O po savo mirties kiekvienam liepė ateiti ant kapo po vieną naktį.

Taip po laidotuvių anie dalysis gyvuliais. Kiekvienas savo tvartą atidarė, varo visus gyvulius. I šiudvieju išmintingųjų vis eina, o i šio trečiojo mažai kas. Na, kad tėvas taip pasakė, reikia būti patenkintam.

Vakare pradėjo anuodu protinguoju kalbėti:

— Kas bus — reikia ši vakarą eiti ant kapo.

Sakąs anam vienas iš anūdvieju:

— Siūskiva beprotj, rasi be neis.

Siunčiančiu aną beprotj. Anas tuoju, nė žodžio nesakęs:

— Eisiu,— sako,— kodėl.

Nuėjės ant kapo ir meldžias. Naktį tėvas pradėjės šaukti:

— Sūnau, gerai, kad atėjai, o atėjės pataikei, ką padaryti. Atrasi žmogaus kaukolę kapuose — émės veizék, ką tu pamatyssi.

Anas émės veizi — pamatės gyvuliu pulkus. Sakąs tėvas:

— Ar matai ką?

— Matau,— sako,— gyvuliu pulkus.

— Na,— sako,— kad tau kuomet reiks, atėjės paveizék — tau tuoju bus visi tie. O dabar iš antros pusės atveizék — kitaip anie neišnyks.

Atveizéjės — ir išnykė. Paskui, kai išaušo, einas namo. Išrėžęs iš eglės žievę, mušas sau į kailinius ir šaukiąs:

— Gelbékit, gelbékit!

Šiuodu girdinčiu, kas su anuo dedas. Paréjės namo, sakas:

— Na, aš savo atbuvau — judviem reiks eiti, tėvas liepė ateiti. Pats gulis visą dieną, apsimesdamas primuštas esas.

Atėjo vakaras — reikia šiemdviem eiti. Niekaip nenori nė katras eiti. Prašančiu:

— Eik, broli, už mudu.

Šis émės ir nuéjės. Ten toje pačioje vietoje meldžiasi. Tėvas naktj šaukiąs:

— Sūnau, ar esi?

— Esu,— atsakęs.

— Na, veizék čionai, atrasi žmogaus kaukolę, o per tą veizék — pamatysi ką nors.

Anas émės veizéti.

— Na,— klausias tėvas,— ar matai ką?

— Matau daug gyvulių.

— Na,— sakas,— kad tau reiks, atėjės paveizék pro tą kaukolę. O kad jau nereiks, iš antros pusės atveizék — tie gyvuliai prapuls. Trečią tegul trečiasis sūnus ateina.— Anas nežino, manas, kad anie kiek-vienas po naktj eina, kaip aniemis buvo įsakyta.

Taip auštant einas namo, mušdamas į kailinius su žieve, pats „gelbékit!“ šaukiąs. Šiuodu klausančiuosiu:

— Ar girdi, kas anam dedas?!

— Kur negirdési,— sakas.

Paréjės namo, trečiasis sūnus sakas:

— Ryžkitės — daugiau nebeisiu!

O anas tyčiomis, kad anuodu bijotusi. Gulis per visą dieną kaip vilkas. Vakaras atėjo — reikia šiam paskutiniajam eiti naktj. Šis nė kokiui būdu neina. Trečiasis brolis vėl branginas — žino, kad anuodu neis nė katras. Paskui išėjės per didį prašymą. Nuéjės atbuvės — ką gavo kitas naktis, tą gavo ir paskutinę naktj. Pareidamas mušas pats į savo kailinius ir šaukiąs kiek vien kaklo turėdamas. O kad paréjės, skundėsis anuodviem, kad dėl kitų sveikatos nustojęs.

Paskui po kelių dienų taisančiuos važiuoti anuodu į piršlius. Šis sergas. O buvęs ten netoli stiklo kalnas. Išjojus anuodu į tą stiklo kalną. O buvęs ant stiklo kalno dvaras, ir tame dvare buvusi didžiai puiki pana. Anuodu norėjusiu įjoti į tą stiklo kalną prie tos panos. Žudžiuos žudžiusiuos — nieko nepadariusiu. Grįžusiu namo, kalbančiuosiu parjojusiu, kad vienas į pusę buvęs įjojės, antras toliau — kad brolis girdėtų. Paskui, tyčiodamiesi iš ano, sakančiu:

— Ar nejosim, brolau, ryta visi?

— Tai,— sakas,— reiks joti, bet aš pats nežinau, kur josiu.

Ryto metą šiuodu taisančiuos joti — ir šis taisasis. Šiuodu arklius su balnais pabalnojusiu, o šis kailinius uždėjės ant arklio, su virve pri-rišęs, apžargu apžergęs ir išjojės. Šiuodu žvengiančiu juokiančiuos, kad jaunikis tai jaunikis. Paskui ir šiuodu išjojusiu. Nujojusiu prie to kalno — vargusiu vargusiu, paskui davusiu ramybę, atsisėdusiu, ilsinčiu. O šis nujojės prie kapų, paleidęs savo kumelę į lankas, paveizėjės į kaukolę — tuoju arklys su visu apdaru stojos ir pačiam drabužiai kuo puikiausi. Apsitaisės ir jojės ant to kalno. Prieš atjodamas ant stiklo kalno, matas, kad ir anuodu jos. Jojusiu į kalną — ir nuvažiavusiu sėdyne. O šis suspaudęs savo arkli į stiklo kalną — tas arklys aną kaip meste įmetė į kalną. Šiuodu, nuo kalno sėdyne nuvažiavusiu, veizinčiu, kas tas toks gali būti, kad anas taip spėriai išovė į kalną.

— Laukiva ano parojant — bene pažinsiva, kas tas būtų per toks apicierius.

O šis kai tiktais nujojės į tą dvarą — tuoju anuodu suderėjusiu su ta jaunaja, kuri dabar išleisdama parišusi šilkų skarelę. Paskui tas jau-nasis išjojės po sutartuvių, kuomet anas turi atjoti, kuomet turi būti vestuvės. Atjojės prie to kalno, matas, kad ano broliai tebeveizj į kalną. Šis, nieko nežiūrėdamas, nušovės. Parjojės anas į aną vietą, iš kur arkli paėmė, paleido, ēmės kaukuolę, paveizėjo — ir išnyko arklys. Paėmės savo kumelę, joja namo. Parjojės namo, sutikės ir savo brolius parojant. Šiuodu tyčiojančiuosiu, sakančiuosiu:

— Be laimės tau šiandieną...

Šis sakas:

— Gerai man visa. O juodviem,— sakas,— kaip rodo, ar padarysim visi vienąkart tvarką?

Ir šiuodu kartu iš proto einančiu, giriančiuos, kaip gavusiu turtingas, gražias ir geras. Šis vėl giriąs savąją.

— Kas tas,— sako,— turtingumas: gaunu dvi ožkas melžiamas

ir jojamą ožį. Kelnes parsinešiau truputį kiaurais keliais. O vėl gerumo to anos — tris kartus,— sako,— tiktais su šakaliu mušė. (...) O juduką gera padarėte?

Šiuodu sakančiu:

— Mudviem nei gera, nei pikta: paėdėva, pagérėva ir išjojova.

Šiuodu ryto metą josiančiu vėl paveizéti prie to kalno — bene įsiropš į tą kalną kokiui būdu. Nujojusiu, paveizéjusiu ir pargržusiu — vėl nieko negali padaryti: nei jote įjoti, nei eite įeiti. Parjojančiu namo — šį atrandančiu ant pečiaus bemiegantį. Šis tyčiojasis iš anuodviejų:

— Kodėl kitą dieną negalite pasilsėti, kad vakar pabaigėt sutartuvės?

Šiuodu skiria — bene atras kame turtingesnę, gražesnę.

— Ai, bet kokią, vienakę imkita. Dėl ko man — iš karto krito, kad aš nebrokuoju,— sako.— Pamatysita tą ir tą dieną mane vedusi.

Laukiančiu tos dienos. Davusiu kambarį — manančiu: „Kokią tu parvesi — ben dėl juoko.“

Kai ta diena atėjusi, šis pradėjės sakyti:

— Jokita dabar prie stiklo kalno, ir aš atjosiu.

Šiuodu émusiuos arklius, nujojusiu ir laukiančiu. Šis vėl nuėjės paveizéjės pro kaukolę, norédamas, kad anam visi gyvuliai stotuši, kuriuos tévas kapuose už meldimąsi davė. Stojos baisybė gyvulių — tai už vieną naktį. Paskui vėl paveizéjo — vėl stojos už antrą naktį. Pas-kui — už trečią naktį. Gaujos nesuskaitytos. Užsédės ant vieno arklio, kuris stojos su visu apdaru, kaip tiktais gali joti, leidos birbianačia žeme. O tie visi gyvuliai paskui aną į kalną. Kad šovė anas su visais gyvuliais — išmušė duobes. Tad ir šiuodu pėsčiu įslinko į kalną. Sakančiu:

— Bent paveizésiva, kas ten dedas.

Šis sau sukas su poneliais, šoka, iš proto eina, o šiuodu veizinčiu, kame ten užlindusiu. Taip anuodviem beveizint, šis sau vedės, paliko begyvenas. (...)

ASPIŠ

Kitą kartą tarnavės pas karalių kareivis. Kai atitarnavo savo metus, buvo paleistas. Parėjo sau namo, vedė. Ir turėjo tris sūnus: du išmintingus, o trečiasis pusbeprotis. Auga tie sūnūs. Tuodu išmintinguoju važiuoja į turgus, o tas beprotis vis, už pečiaus užlindęs, miega. Paskui susimanęs — eisiaš ir anas į miestą. Prašo tévo pinigų:

— Tévai, duok ir man pinigų: juk ir aš tavo sūnus!

Tas tévas, nenorėdamas užrūstinti sūnaus,— o turtingas buvęs,— paémęs ir davęs šimtą dolerių.

Tas nuėjės į miestą, vaikščiojās. Pamatę broliai pradėjė sakyti:

— Ve, ir mūsų beprotis atėjės į miestą!

Tas beprotis bevaikščiodamas sutinka — kareivis benešąs šunelį. Klausia:

— Ar parduodi tą šunelį?

— Parduodu.

— Na, o kiek nori? Duosiu šimtą dolerių — ar atiduosи?

— Atiduosiu, at...

Tas beprotis, atémęs tą šunelį, einąs sau namo. Parėjės užlindęs į užpečkį ir miegas. Parvažiuoja tie broliai — sako tévui:

— Ir beprotį matém mieste.

Paskui broliai išvažiavo į kitą turgų. Ir šis išlindęs, sakąs:

— Tévai, duok ir man bent šimtą dolerių — juk ir aš tavo sūnus.

Tas tévas paémęs ir davęs. Tas vėl išėjės į miestą. Vaikščiojęs vaikščiojęs, sutinka — kareivis besinešąs katele skandinti. Tas klausia:

— Kur neši?

- Skandinti.
- Parduok man.
- O kiek duosi?
- Turiu šimtą dolerių — ir atiduosiu. Ar atiduosি man katele?
- Atimkis, juk jau ką bepadarysi, kad ir pigiai.

Tas ta katele nešinas einas sau namo. Parėjės užlindo į užpečkį ir miegas. Anas jau turis sau šunelį, katele.

Trečią kartą išvažiavo broliai ten su geležimis, nes tėvas buvo kalvis. Taip ir tas beprotis išlindo iš užpečkio, prašo:

— Tėvai, duok ir man pinigų bent šimtą raudonujų — juk ir aš tavo sūnus!

Tas tėvas paėmės šimtą raudonujų ir davęs. Tas nuėjės į miestą, vaikščiojās. Pamato ir broliai:

— Ve, ir mūsų beprotis!

Tas sau vaikščioja, sutinka — kareivis besinešas kirmiņą didelį didelį. Klausia:

- Kur neši tą kirmiņą?
- Parduoti.
- Parduok man.
- Kiek duosi?
- Turiu šimtą dolerių, duosiu — ar atiduos?
- Tai atiduosiu.

Tas paėmės kirmiņą, einas namo. O reikėjė eiti pro upę. Tas kirmiņas pradėjės trauktis.

— Ne,— šis sakas,— aš nepaleisiu tavęs! Už tave daviau šimtą dolerių, o aš tave veltui paleisiu!

Tas kirminas sakas:

— Paleisk — aš tau duosiu tokį kūleli, kad ano ko paprašysi, to anas tau duos.

— Ne,— šis sakas,— tu mane apgausi!

— Na, kad netiki, pats, išbridės į upę, paimk vieną kūleli, sakyk: „Aspiš?“ Jei atsakys: „A!“ — tad imk.

Tas išbridės paima vieną kūleli, kláusia:

— Aspiš?

Nieko nesakas. Paima antrą — nieko nesako. Paima trečią:

— Aspiš?

— A!

Na, išbridės dabar nepaleidžias to kirmino. Pradėjės sakyti:

— Aspiš, kad čia man būtų karališkas stalas!

Tuojau ir atsirado. Pasivalgės paleidės tą kirminą.

Einės namo. Atranda — lydeka didelė besivoliojanti. Prašanti:

— Įmesk mane į vandenį.

Tas sakas:

— Et, aš čia su tavim terliosiuos...

Prašanti:

— Bent su koja įspirk — ir aš tau rasi kokį gerą kuomet padarysiu.

Tas ēmės ir įspyrės su koja. Parėjęs namo, užlindės į užpečkį ir gulis.

Taip paskui vieną rytą sakas:

— Tėvai, ar žinai ką: jok tu pas karalių — ar neleistų karalius savo dukterį už manęs?

Tas tėvas prasijuokės, sau vienas manas: „Turi jau tris šimtus dolerių ir mano, kad gaus karalaitę.“ Pradeda sūnus vėl sakyti:

— Tėvai, jok — bene leis.

Tas tėvas pradėjęs sakyti:

— Tai, sūnau, kame gausiu ir arklių tokį, su kuriuo galėčiau joti, ir vėl drabužius — prasti mano drabužiai.

— Na, tėvai, ar josi, visa bus?

Atsako:

— Tai josiu.

Tas, išėjęs laukan:

— Aspiš, kad mano tėvui būtų arklys visų gražiausias, drabužiai vėl gražūs!

Tuojau ir yra arklys, kad ten žvengiųs, nenustovijęs. Drabužiai vėl gražūs, tiktais kareiviški. Iėjo į vidų, įnešė drabužius.

— Tėvai, kelk, apsidaryk, — yra šitai ir drabužiai, ir yra arklys.

Tas tėvas atsikėlės, apsidarės, išeina laukan, veizi — arklys toks gražus, kad dar nebuvo matęs tokio gražaus. Užsėdės ir jojas. Kai nuojęs, įeina pas karalių. Kaip pažįstamam — senas kareivis — atneša vyno butelių. Išgeria vieną stiklelių, išgeria antrą ir trečią — jau linksmesnis rados, drąsus. Pradeda sakyti karaliui:

— Šviesiausias karaliau, prašom nepykti, sakysiu vieną žodį: ar negalėtumei savo dukterį už mano sūnaus leisti?

Tas karalius galvojės, paskui pradėjęs sakyti:

— Tegul tavo sūnus rytoj pas mane bus pietums su visa savo kariuomene.— Karalius juokais sako — mano, kad neturi.

Taip tas tēvas parjojės sako sūnui:

— Sūnau, tave prašo karalius rytoj pietums su visa kariuomene.

Tas sūnus sako:

— Gerai, tēvai, eik dabar gulti, o rytoj josim pietu.

Rytojaus dieną išeina laukan:

— Aspiš, kad man būtų kiek milijonų kariuomenės ir man arklys, ir drabužiai kad būtų ir už karaliaus gražesni, tēvui — arklys, drabužiai kad būtų gražūs!

Tuojau atsirado kariuomenės, kad saulė neapšviečia. Arklys, drabužiai po tais kad spindi, šviečia. Tēvui — taip pat.

— Na, tēvai, jokiva.

Taip nujojo pas karalių. Tas karalius pečius trauko — mano: „Kas tas gali būti, kad kalvio sūnus gali tą padaryti?“ Tas karalius išpylė iš savo kamarų visas avižas, degtines, vynus — ir tad nė po stiklelių neaptękės kiekvienam. Paskui išjodamas tas sūnus prašo karalių pietums. Karalius sako:

— Aš to negaliu padaryti taip greitai, kariuomenę sutraukti, bent po poros savaičių.

Na, tas leido. Ir taip pargrįzo namo.

— Aspiš, kad man nebūtų kariuomenės, o kad būtų rūmai, už karaliaus daug gražesni!

Tuojau ir yra.

Tas karalius kai sutraukė visą savo kariuomenę, atjojo pas šį — šis išėjo laukan, pasakė:

— Aspiš, kad man būtų visa ko, ko tik reiks!

Tuojau yra. Tie kareiviai geria, ūžia. Tas karalius, langą atsidaręs, klausas, kad tie kareiviai šnekas. Vienas sako:

— Jau trisdešimtus metus baigiu tarnauti, bet tokio banketo nebuvau matęs.

Kitas sako:

— Dvidešimtus baigiu — nė aš nebuvau matęs.

Tas karalius stebisi: kas tas gali būti?

Paskui, kai karalius išvažiavo, tas sūnus kitą rytą vėl siunčia tēvą.

— Jok vėl — ar leis, ar ne?

Tas jau drąsiau nujoja pas karalių. Pradeda šnekėti apie tą. Karalius nenorėtų leisti — mano sau: „Aš užduosiu tokį daiktą, kad anas negalės to padaryti.“ Sako:

— Jei tavo sūnus atsius šimtą porų arklių kaip balandžio gurklys, tad rasi leisiu.

Tas tėvas parjojo, pasakė sūnui. O sūnus:

— Gerai.

Išėjės laukan:

— Aspiš, kad man būtų šimtas porų arklių, tokių kaip balandžio gurklių.

Tuojau ir yra.

— Na, tėvai, nuvesk dabar ir atsiklausk, ar leis, ar ne.

Tas nuveda tuos arklius. Karalius stebisi neatsistebi — iš kur anas gali gauti. Paskui tėvas sako karaliui:

— Na kaip, šviesiausias karaliau, ar leisi?

Tas ir nenorėtų leisti, bet kad nebegali atmainyti savo žodžio. Tačiau sako:

— Jei padirbs sidabro tiltą nuo savo dvaro lig mano dvaro...

Tėvas parėjės pasakė, kad taip ir taip. Tas ankstų ryto metą išėjės laukan:

— Aspiš, kad man būtų sidabro tiltas nuo mano dvaro lig karaliaus dvaro!

Tuojau ir yra. Karalius ryto metą išeina, veizi — yra. Na, jau reikia leisti. Taip atvažiavo pats karalius pas tą žentą ir ta karalaitė tuo sidabro tiltu. Suderėjo, paskui susivedė. Gyveno labai turtingai, kaip pats karalius.

O tas žentas kiekvieną rytą eidavęs medžioti. Vieną rytą išeidamas pamiršo savo Aspišą. Ta ponia atsibudusi norinti jau kelti, o turėjusi savo liokajų, vardu Aspiš. Šaukianti:

— Aspiš, paduok sijoną!

Tas po pagalve atsiliepia:

— A!

Ana vėl šaukia:

— Aspiš!

— A!

Neišmano, kas čia yra.

— Aspiš!

— A!

Veizi po pagalve — atranda kūleli. Klausia:

— Aspiš?!

— A!

— Ar tu mano vyrą ponu padarei?

— Taip.

— Na, tuoju kad man nebūtų to dvaro!
Nebéra.

— Tuoju kad man būtų laivas!

Ir yra. Ana įsėdo į laivą ir išvažiavo į svečią šalį.

Tas pareina — neberanda savo rūmų. Pradėjo verkti. Verkia visi: ir šunelis, ir katelė,— bliaunantys visi. Šunelis su katele pradėjusiu sakyti:

— Mudu plauksiva, rasi aptiksma kame norint.

Plaukiančiu plaukiančiu, taip ir nuplaukusiu į tą patį dvarą, kur ta ponia buvo. O jau besiruošianti vestuves. Taip anuodu susitarė: šunelis ten po virtuvę sukas, o katelė užbėgo ant aukšto pelioti. Taip bepeliodama sugavo žiurkių karalių. Pradėjusi cypinti tą karalių. Subėgusios žiurkės, prašančios:

— Susimildama, paleisk mūsų karalių, nepjauk — ko norési, to mes tau duosim.

Taip ta katelė sakanti:

— Jei suvoksite man tokį kūlelių Aspišą, tad aš paleisiu, o jei ne, aš papjausiu.

Tas karalius tuoju pasiuntęs visas žiurkes per visas skrynias, kad atrastų tą kūlelių. Tos žiurkės pabėgo per skrynias ir atnešė tą kūlelių. Kai atnešė, katelė ir paleido karalių, o kūlelių atėmė. Nubėgo žemyn, pakumščiojo tam šuneliui, kad „turiu tą kūlelių“, ir išbėgusiu.

Plaukiančiu plaukiančiu, jau į pusę jūros įplaukusiu — pradėjo šunelis sakyti:

— Katele, duok man: tu būsi gera, o aš ne...

Katelė neduodanti. Šunelis pradėjo veržti. Beveržiant tas kūlelis plumpt į vandenį ir įkrito.

Pareina — katelė pradėjo sakyti:

— Buvom atradusiu — šunelis pradėjo veržti, ir iškrito į vandenį.
Rėkiantys, bliaunantys. Paskui ta lydeka, kurią buvo įspyręs su koja,
kad ant krašto voliojos, atnešanti tą kūlelių. Iškišo ir pradėjo sakyti:

— Še, atsiimk savo kūlelių. Ar beatmени, kad mane įstūmei į jūrą?
Tad aš tau už tą gerą darbą atlyginu.

Tas atsiradęs baisiai linksmi: šunelis, katelė. Tuojau:

— Aspiš, kad čia būtų karališkas stalas!

Tuojau ir yra. Pavalge, pasigérę.

— Aspiš, kad stalo nebebūtų, o kad tuoju būtų laivas!

Taip anie susėdo į laivą ir važiuoja. Nuvažiavo ten, prašos virėjo
į nakvynę. Tas sako:

— Et, nėra čia jums vietas, nėra nė laiko.

— Tai ką dirbat? — pradėjo sakyti tas keleivis.

Virėjas sako:

— Turim didžius svečius.

— O kas tie svečiai?

— Nežinau, iš kur atėjo kokia karalaitė, tuokiasi su mano karalai-
čiu.

Tas sako:

— Kaip anas gali su mano pačia tuoktis?

Tas virėjas tuoju nubėga ir pasako karalaičiui, kad toks prastas
žmogus atėjo ir sako: „Kaip karalaitis gali su mano pačia tuoktis?“
Tas karalaitis tuoju sušaukė savo kariuomenę ir paėmė tą nelaisvęn.
Nuteisė aną mirti.

Taip kai veda į kartuves, tas sako:

— Aspiš, kad man būtų kiek milijonų kariuomenės, kad man būtų
suimtas pats karalius!

Tuoju kariuomenės yra — ir suėmė karalių. Norėjo ten pat ant tų
pačių kartuvių pakarti, tačiau dovanojo. Paėmės savo pačią, parvažia-
vo namo. Kėlusys vestuves iš naujo. Kas ten buvo per banketas,—
bugštu bugštu!

PONAS IR SEPTYNI SŪNŪS

Kitą kartą ponas turėjės septynis sūnus. Taip anas susirgo sunkiai, bet dvaro nenori niekam pripažinti, manąs: „Galiu išgyti — kiti bus ant manęs drūktos širdies arba iš kitų gérybių turēsiu prašyti.“ Žinoma, kas yra su tévais, motinomis: ant katro geresnę gyvendami širdį turėjo, tam daugiau numirdami užrašo. Bet aną viltis apgavo: menkoj valandoj suspaudė jį liga — numirė nesitikėdamas. Šie po tévo laidotuvių niekaip neišmano, kur tą dvarą padėti, nė kaip pasidalyti: ir tas nori, ir tas nori. Ėmę anie ir pragréę tą dvarą — tad jau visiems po lygiai. Patys sutarę eiti tarnauti. Ir išėjo anie tokio šeimininko ieškoti, kad anuos visus samdytų. Taip ir užėjo tokį šeimininką. Sulygę algas metams kaip pri-
dera ir būną.

Atėjo šienapjūtė — eis anie pjauti šieno. Vieną dieną piovę, nuvarę gerą galą. Ryto metą ateiną — visos dienos piovimą kaži kas atémęs. Vieną dieną taip padarę, antrą ir trečią. Susitarę anie sergëti, kas ateis prie to šieno. Didysis paliks sergëti per naktį, o kiti paréjo namo. Naktį atėjo kumelė su septyniais kumeliais ir renkanti šieną eidama pradalgémis. Šis gaudės — nieko nepadaręs ir visą šieną sušéręs. Atėjo ryto metą broliai, klausia:

— Na, ar nusergėjai?

Sako:

— Atėjo kumelė, vedina septyniais kumeliais, ir suèdè pradalgémis eidama.

— Kvailys, dèl ko paskui nesugavai?

Sako:

— Gaudžiau per visą naktį, bet nieko negaléjau padaryti.

Kitą naktį kitas, kitą — kitas, — nė vienas nesugavęs. Septintają naktį paliks visų mažasis. Anam kiti neleidžia, nepalieka:

— Kad jau mes nesugavom, tu nė to tiek.

Anas per didž riksmą kažin kaip pasilikęs. Naktį apsikrovęs didelj

kūgį šieno ir gulįs. Ir atėjo kumelė su savo kumeliais prie kūgio ėsti. Šis tuoju nutvėrės pačią kumelę. Ta kumelė pradėjusi sakyti:

— Kai tu parjos namo, broliai ēmę išsigrobstys geruosius, tau paliks tas maželis. Tu nesibijok, imk aną ir ano klausyk — visados gerai išeis.

Taip ir bus. Lig šis parjojo, lig broliai ēmę ir pasidaliję geruosius, šiam ir paliko išbroka. Anie buvo septyni, žirgai vėl septyni — nei trūko, nei liko.

Tariasi:

— Kur mes dabar josma? Jokim viešeti pas Kaulo boba — ana turi septynias dukteris.

O ta Kaulo boba gyvenusi saloj. Tariasi:

— Kaip mes ijosim?

Mažasis brolis buvęs vardu Jonas. Sako:

— Jokim, aš įvesiu.

Ir išjojė. Nujojė prie marės. Arklelis Jonui sakąs:

— Su skarele į vieną ir į antrą pusę pablaškyk — persiskleis vanduo.

Šis ēmęs pablaškės, ir persiskleidė vanduo. Šie visi nujojė pas tą Kaulo boba viešeti. Ta anuos priėmusi, vaišinanti. O vakare visus suliedusi į svirnų gulti. Šis, lig neatgulęs, nuėjės apveizėti savo arklio. Arklelis pradėjės anam sakyti:

— Kad jūs atgulsit, kiti užmigs, bet tu nemik. Panos apsiklostys apklotais, o jums neduos. Bet kai visi sumigs, tu nemik, laikyklis. Jūs būsit apsiklostę savo apsiaustais. Ēmęs permainyk: pats save ir brolius apklok su apklotais, o anas su apsiaustais ir veizék, kas iš to bus.

Taip šis ir padarės. Kai kiti sumigę, šis nemiegas. Ēmęs ir permainęs: šias apklostes apsiaustais, o brolius ir save, nuo anų atėmęs apklotus, apklostes. Nieko nebuvas, kardas iš gembės pasileido ir visoms panoms sprandus nukapojo. Šis bégas pas arklelj — kad taip ir taip, kardas iškapojo visas panas ir vėl sugrižo į gembę. Sako arklelis:

— Bék veikiai, žadink brolius, ir jokit laukan kuo greitesniai, kad Kaulo boba nepajustų!

Šis parbēgęs savo brolius sukélęs:

— Veizékit, kad nebéra gerai — jokim namo!

Visi greitai užsėdė ant arklių ir išjojė. Nujojė prie marės, šis ēmęs su skarele pablaškė į šalis vandenį — ir tuoju vanduo persiskleidė; šie joja per marę. Kaulo boba atbēganti — vanduo tuoju užsiskleidė, tai niekur begintis. Pradėjusi šaukti:

— Ai Jonai, Jonai, kad tu mandras — mano dukteris iškapodinai!

Šie, kai išjojė iš marės, tariąsi:

— Kur mes dabar josma? Jokim pas karalių, stosma tarnauti į kariuomenę.

Bejodami ant kelio atrado plunksną. Taip Jonas užsigeidės tos plunksnos! Nusėdės paémės. O arklelis neleidžia — sakas:

— Turėsi didžią bėdą!

Ne, šis nebeklausas — ir paémės. Nujojo pas karalių, pristojo į karo tarnybą. Tas Jonas džiaugdamos tą plunksną kišas už kepurės, šen ten. Isistebėjęs karalius ano plunksną ir atémės, o už tą plunksną padėjo aną vyresniu. Tiems broliams pašoko pyktis, kad anas, būdamas mažuoju, paliko už anuos didesnis. Pradės aną karaliui skusti:

— Maloningas karaliau, mūsų Jonas juokais iš proto eina, kad karalius niekais džiaugies. Anas turis ir patį paukštį.

Tas tuoju pavadinės ir užpuolęs:

— Atiduok man patį paukštį!

Šis nusigandės: žinąs — to paukščio neturis. Ką darys? Einąs pas arkleljį:

— Ką darysi, o taip ir taip: manės prašo paukščio šviesiausias karalius.

Sako:

— Ko neklausei manės: ar aš tau nesakiau, kad neimtum tos plunksnos — gausi bėdą,— neklausei. Dabar Kaulo boba turi — bet kaip atimsi? Jokiva — kaip bus, taip bus.

Nuojus pas tą Kaulo bobą. Arklys liepės šiam pasiversti į katiną ir rékti po sodą vaikščiojant. Taip šis nuėjės pasivertęs į katiną, rékiąs, vaikščiodamas po sodą. Ta Kaulo boba katnojanti — šis didžiau rékiąs. Paskui sakanti katnodama:

— Katinéli, be nesi tu Jonelis?

Šis rékdamas:

— Ne, ne...

Įsivedusi į menę ir lakinanti. Šis veizjs, kad tas paukštis yra narve. Ta Kaulo boba atgulusi pokaičio. Šis su visu narvu pagrobės, išbèges ir jojas. Atjojės prie marės — vandenį moka perskirti. Išjojės į antrą pusę — marė užsiskleidė. Atbègusi Kaulo boba:

— Ai Jonai, kad tu mandrus, bet aš tave sugausiu! Mano dukteris iškapodinai, paukštį tokį brangų pavogei!

Šis parjojės namo, parnešės, karaliui atidavės. Palikės už tą baisiai didžiu. Siems dar didesnis pyktis — nebeišmaną, kaip aną suėsti.

Atrašė šiam karaliui kitas, kad tą ir tą ménėsi, tą dieną eisim karan. Tas karalius bėdojās: mažą žemę teturėjės, o tas, kurs atrašė,— didelę. Kiti broliai sako karaliui, kad Jonas turis kardą, kad anas pats kariuomenę kertas. Tas tuoju aną pavadino, liepia parodyti. Sako Jonas:

— Šviesiausias karaliau, to kardo neturiu.

Karalius ar tikės: kad broliai sako, turi turėti. Šis einas pas arkleli:

— Ką bedarysiu aš dabar, kame gausiu tokį kardą, kad pats kariuomenę kirstų?

Sako:

— Kaulo boba turi, tik kaip tu gausi... Jokiva laimės paméginti.

Nujosiančiu prie marės. Skarele vandenį pablaškė — vanduo per-siskleidė. Sakas anam arklelis:

— Pasiversi į anos puikūjį paukštį ir lakiok po kiemą.

Šis, kai nujojusi, tuoju pasivertęs į paukštį, lakstas giedodamas.

Kaulo boba tuoju pradėjo gaudyti:

— Paukšteliis mano parlékės!..— ir nešusi į menę, lesinanti cukrum.

Sakanti: — Paukšteli, be nesi tu Jonelis?

Šis giedas:

— Ne, ne Jonelis.

Kaulo boba atgulė pokaicio — šis pagrobės kardą išbėgo nešinas. Kad į marę ijojo, jau nuo to pašalio vanduo užsiskleidė. Kaulo boba atbėgo — ką bedarys! Šaukianti:

— Kad mandrus, Jonai, esi, tad mandrus! Bet atmink, kad tu manęs daugesniai nebeapgaus!

Parnešės Jonas kardą karaliui, parodės.

— Bet,— sakas,— šviesiausias karaliau, neužpyk, aš tau tiktai parodaū, o karan aš pats nešiuos. Po karo aš tau atiduosiu.

— Gerai,— sakas karalius,— aš neturiu už ką pykti. Juk aš pats nekariausiu, man ano nereikia, kad tik turėsim kariuomenei pagelbęti.

Atėjo to ménėsio diena — sustos anie karui. Šis kaip paleido tą kardą — iškirto visą kariuomenę. Karalius tuoju gavo antrą karalytę. Taip šis karalius padėjo Joną po savęs pirmuoju. Broliams dideli pavydai, nebejmano, kaip aną suėsti, ieško visokių būdų.

Po karo buvo užtemusios trys dienos ir trys naktys, saulės ir ménėsio nebuvo regėti. Sie broliai tuoju karaliui pranešė, kad Jonas sakas žinąs, dėl ko tos trys dienos ir naktys buvo užtemusios: esą marės pana

kėlusi vandenį banketą, tad nuo visokių šaudymų, nuo visokių dūmų saulės dieną, o mėnesio naktį regėti nebuvo. Karalius tuoju siunčia Joną, kad tą vandens paną parneštų sugavęs. Šis, nebesakęs karaliui nė žodžio, bėgęs pas arkleli:

— Ką bedarysiu, ar galėsiu kame gauti vandens paną?

Sako:

— Gausiva, tik pasiimk mažą staleli ir dvylika buteliukų stiprių ir skanių gérimu.

Šis nubėgęs, visa pasirūpinęs, ir išjojusi. Nuėjusių į pamare, pastaciui staleli prie marės krašto, sukrovusiu visus buteliukus ant to stalelio, o pačiudu atsitraukusiu į šalį. Ta vandens paną iškilo marėj netoli pašalio, vėl panėrė. Antrą kartą iškilusi prie marės pašalio ir išėjusi ant skardžio. Priėjusi prie stalelio, vieną paémusi, išgérė, antrą, trečią ir sukrito ten pat po staleliu. Arklelis sakas:

— Dabar dėk ant manęs, pats sėsk ir jok namo.

Ta neisbandė nė blandytis, kai šiuodu ir parbėgo namo.

O karalius buvęs našlys. Anas tuoju nori aną vesti.

— Ne,— ši sakanti,— aš tol netekésiu, kol tu toks puikus paliksi kaip aš.

Karalius sakas:

— Kaip aš galiu toks palikti?

Sakanti:

— Atvirindink saldaus pieno katilą, šok į karštą verdantį — ir paliksi toks puikus.

Tuoju liepė atvirinti katilą pieno. Ėmė tarnai virėjai atvirino tą pačią minutę. Niekaip karalius nedrištąs šokti, nė kokiui būdu. Liepia Jonui šokti. Jonas sakas:

— Šviesiausias karalius tegul šoka pirma.

Šis bėgs pasiklausti arklelio patarimo:

— Ar galėčiau šokti, jei didžiai užsipultu?

Sakas:

— Žodij kad tau primes — ir šok. Bet vėl stenkis veikiai iššokti.

Šis parbėgęs — karalius tebevaikščiojas apie katilą.

— Na, Jonai, ar šoki pirma?

Šis tuoju paplik ir išokęs. Ir iššokęs toks puikus kaip pana. Šoks ir karalius. Kaip išokęs — tuoju ištirpęs tame piene. Šis su ta pana ēmęs ir susivedęs. Palikęs karalium didžiai karingu. (...)

KARALIUS, TURĘJĘS TRIS SŪNUS

Kitą kartą karalius turęjės tris sūnus. Pats atėjės į senatvę, paduoda didžiajam broliui karalystę. Tas, paduotas karalystę, ką dirbs — reikia anam vesti. Nė kokios negaljs kitos sau panos apskirti, tiktais kuri buvo prie ano paties tévo už augintinę. O ta augintinė buvo iš prastų žmonių. Karalius nenori nė kokiui būdu leisti, liepia imti iš karališkos giminės. Šis kitos nenori. Paduos anas antrajam — ir tas nori augintinės, kitos nenori. Paduoda trečiajam — ir tas nori augintinės. Supykės ant anų visų, nebeduodas nei tam, nei tam. Paskui matąs — galios nebeturjs. Siunčia didžių sūnų parnešti tokį daiktą, katrau nebūtų ano karalystėj. Tam išvažiavus, po kelių dienų išleido antrą vėl tokiu būdu, paskui taip pat trečiąjį, kad tokį daiktą parneštų, katrau nebūtų ano karalystėj. Anie nė vienas kitam to nesakė, ir kuris išvažiavo tų daiktų ieškoti, manė tévo vienas tiktais teesas išsiustas.

Pirmasis, nuvažiavęs į svečią žemę, pamatęs žmogų benešantį didžiai puikų vamzdį. Manąs: „Be mano tévo karalystėj yra toks vamzdis?“ Paskui klausiasano žmogaus:

— Kam anas gali būti pravartus?

— Anas pravartus yra tiems daiktams: kai norėtumei,— sako,— matyti kokią vietą arba kokį miestą ir ką dirba — visa pamatysi.

Anas émės ir atpirkės tą vamzdį — manąs: „Mano tévas niekados tokio vamzdžio neturi.“ Émės veizéti per tą vamzdį, ką anie namuose dirba — matąs visa kaip išdėta.

Antrasis vėl svečioj šaly pamatęs nešant tokį didžiai puikų kilimėli. Klausiasano žmogaus:

— Kam tas gali būti pravartus?

Sako:

— Kad tu norėtumei nubégsti per kiek šimtą mylių, atsistojai ant kilimo — tuoju stosis.

Šis émęs atpirkës, manas: „Mano tévo karalystéj niekados tokiu daiktú néra.“

Trečiasis svečioj šaly atradęs žmogų, beturintį tokį obuolį, taip didžiai didelį ir didžiai puikaus kvapo. Sakas tam žmogui:

- Parduoki tą obuolį man. Aš suvalgysiu.
- Eik tu, žmogau,— sakas,— tu valgysi tokį reikalingą daiktą?!
- Na,— sakas,— meldžiamasis, kam anas taip reikalingas yra?

Sako:

— Kad šitai būtų žmogus marinamas, o nebūtų mirtina liga, tuoju būtum sveikas po to obuolio uždėjimo. Bet kad ateis jau mirties valanda — kaip migte užmigs.

Anas émęs ir nupirkęs tą obuolį.

Važiuodami namo, susivažiavo anie visi į vieną vietą. Klausia vienas kito:

- Kame tu buvai? Kame tu buvai?
- Taip ir taip...

Anuodū klausia didžiojo:

- Ką reiškia tavo vamzdis?

Anas atsakė:

— Kad noréumei dabarčiui matyti kokią vietą ir ką ten dirba, tuoju pamatysi. O jūsų ką reiškia tie daiktai?

— Mano kilimas pridera, arba praverčia, tokiu laiku, kad noréumei kur nubégti, tuoju toj vietoj stotumeis.

— Mano obuolys tam pridera, arba praverčia: kad būtų kas bemirštąs, uždėjus tą obuolį ant ligonies, tuoju pasveiktu, jei būtų liga ne mirtina, o jei būtų ir mirtina, po obuolio uždėjimo bus sveikas lig pasakinės valandos. Bet kad ateis mirties valanda — kaip migte užmigs.

Tai anie, sužinoję, kam tie daiktai tinkta, sako:

- Imkim mes anuos méginti.

Émę ano vamzdj, veizés, ar gali namus regéti. Matą visa, kas ten dedas. Matą, jog anų ta pana miršta. Šie visi sustoję ant to kilimo,— tuoju tą minutę stojos anie visi tame rūme. Uždėjo ant anos obuolį — ši tuoju stojos sveika.

Dabarčiui kas įspėtu, kuris yra vertas tos karalystés, tas būtų mandras. Ir aš pats negaléjau nė kokiui būdu išsprésti, nes visų tų daiktų nebuvo anoj karalystéj ir visi tie tarnavo anos karaliaus augintinės pagelbējimui.

ŽIRNIS, ŠUKLŪPIS IR GIRTUOKLIS

Kitą kartą karalius turėjės tris dukteris. Apskaitęs rašte, jog tais ir tais metais anos bus vėjo pagautos. Anas dirbdina tokius rūsius, kad vėjas niekados neįlištų,— už durų duris. Kai išdirbo, sudėjo anas į rūsi. Nebuvo anie rūsiai tamsūs, bet šviesūs, turėjo anos ten kuo ne kuo pažaisti, tačiau per kiek metų apkyrėjo vargšėms aname trobesy, nes buvo papratusios važinėtis, pasivaikščioti,— tikrai, kad anoms ten sunku buvo. Prašos anos tėvo, kad leistų pavaikščioti po sodą. Tėvas, gerbdamas anų tokią nelaisvę, leido pavaikščioti po sodą. Lig anos išėjo į sodą, tuoju vėjas pagavo. Karalius kremta savo rankas, kad leido ir buvo anų norui paklusnus.

O turėjo anas tris žmones, tokius stiprius, jog anie galėjo visi kaži ką pamušti. Vienas turėjo tokią jėgą, kad, kalnų ēmęs, galėjo pernešti į kitą vietą, o anuodu galėjo medį visų didžiausį ištraukti iš šaknų. Pirmasis vardu buvo Žirnis, tas buvo už visus stipresnis. Antras — girtuoklis Martynas, trečiasis — Šuklūpis. Eis anie ieškoti taip sutarę: katras suvoktu, tas gaus tinkamąją iš anų ir dar pusę karalystės.

Žirnis išeidamas nukaldinės geležies lazdą, kuri svérē dvi dešimti pūdu smagumo, ir išėjo. Iėjo į tokią medę. Atrado tarsi būtų koks dvarelis — tvartuose dylikia jaučių, o žmogaus — nei dvare, nei tvartuose. Žirnis su savo lazda daužęs jaučiui — tuojau išvirto. Ėmę nulupo kailį ir liepė anam Šuklūpiui palikus išvirti, o šiuodu einančiu ieškoti. Šis išdrojės tą jautį, verdas, atradės ir rykų tame dvarely. Išvirės, vakaras atėjės — nematyti šiudvieju. Šis pakirtės mėsos, atgulės. Ryto metą kėlęs laiku, ēmęs sukurės ugnį — reikia anam atkaitinti viralą. Paskui, anam bekaitinant, ateina senis su barzda lig žemei, nešinas viena ranka šieno kūgiu, o antra — vandens loviu. Neberanda vieno jaučio. Ateina prie šio, prašas vieno šaukšto to jaučio sriubos. Šis neduodas. Grobės tam viréjui už plaukų, laužęs prie žemei, mušęs kiek norėjės ir sriubą, ir mėsą suėdės ir išėjės savo keliais.

Šiuodu pareinańčiu, prašo ano valgyti — šis vos gyvas žiopčioja. Sako:

— Dabarčiui senis toks mane primušė atėjės, o mėsą ir sriubą suédė.

Tas Žirnis nuėjės, užmušęs kitą jautį, ir virs anas pats, o šiuodu išsiuntęs ieškoti. Verdąs anas nė kam ko, išvirės, pavalgės pats, laukia šiudvieju. Šiudvieju tą dieną nematyti. Šis sau vakare po vakarienės atgulės, permiegojės be rūpesčio. Ryto metą kėlęs, verdas vėl tą patį viralą. Veizjs, kad ateina toks senis, kurio barzda iki žemės. Neranda vėl vieno jaučio. Ateinąs į virtuvę, prašas šio tos sriubos. Šis paémęs lazdą, rėžęs anam į kaktą — tas kojas pastatės. Ėmęs barzdą įkišęs į sienotarpį ir, kyliu užkalęs, mušęs kiek tiktai norėjės. Paskui šiuodu paréjusiu — sakąs:

— Veizékite, ką aš sugavau!

Paskui pašéręs anuodu, ir išėjė visi vėl ieškoti, o ši palikę slastuose. Vos tik išsitraukęs, tai nutraukęs barzdą su oda, o pats išbégės. Sie kai pargržo — ano vieta viena, bet kur tiktai ėjės, visur kraują varvinęs. Sie gintis tais takais. Nusiginę prie tokios kryžkelės. Kryžkelėj skylė ir toj skylėj nukruvinėti pašaliai. Reikia aniems leistis į tą skylę. Šiuodu nė katras nedrysta. Reikia Žirniui leistis. Virvėmis įsileidęs, atradės kambarius. Iėjės į vieną, atradės — viena pana, mažoji, tris galvas turinčiam žmogui beieškanti, o tas nejunta nieko. Liepės šiai atsitraukti, o paskui su savo lazda rėžęs į tas galvas — vienu kartu visas nukirtęs. Ta pana aną tuoju pažinus. Davusi stipriojo alaus butelių atsigerti ir įpasakojusi anam:

— Kai tu,— sakanti,— jeisi pro šias duris, atrasi antrą paną, už mane didesniajają. Ana ieško šešias galvas. O jėjės rasi ant pirmojo lango butelį alaus. Išgerk ēmęs, o jėgos tau rasis antra tiek. O jei negalėtumei išgerti, ēmęs sukulk suvisu.

Šis ēmęs nuvedė prie urvo, įsodino aną į virvių lopšį, nuo anos atėmė žiedą, sujudino virvę. Šiuodu ēmusiu išstraukė, o anas eina į antrą kambarį. Ten jėjo, išgéręs alaus butelį. Liepė panai nuo ano atsitraukti, o ēmęs nukirto ir tam šešias galvas. Ta pana dėkojanti anam už tokią geradarystę. Šis liepė atiduoti žiedą, sako:

— Ir mažesnioji atidavė.

Ši tuoju atidavusi. Nuvedės ir šią, įsodinęs į lopšį, sujudino — šiuodu išstraukė.

Eina šis prie trečiosios. Atrado aną beieškant devynias galvas. Išgéręs alaus butelį paėmęs nuo lango, paskui, aną pavareš, nukapojęs galvas. Išvedės aną, įsodinęs į tą virvių lopšį, sujudino — anie ēmę išstraukė. Paskui anie vėl įleido dėl šio paties. Šis manas: „Bene padirbsit man jūs ką norint negero.“ Bandydamas anuos, atradęs pograži akmenį ir įdėjės į lopšį. Anuodu po šio sujudimo traukiančiu, o atitraukusiu aną gerą galą į aukštį, paleido, kad šis užsimuštu,— sako:

— Mudviem paliks panos ir pusė karalystės.

Šis džiaugtis pradėjės ir dievui dėkoti už tokią mintį: „Kitaip jau būčiau užmuštas, kad būčiau pats sėdės į lopšį.“

Taip anas grįžės vėl į tas menes, kuriose atrado tas panas. Po tokiu darbų Žirnis buvo privargės ir, radęs lovą, atgulė pailsėti.

O šiuodu parvedę karaliui dukteris ir atidavę. Tas karalius iš to džiaugsmo nebeįmanęs, ką daryti. Apdovanojės anuodu dovanomis. Paskui pradėjo ruoštis vestuvėms — vesdins savo dukteris su anuodu, kad suvokė. Šios sakančios karaliui, kad ne anuodu suvokė, bet Žirnis. Šiuodu vėl sakančiu:

— Mudu Žirnio nė matyti nematėva, nei anas su mudviem buvo. Atskyrė nuo mudvieju, tuoju, lig išėjova ieškoti.

Šios aiškinančios, kad taip ir taip buvo,— karalius niekaip netikės.

Paskui Žirnis pailsėjės išėjės per tuos visus kambarius į tokias lankas. O ten radęs paukščio vaikus tokius didelius, kad baisu. Šis matas, kad bus audra,— ēmęs anuos apkrovęs šiokiais tokiais lapais, medžiais, šakomis ir pats ten po tomis šakomis atgulės. Kaip užėjo tokia kruša, kad baisu, baisu! Paskui po tos audros stojo giedra. Parlėkė ir seniai — atrado anuos taip gerai aptaisytus. Klausia anu:

— Kas jus taip aptaisė?

Anie sako:

— Šitai rasi čia po tomis šakomis žmogų — tas mus aptaisė. O kad nebūtų mus anas aptaisės, būtų mus kruša išmušusi.

Anas paukštis pradėjės klausti žmogaus:

— Ko tu nori už tokią geradarybę?

Sako:

— Aš noriu, kad mane išneštum į tokią ir tokią žemę.

— Na, gerai, aš tave išnešiu, bet dabarčiui eik ten į aną daiktą. Kai tave apipuls paukščiai — mušk,— sako,— kaip įmanydamas, tai bus kelionei.

Anas nuėjės ēmės mušti tuos paukščius. Juo šis mušas, juo tie puola ant ano. Primušės nei šiek, nei tiek. Paskui liepės tas paukštis ant savęs užverti kiečių tvorą ir tuos visus paukščius sukrauti į aptvertą daržą. Anas ēmės užtvėrės tvorą, sukrovės visus paukščius ir pats užsėdės. Ir išlėkės tas paukštis. Dar pasakės anam išlēkdamas:

— Kai tiktais aš atsisuksiu ir išsižiosiu, mesk man į gerklę po paukštį.

Taip anas ir daras. Šis léksišas ir atsisuks — šis mes anam į gerklę. Lekiančiu jau per paskutinijį galą marės — jau šis pabaigės visus paukščius. Vieną kartą paukštis atsisukės — nebeduodas, antrą kartą — nebeduodas... Jau pradėjo mažeti ano jėgos. Matas, kad jau bus giltinė,— ēmės savo minkštimus pjaustyti iš rankų, kojų ir anam duoti. Kai, perlėkus per marę, jau atsižinės, kad savo pusėj esas, ēmės sakyti anam paukščiui:

— Jau savo pusėj esu.

Paukštis aną paleidės ir pradėjės klausti:

— Ką tu man davei į galą tokį skanų?

— Šitai,— sako,— pjoviau iš savo rankų ir kojų ir tau daviau.

Paukštis ēmės užspjovės ano žaizdas, ir tuoju užgijo ano žaizdos.

Paukštis grįžo į savo pusę, o šis parėjo pas karalių.

Atrado ten anuos besitaisant į vestuves važiuoti. Tos panos, lig ši pamatė, tuoju pradėjo karaliui sakyti, kad jau parėjo tikrasis. Karalius klausia ano:

— Pasakyk man tiesą: kas iš jūsų atrado mano dukteris?

Šis ēmės pasakoti, kad aš tiek ir tiek bėdų kentėjau, kaip su seniu grūmiaus, kaip galvas nukapojet, galų gale visų trijų žiedus parodės. Tad karalius šiam atidavės pusę karalystės ir tinkamają dukterį, o šiuodu pakorę už melagystę.

AŠ PATS

Gyvenęs ūkininkas. Ano jaujoj buvę velniai įsimetę. Anie kuldavę rugius, o žmonės negalį prieiti į tą jaują. Tas ūkininkas paėmės švino ir puodelį, jéjės į pirtį ir pakisės tą puodelį su švinu po pečium, kad ištirptų. Vienas velnias įbėgės į pirtį ir pradėjės klausti:

— Ką čia, žmogau, dirbi?

Anas atsakė:

— Akims vaistus taisau.

Tas velnias pradėjo sakyti:

— Ar negalėtumei ir man pagelbėti?

Anas atsakė:

— Galiu, kodėl.

Tas žmogus liepė atnešti akėčias ir dvejus atvarslus. Tas velnias ir atnešė, ir padėjo pirty. Tas žmogus liepė gultis anam ant akėcių. Anas gulės, žmogus pririšo prie akėcių. Anas mano sau: „Dėl ko mane taip dideliai pririšo?“ Tas velnias klausė žmogaus:

— Kaip tavo pavardė?

Anas atsakė:

— Aš pats.

Anas, paėmės tą puodelį su švinu, pylė anam ant akių. Tas velnias iš to skausmo kėlės, puolė pro duris ir bėgiojo po kluoną. O ano kiti klausė:

— Kas tau taip padarė?

Anas šaukės:

— Aš pats, aš pats!

Taip tie velniai visi ir išbėgo ir niekada nebesugrižo.

VAIKIS PETRAS, DIDŽIAI MANDRAS

Kitą kartą buvęs vienas šeimininkas didis apgavikas. Niekuomet ansai algos darbininkams nemokėjo, bet kiekvienam nusukdavo. Paskui jau nebegali ansai begauti samdininkų. Tada atėjo pas aną vienas vaikis, vardu Petras, ir sako jam:

— Ar tu nenori samdyti manęs metams?

Ansai sako:

— Susimilk, stok prie manęs, aš jau šeimynos ir didžiai ieškau.

Paskui šeimininkas klausia jo:

— Kiek tu norësi algos?

Sako:

— Aš nieko nenoriu, tiktaip po metų galo išeidamas spriegsiu tau į nosį ir būsiu patenkintas.

Ansai mano sau, jog nebus skaudu,— pats sau spriginėja į nosį,— ir suderėjo.

Paskui aną vaikį prastą dieną prie darbo siunčia, o šventą ginti bandą. Jisai išginės bandą. O kad jaučiai nestovėjo prie bandos, jam rūpestį dirbo, ansai pribègęs vienam kai spriegė į kaktą — vietoje nebegyvas paliko. Jo šeimininkas, matydamas tokį nuostabų daiktą, sako:

— Ak, juk ir man taip bus!

Neįmanymamas, ką bedaryti, nubėgo pas savo poną skusdamas:

— Poneli, ką bedarysiu: nusisamžiau tokį vaikį — kito nieko algos nenorėj, tiktaip su sprigtu į nosį vieną kartą, sako, gausi. O šitai jau vieną jauti nuspriegė — na, mane juoba nuspriegs.

Ponas anam davė tokį patarimą:

— Kai tu pareisi namo, vakare siusk, tegul eina į mano avižas. Tenai yra įgudusios meškos. Kai aną pamatys, turės ir sudraskyti.

O ansai, su džiaugsmu parėjės namo, vakare sako:

— Meldžiamasis Petreli, eik sergėk,— kaži kieno kumelės mano avižas éda. Sugavęs parvesk namo.

Ansai tuoju, paėmės apynasrius, nuéjo. Mano šeimininkas: „Garbė dievui, tą jau sudraskys meškos.“ Ansai nuéjės radęs dvi meškas avižose, pamovęs apynasriais ir parvedė. Įvedės į priešininkę, ir pririšo prie girnų. Pats, jėjės į kamarą, prie pečiaus atgulės, knarkia. Išgirdės šeimininkas sako:

— A, Petrai, juk aš tave siunčiau avižų sergēti, o tu guli dabar!..

Atsakė:

- Juk aš jau parvedžiau kaži kieno dvi kumeles.
- Kur dėjai?

Sako:

- Prie girnų pririšau.

Tas šeimininkas, uždegės žvakę, éjo veizéti. Bet, radęs dvi meškikes prie girnų bepoteriaujančias, dideliai persigando. Nuéjo paskui pas tą patį poną, sako:

- Poneli, susimildamas gelbék, jei kaip begali, nes jau dvi meškas parvedé ir pririšo prie girnų.

Ponas pradėjo anam sakyti:

- Aš žinau vieną ažuolą apséstą, jog nieks ano negali pakirsti. Siusk aną, tegul eina jo kirsti.

Ansai, paréjės namo, sako:

- Petrai, eik tu pakirsk tą ažuolą, nes dvaras liepė aši anksti ryta atkrauti. Eik tu šj vakarą.

Ansai paémės kirvį ir išéjo prie to ažuolo. Pakirto tada tą ažuolą ir sukapojo. O ažuole buvės kipšelis. Tą émės ir parsivedé, prie girnų vél pririšo, o pats atgulė. Klausia šeimininkas:

- Ar tu nebuvali, kur aš tave siunčiau?

Sako:

- Buvau. Pakirtau ir surančiau.

- Ogi miškinio ar neradai?

Sako:

- Radau tokį šmékaitį, parvedžiau į namus, pririšau prie girnų.

Matydamas šeimininkas tuo metu éjo veizéti ir, radęs pririštą prie girnų, taip iissigando — mažne numiré. Tuojau nubégės pas poną, prašo:

- Poneli meldžiamasis, ką aš bedarysiu? Jau ir velnią parvedé, pririšo prie girnų.

Tas ponas sako:

- Aš tau duosiu kartą — tegul eina į vieną miestą, į kurį kad kas įeina, niekados daugiaus nebešeina, nes yra žmogžudžiai.

Tas šeimininkas parsinešęs kartą parodo:

- Petreli, kas bus — į pastotę pavarë: ar pëscias eisi, ar raitas josi į tą miestą? Šitai ponas raštą — ano esą trys šimtai raudonuju tame mieste.

Atsakė Petras:

— Važiuotas važiuosiu. Tiktai eik, atneši man kanapių kokį pundą, dervos kokią statinaitę.

Ansai atnešės įdavė. Tas padavė savo pririštajam kipšeliui, ir nuvijo jam botagą, bet suvijo visas kanapes ir dervos visą statinę išmirkė. Paskui pakinkė porą meškikių į rogutes, tas kipšelis už vežėją, pats už poną ir išvažiavo.

Paskui, kad buvo arti miesto, liepė vežėjui sutaukščioti. Kai jis pradės taukščioti — visi miesto langai pradėjo laukan birbtis. Tuojau visi puola veizėti, kas per balsas, jog visi langai virpa. Ir pamatė tokį poną — su meškikėms atvažiavęs. Pradėjo teirautis:

— Ko nori, poneli?

Parodo raštą:

— Šitai turiu raštą nuo savo pono — čionai jo yra trys šimtai raudonujų.

Anie pradėjo sakyti:

— Netiesa!

Ansai sakė vežėjui:

— Sutaukščiok!

Tas kai pradėjo taukščioti — tuojau pradėjo visas miestas balsu šaukti:

— Nebetaukščiok, poneli, atiduosim!

Ir susidėjės visas miestas atidavė, prašydami, idant važiuotą namo.

Tada ansai, atėmės anuos pinigus, parvažiavo. Atidavė šeimininkui, kalbėdamas:

— Nunešk tuos pinigus savo ponui. Bet išpažinties prieik, nes jau atėjo metų galas.

Sako:

— Atsiimsi tau paruoštą atpildą, nes jau spriegsiu — nebeliksi nė kiek gyvas.

Girdėdamas tuos baimingus Petro žodžius, puolė jam po kojų, nes matas, jogei ir dievas baudžia. Sako:

— Petreli, meldžiamasis, nors visą mano gyvenimą atsiimk, bet mano sveikatą užlaikyk.

Matydamas didži anuojanimą, atėmės jo visą gyvenimą atidavinejo visiems, kuriems buvo nusukęs užmokestij. O pats iš jo akių išnyko. (...)

KITĄ KARTĄ TĖVAS TURĖJO VIENĄ SŪNU

Kitą kartą numirdamas tėvas sakė savo sūnui:

— Sūnau, aš,— sako,— atsisveikinu su tuo pasaule, o tu palieki vienas po mano mirties. Klausyk mano patarimo, ką aš pasakysiu,— būsi laimingas. Veizék, kas,— sako,— bliaus manęs mano laidotuvėse, tą ir apsirink sau už tėvą ir be ano leidimo nieko nedrįsk daryti.

Tada kai tėvas numirė, sūnus per laidotuves stebi, ar bliauną kas ano. Veizi — jeina toks senelis, kuris tuoju pradėjo verkti. Tas sūnus pradėjo anam sakyti:

— Ateik, meldžiamasis, po laidotuvių, aš,— sako,— tave aprenku sau už tėvą.

Po laidotuvių atėjo tasai senelis. Liepė anam visa išparduoti, o po išpardavimo išvažiavo, susisėdusiu į laivą, į svečią šalį. Kai nuvažiavo į kitą žemę, tuoju apsistojo prie pašalio, o sūnų tėvas pasiuntė į miestą pasiteirauti naujieną. Dar taip pasakė:

— Jei kas nuo tavęs ko norėtų, manęs nepasiklausęs, nepasiimk.

Ir taip stojos: lig tiktais nuėjo į miestą, kai pamatė aną miesto gyventojai, pradėjo jį samdyti vienai nakčiai bažnyčioj per gulėti. Ansai aniemis atsakė:

— Eisiu pasiklausiu savo tėvo. Jei ansai leis, aš tą padarysiu.

Nuėjės pas tėvą, pasiklausė apie savo reikalą, jog nori aną samdyti per gulėti bažnyčioj. Atsakė tėvas:

— Eik,— sako.— Kai tave tiktais įves į bažnyčią, tuoju kelkis ir išbėgiok visus patvorius, kiek tiktais gali, o paskui atsigulk kaulinyčioj. Kai gaidys užgiedos, eik, bobnyčioj atrasi lovą ir atsigulk tenai.

Taip ansai ir padarės. Nuėjės anas, sulygo už tūkstantį raudonųjų, kurie nė žodžio neatsakė. Tuos pinigus uždėjo už raktą, o raktą anam pačiam atidavė, nes žinojo, jog gyvas nepaliks. O aną apie šeštą valandą ėmės ir įvedės į bažnyčią. Anas tuoju atskéléš iš karsto, imas bėgioti. Bėgiojės bėgiojės, o paskui atsigulė kaulinyčioj. Kai tiktais po poterių, apie dešimtą valandą, tuoju rados bildėjimas. Bažnyčioj, po šventorių pradėjo bėgioti baidyklė, kuri, negalėdama atrasti, taip kalbėjo:

— Yra mësa žadėta, tik negali užeiti.

Buvo jau ano pėdas bebaigianti, kai užgiedojo gaidys. Tuojau ši prapuolė. Nuėjės anas sau atgulė į lovą.

O kai išaušo, einą miesto gyventojai veizėti. Atrandą aną ramiai bemiegantį. Vadina aną ir antrai nakčiai. Bet anas atsako:

— Be tévo nieko negaliu sakyti. Jei tévas leis, ateisiu.

Emės savo algą, pargrįžo pas tévą, apipasakojo, ką regėjo tą naktį, antra, jog užprašą antrai nakčiai:

— Bet kaip tu pasakysi?

— Eik,— sako.— Bet kad nueisi, taip pat elkis. Paskui palipk į bokštą ir tenai lig gaidžio sédék. Paskui į lovą atėjės atsigulk.

Taip anas ir padarė. Kai pargrįžo pas miesto gyventojus, anie jam duoda kuo brangiausiai, kad tiktais ansai dar eitų antrai nakčiai. Pasiemė ir antrai nakčiai. O kai jvedė į bažnyčią, anas sau atsikélęs išvaikščiojo visus kampus, o paskui atsisėdo varpinės bokšte. Tuo pačiu laiku išbėga ta pati baidyklė, kuri ano pėdomis bėgiojo ano ieškodama. Puolė vieną kartą į bokštą, antrą ir trečią kartą, o paskui gaidys užgiedojo. Anas nuėjės į lovą atsigulė, o baidyklė po gaidžiu prapuolė.

O kai ryto metą ateiną veizėti, atrandą taip pat aną gyvą. Visi stebėjos, nes anie per kiek metų vis statė po žmogų nakčiai, o nė vieno niekados nerado gyvo, tiktais vienas teišsirado toksai. Tada dar prašo aną trečiai nakčiai. Aniems vėl atsakė, jog be tévo negaliu nieko daryti. O ano tévas nesikélė iš laivo, bet vis ten buvo. Tada paréjo vėl pas tévą, prašas, kad vėl leistų trečiai nakčiai. Leido aną dabar pelnytis, nes didelį gavo turtą už vieną naktį. Kai nuėjo dar trečiai nakčiai, davė anam daugiau aukso, kad tiktais eitų. O tévas taip pasakes:

— Kai išbėgiosi, atrasi rūsy karstą. Po tuo karstu gulkis. O kai išbėgs baidyklė, atsigulk į karstą ir užsidaryk. O kai užgiedos gaidys, kad atbėgs baidyklė prie karsto, tol neleisk, kol keiksis. Bet kad pradės pukiaiš žodžiais kalbėti, tuo kartu įleisk.

Taip ir padarė. Kai jau savo laiku buvo išbėgiojės visas vietas, atsigulė po karstu. O kai išbėgo baidyklė, tuojau atsigulė į karstą. O kad užgiedojo gaidys, atbėgo prie karsto — negali ano daryti. Tada pradėjo keikti, o paskui dailiai kalbėti. Tada ir atidarė karstą. Atranda — prie karsto besėdinti puiki panaitė, kuri anam pradėjo dėkoti, jog aną nuo to išlaisvino. O paskui su anuo pačiu susivedė ir dabar tebegyvena Terbavo mieste, Molijos gubernijoje.

BROLIS IR SESUO

Kitą kartą tėvas numirdamas palikęs sūnų ir dukterį visiškus našlaičius. Nebeturėjo nė kokių giminių. Kas bus darbo? Po tėvo laidotuvų anuodu émusiu tartis:

— Kas bus iš mudvieju: gyventi nenoriva, eikiva,— sako,— į pasaulį.

Abudu buvusiu mokytu ir didžiai išvaizdžiu. Taip anuodu išeidamu nusipiešė portretus ir sukeitė: brolis émè seseries, o sesuo — brolio. Ir išėjo anuodu į pasaulį.

Taip viename mieste anuodu nakvojančiu vieną naktį. O tenai benakvojant, pradėjo anuodu klausinėti:

— Iš kur judu, kur einate?

Sako anuodu:

— Einava į pasaulį, bene gausiva,— sako,— kame vietą tarnauti.

Taip aniedviem pradėjo sakyti vienas ponas — sako:

— To miesto kunigaikštis reikalauja kambarinės. Jei,— sako,— ana mokėtų vokiškos kalbos.

Sako:

— Aš moku visokios kalbos, siūti, austi, siuvinėti...

Anas ponas buvęs ano kunigaikščio kaimynas. Nuéjės anam pakalbėjės — sako:

— Čia yra tarnystės ieškantys žmonys. (...) Moka visokios kalbos, siūti, austi, siuvinėti...

Tada kunigaikštis nusiuntė ir pavadino anuos. Davės abiem gera tarnystę.

— Būkita,— sako,— prie manęs.

Taip kas bus darbo? Reikia kunigaikščiui išvažiuoti į seimą: žinoma, didiems ponams kas dedas — reikia važiuoti į seimą tartis dėl šio ir to. Anas nesenai nusamdytasis nori važiuoti į svečią šalį pažiūrėti šiotkių tokį įdomybių. Prašas to kunigaikščio:

— Leisk ir mane, važiuosiu į svečią šalį.

Leido aną kunigaikštis.

— Dabar,— sako,— man geresniai, kad tu važiuoji: žinau, kad ištikimai man tarnaujii.— Sako: — Priveizék anuos laivininkus, kad kokių pokštų nedarytu.

— Gerai,— sako,— šviesiausias kunigaikšti, visa bus gerai.

Ir išvažiavo pats į seimą, o šį perdėjo laivo šeimininku,— norint raštvedys buvo laive visų didžiuoju ponu šiokį tokį daiktų pardavimui, bet šį padėjo tiktai teisingumo dėlei, kad žinotų, ar teisingai anie elgiasi. Tai anas, išvažiuodamas į svečią šalį, seserai pasakė:

— Veizék,— sako,— į mano portretą. Jei neatsimainys, būk sau linksma, o jei atsimainys — gailėk manęs.

Kai anie išvažiavo į svečią šalį, tuojuo šį tą išsipardavė. Šis veizis gerai — anie elgesi teisingai. Ėjęs į miestą pavaikščioti — susitikęs su pačiu anos žemės karaliu. Užsipuolęs aną karalius vadinti pas save tarnauti, nes anam didžiai patikęs. Žinoma, kitose šalyse žmonės juodi, plačiomis nosimis, o toje pusėj išvaizdūs. Sakas karalius:

— Tau prie manęs bus visų geriausia.

Šis manęs, kad prie kunigaikščio aš esu nieko, gerai — prie karaliaus bus geriau. Taip ir apsistojo anas prie karaliaus. Padėjęs aną karalius pirmuoju po savęs, tam karaliui taip įtinkas — baisiausiai.

Tas pirmasis, kurs pirma prie ano buvo, nejmanydamas, kaip aną suesti, išvydo jį turintį portretą su parašu — vardu ir pavarde. Tų visų karaliaus malonių pavydėdamas, tuoju pranešė karaliui, jog ansai turi savo sesers portretą. Karalius prašo, kad parodytų. Anas ėmės ir parodė. O tas karalius buvęs našlys. Anam begaliniai patiko. Sakas:

— Ar tavo seseries tai yra?

Šis atsakęs:

— Mano.

Karalius anam duoda laivą ir liepia parvežti.

Taip anas nuvažiavęs į tą miestą su kažkiek žmonių, tarp kurių

buvo tas pavyduolis. Anas, nuvažiavęs į miestą, nenori pats eiti į jenerolo namus, nes,— sako,— kas norint mane pažins ir pradės klausinėti: „Kame tu esi ir kame palikai?“ — o kad aš prisipažinsiu savo valia pristojęs pas karalių, bus didžiai manim nepatenkintas ir supyks. Taip ir seseries neišduos išvesti.

O kai tuo tarpu anie laivininkai parvažiavo, pasakė ano ponui, jog prapuolė svečioj šaly: pirmą kartą išvažiavo — kaži kame prapuolė. Jenerolas kunigaikštis ano didžiai gailėjo.

Šis nuėjęs į miestą ir parašės laiškelį, kad sesuo ateitū prie pajūrio, bet kad visų geriausiais drabužiais būtų apsitaisiusi. (...) Pavyduolis tuo tarpu parūpinęs mieste tokią pliundrą minkštaproṭę, parsivedęs į laivą ir uždaręs niekam neregint po langu laive, tokioj kamaroj.

Paskui atėjo ano sesuo ir atrado aną pajūry. Šis sako:

— Seserėle, važiuosi su manim į svečią šalį, o būsi sau ponia, kitiems nebetarnausi.

Taip tuojau ir išvažiavo. Važiuojant,— ana, žinoma, pirmą kartą,— vaikščioja ana ir šen, ir ten, o užvis labiausiai mėgo laivo viršuje stebėtis į marių paukščius ir žvėris. Tai anas pavyduolis prie vakaro nusiveizėjęs nustūmė aną į marę. Prapuolė ana — nebesuvokia niekame. Pradėjo ieškoti, atrado — tokioj kamaroj bjauri pliundra.

— O, suvokėm, garbė dievui!

Anas brolis klausia:

— Iš kur ta yra?

Ana pati pradėjo sakyti — sako:

— Aš esu tavo sesuo,— ano pavyduolio primokyta, ir pavardę žinanti,— taip, tarsi kad tiesa.

Kai parvažiavo anie, tuojau pavyduolis nubėgo pas karalių:

— Gaila ano,— sako,— gyrimosi. Bjaurybė,— sako,— tokia, neturinti né pilno proto.

Karalius liepia:

— Atveskit man bent parodyti.

Atvedė — ta šokinėja, iš proto eina. Tas karalius užpykės liepė aną įdėti į kalinių ir kas rytą anam šviežias vinis į panages kalti, kad taip drjso jį apgauti.

Ką darys vargšas? „Prapuoliau,— sako,— pats ir seserij prapuldžiau.“ Pamušė anam į panages vinis ir įdėjo į kalinių. Tuojau įlėkė pas jį balandis — vieną dieną po kelis kartus. Pranešė karaliui, kad balandis prie ano kas dieną po kelis kartus atlekia. Eis karalius veizėti.

Ir pamatė, kad įlėkė. Šis, rankas uždėjės ant skylės, laukiąs, kad anas išlėks. Ir išlekiant sugrobė aną. Ir pavirto anas į žmogų. Klausia anas karalius:

— Ko tu čionai buvai?

— Buvau,— sako,— niekuo nekalto žmogaus suraminti. (...)

Ateinančius tavo darbus žinau, ką tu galvoji.

— O ką aš galvoju?

Sako:

— Tu žadi klausti manęs, ar béra ano sesuo.

— Tiesa,— atsakė karalius.

— Eik,— sako,— aš tau aną parodysiu.

Nuvedės aną lig marės krašto. Eina anas į marę vandeniu — šis apsistojęs.

— Eik,— sako,— nesibijok.

Šis žengės vieną, antrą, trečią žingsnį — sausu tarės keliu beinąs. O kai nuėjė anuodu į salą, atrado ano seserį, kurią liepė vestis mare namo. Taip anuodu parėjė sausai, o anas išnyko iš akių. Anuodu paskui, parėjusiu į kraštą, svarsto, ar begalėtų nueiti mare į tą daiktą. Bando — tuojuo pradėjo grimzti į vandenį.

Paskui karalius klausiąs anos:

— Kaip tu ten nutekai?

Sako:

— Vienas iš laivininkų įstūmė mane į marę. Kurs su tavim atėjo, tas mane čia išnešė.

Šis tuojuo supratęs, kas stūmė ir ką galvodamas. Sako:

— Aš pirma pareisiu į dvarą, o tu čionai pabūki, aš ateisiu pas tave.

Parėjės liepęs, kad paleistų aną kalnį, ir įsakės daktarui, kad stengtusi kaip įmanydamas aną išgydyti, o pats ēmęs apsiaustą, aną apsiautęs, parvedęs į savo rūmą. Paskui pavadindinęs aną pavyduoli, sakąs anam:

— Bene mes nekaltą rasi žudome,— sako,— rasi juokais tai padarė, rasi anas turėjo seserį laive?

— Nebuvo kitos. Jei tenai buvo kita, mane patį leidžiu sutraukyti.

— Gerai,— sako,— pats save šitaip nuteisei.

Ēmęs išvedės aną, parodęs portretą:

— Veizék,— sako,— ar tokią stūmei į marę?

Pasidavęs:

— Tokią,— sako.

(...)

KARALIUS MORKUS

Kitą kartą buvęs karalius Morkus, kurs dideliai nekentė ubagų. Buvęs užsakęs po visą savo karalystę, kad nepriimtu niekur ubagų į nakvynę nei aniems duotų išmaldos.

Taip vieną kartą nebuvę ano namie, ir vakare atėjės ubagas. Prašas karalaitės, kad priimtu į nakvynę. Ta karalaitė pradėjusi sakyti:

— Eik, vargšeli, kur aš tave priimsiu! Ar žinai, kad mano tėvas jūsų nekenčia?

Tas prašas:

— Pasigailék, priimk,— kur aš beeisiu, jau vakaras.

Taip ta karalaitė ir pasigailėjusi, priémusi. Liepusi gulti palei pečių savo kambary ir ana pati atgulusi į lovą.

Naktį pabudusi — girdinti, kad pas pečių šnekasi.

Sako:

— Pone, kokį talentą tas turės, kurs užvakar gimė, siuvėjo sūnus?

Atsako:

— Et, bus dykūnas, vagis, pakars aną.

— O tas, kurs šiandieną užgimė?

— Tas bus kunigas.

— O tas ubago sūnus, kur šią naktį užgimė, kuo tas bus?

— Tas paims karaliaus Morkaus sostą.

Paskui, kai išaušo, veizi — nebéra to ubago. Taip ana nubėgo

pas tėvą, pasakė, kad šią naktį buvau priėmusi ubagą į nakvynę — naktį girdėjau, kad šnekėjos taip ir taip. Tas karalius nusigandės tuoju liepęs užkinkyti vežimą. Kai užkinkė, važiavo anas veizéti, ar tiesa. Taip bevažiuodamas sutiko beeinančius kūmus. Klausia:

— Kieno tas sūnus?

Anie pasakė, kad iš miesto ubagėlio. Prašo prisispyrės, kad anam parduotų tą kūdikį. Na, karaliui kaip neparduos — davęs kelis rublius ir atémės tą kūdikį. Važiuodamas per girią, émė tą kūdikį ir įmetė į medžio įdubą, pats parvažiavo namo.

Paskui tą pačią dieną atsitiko, kad važiavęs kunigas tuo pačiu keliu. Išgirdo, kad mažas kūdikis verkia. Liepęs savo liokajui eiti. Veizi — atranda mažą kūdikį. Neša anas kunigui, sako, kad taip ir taip — radau. Tam kunigui be galio patikęs tas kūdikis — ima su savim drauge. Ir augina. (...)

Vieną dieną atvažiavo karalius pas tą kunigą. Mato anas tą vaikelį. Pradeda klausti kunigo:

— Kame gavai tą vaikelį?

Tas kunigas papasakoja, kad taip ir taip. Tam karaliui per širdį: „Tas pats.“ Pradeda karalius prašyti to vaikelio, įtikinéti.

— Kur dësi? Dar žmonės pramanys, kad tavo paties.

Taip kunigas ir atidavęs. O tas vaikelis dabar buvęs antrų metų. Tas karalius émęs tą vaikelį į statinaitę idėjės, gerai užtaisęs ir paleidęs į jūrą.

Taip vieną kartą kai nuvažiavę kunigai plaukytis į jūrą, vienuolių viršininkas mato, kad plūduriuoja vandenį statinaitę. Pradeda sakyti savo liokajui, kad išimtu tą statinaitę. Tas išima, atmuša dugną — atranda mažą kūdikelių, didžiai gražų. Patiko tam viršininkui — atima prie savęs tą kūdikį auginti. Leidžias į mokslus. Vaikas gabus, klusnus.

Vieną sykį taip atsitiko, kad atvažiavo tas pats karalius į tą vienuolyną, kur tas vaikelis buvo. Tas vaikelis patarnauja į stalą. Karalius įsistebéjo, kad toks gražus — pradeda svarstyti sau vienas: ar ne tas pats? Klausia kunigų:

— Kuo tas vaikelis yra pavarde?

Atsako:

— Statinaitis.

— O kame aną gavote?

Pasako — taip ir taip, jūroje radom.

Taip tuoju karalius sėdos ir parašė laišką — prašo vyresniojo, kad

leistų vaikeliui laišką nunešti karalienei, o tam laiške parašės: kai tik-tai pareis, kad kuo veikiausiai aną nužudyti.

Taip tas vaikelis ir išneše tą laišką. Benešdamas sutinka kely ubagą. Tas ubagas klausia:

— Sūnau, kur eini?

— Nešu laišką karalienei.

Prašo:

— Parodyk tą laišką.

Tas tą laišką parodė. Ubagas pačiupinėjo ir atidavė. Nuneša tas jaunikaitis laišką karalienei. Skaito — atranda: kad tą minutę apves-dintų. Ėmė aną ir apvėsdinę.

Geria ten banketą — parvažiuoja karalius. Regi, kad anas sėdi prie stalo su dukteria. Klausia:

— O kas tatai yra? Juk aš liepiau nužudyti!

— Ne,— sako karalienė.— Laiške parašyta, kad tą valandėlę būtų apvesdinta.

Tas karalius pečius traukės — nieko nesakės nė karalienei — vienas sau manąs, kas tas gali būti.

O tas ano žentas kiekvieną rytą eidavęs į bažnyčią melstis. Karalius liepės iškasti duobę prie šventoriaus vartų ir prisakės ubagams, kad kas rytą pirmiau ateis, tuoju į duobę įmesti ir užkasti, nors ir šauktų, kad karalius,— neklausyti. Karalius savo žentui prisakės, kad rytą anksti nueitų į bažnyčią, nes paskui kitur reikės eiti. Tas pamigės neatsikėlė anksti, kaip kitais rytais.

Karalius atsikėlės bėgąs veizeti, ar jau užkasė. Kaip tik atbėga karalius — tie ubagai sugrobė, įmetė į duobę ir užkasė.

Šis atsikėlės bėga kuo greičiausiai į bažnyčią. Atbėga — tie ubagai pradėjo sakyti:

— Jau visa gatava.

(...)

ŽALIAS ALKAS, STIKLO MŪRAS

Vienas ūkininkas gyvenęs labai turtingai, o neturėjęs sūnų nė dukterų. Prašas pono dievo, kad bent vieną sūnelį turėtų. Ponas dievas ir davės sūnelį. Tas augas meilus, malonus. Paskui, kai paaugo, leido į mokslus. Kai išėjo mokslus, taip užsigeidės eiti į kariuomenę. Tėvas neleidžia. Tas:

— Ne, tėvai, eisiu.

Taip ir išėjės. Pristojęs prie kariuomenės. Tarnavęs dorai, patikęs vyresniesiems. Paskui pastojęs ir pats vyresniuoju.

Taip vieną kartą ėjės su pulku. Per girią beeidamas, paėjės į krūmelį. Gržta pas kariuomenę — neberanda. Einas, sutemė. Priėjės karčemą. Iėjės į tą karčemą nakvynės. Būnas toj karčemoj. Taip atėjės žmogus, prašas to karčemininko, kad pasilükėtų — turėjės skolos. Tas karčemininkas pradėjės plūsti tą žmogų:

— Tu girtuoklis, tu šioks, tu toks!

Ėmės paskui tą žmogų ir užmušęs. Šis vienas tebuvęs, veizjis, kas čia bus. Paskui pradėjės sakyti:

— O kiek tas žmogus turėjo tau skolos?

Tas atsako:

— Dešimtį grašių.

Pradėjės sakyti:

— Na, už tokią mažą sumą žmogui gyvastį atėmei.
Ęmęs užmokėjės tam karčemininkui, tegul bus bent ano sielai lengva.

Paskui naktį, išėjęs laukan, girdi balsą:

— Bičiuli, eik į tą dvarą — išgelbési, yra prakeiktas.

Tas paklausės. Klausia to karčemininko, kame toks dvaras. Karčemininkas parodė. Ir nuėjęs į tą dvarą. Eina į vidų — nieko nėra. Taip vaikščiojės, išėjęs į sodą, paskui vėl įeina į vidų — atranda ant stalo pusryčius. Pavalgės išėjęs laukan. Ten sau vaikščiojās po sodą. Kai atėjo pietūs, įeina į vidų, atranda — yra ir pietūs. Pavalgės vėl išėjęs laukan. Įeina — stalas atvoktas. Paskui atėjo ir vakaras — yra ir vakarienė. Pavalgės. Po vakarienės išėjęs laukan — stalas ir atsivokė. Įeina į vidų — stalas atvoktas, lova gražiai pataisyta. Atgulės į tą lovą, gulis. Tiktai brinkt ir atsidaręs kambarys. Išeina juoda juoda, žemės juodumo pana:

— Oi sūnau mano, atėjai manęs išgelbėti, tik nežinau, be išgelbési. Šią naktį ateis tavo tévo gentys, visa giminė, bet neatsakyk nė vieno žodžio, neklausyk anų — anie nebus tévai, o velniai, į tévus pasivertę. Kad nė kokio žodžio neištarsi, nieko anie tau nepadarys, o jei ištarsi, prapulsi ir tu, ir aš.

Taip ta pana pasakiusi, grīžo vėl į savo kambarį ir užsidarė.

Apie devintą valandą jėjo visų pirma tévas, paskui motina, gentys, pradėjo aną sveikinti, visaip šnekinti. Šis nieko nesakąs. Tas tévas ir supykęs, pradėjęs plūsti:

— Paauginau, į mokslus leidau, rūpinausi, o dabar man nė žodelio neatsako!

Taip aniemis besišnekant, gaidys „kakaryko!“ užgiedojęs — tie visi su tumulu išbégę. Šis užmigęs, permiegojęs. Ryto metą atsikélęs — yra vandens, atsiprausęs, yra kavos — atsigéręs. Išėjęs į sodą, pasivaikščiojęs, paskui atėjo pietūs, pavalgė vakarienę, paskui atgulė. Vėl ta pana išėjusi — truputį blaisva. Pradėjusi sakyti:

— Dékui, sūnau mano, kad išturėjai aną naktį, tik šią naktį kaži ar beišturėsi. Ateis tavo kareiviai, kuriuos tu valdei, prašys tave, vadins, sveikins, bet neklausyk, neatsakyk nė vieno žodžio, tarkis negirdij.

Ta pana ir jėjus į savo kambarį. Tuojau pradėjė eiti kareiviai. Pradeda ten aną visokiais būdais kalbinti:

— E tyn, vašu blahorodija, hdieš vy tak dolho byli?

Šis nieko nesakęs. Paskui pradeda keikti, aną išjuokti — tas tylis,

nieko nesakas. Ir išėjė. Tas sau permiegojo. Tą dieną perbuvo, atėjo vakaras. Pavalgė vakarienę, atgulė — vėl ta pana išėjo, jau truputį balta.

— Dėkui,— sako,— dideliai, kad išturėjai šią naktį. Bet tą naktį nežinau, be iškentėsi. Kentėk, susimildamas, paskują naktį! Jei neiškentėsi, prapulsiva abudu amžinai. Šią naktį ateis generolai, pulkininkai, oficieriai, prašys tame, vadins, kad grįztum prie pulko. Paskui, kai nieko nesakysi, pats generolas durs su kardu. Kentėk, mano mielas bičiuli, jei iškentėsi — būsiva laimingu. Še, duosiu vaistų buteliuką: kad perdurs, išgerki — nebejusi skausmo.

Taip ta pana jėjo ir užsidarė. Tuojau pradėjo eiti pulkauninkai, generolai. Pradeda aną sveikinti, šnekinti:

— Oi, kame taip ilgai buvai? Kaip tavęs kareiviai pasiilgo, laukia! Kodėl nepargrįžti?

Tas nieko nesakas. Tie paskui pradėjo pykti, keikti, sako:

— I, tu mužikas! Kas tatai iš mužiko — nepažista nė jokios politikos! Kaip kiaulė sau miega, nė šnekėti nešneka.

Tas generolas kaip supykęs dideliai — išeidamas dūrės, į širdį norėjės pataikyti, bet nepataikęs, į šoną įdūrės. Taip šis ir apalpęs, o tie sau išėjė. Tas, kai truputį atsitokėjės, pripuolė, kad paliko vaistų, išgérės — ir nebejutės skausmo. Permiegojės, ryto metą atsibundąs — graži pana bestovinti prie lovai. Puolusi šiam po kojų, pradėjusi dėkoti:

— Laimingas palikai ir tu, ir aš, bet aš tik ne visai dabar esu išlaisvinta. Dabar prašysiu — kad čia išturėjai, žinau, ir ten išturėsi. Nueik į Pliozių miestelį, tame miestely yra kalnas, tad ant to kalno lauk — ir aš būsiu. O jei nesuvoktumei, nueik — ten yra mano tetutė tame miestely.

Tas nuėjo pas tą tetutę, klausia, kame yra tas ir tas kalnas. Ta tetutė davusi savo vaikelį, kad nuvestų, ir įdavusi tam vaikeliui obuoli, pasakiusi:

— Kad norės gerti, įduok anam tą obuoli.

Taip ir nuėjusiu ant to kalno. Taip šis norės gerti! Tas vaikelis pradėjės sakyti:

— Man motušė įdavė obuoli, pasakiusi: „Kad norės gerti, įduok obuoli, tegul suvalgo.“

Tas ir suvalgė. Kai suvalgė, taip pradėjės norėti miego! Ėmės ir atgulės, užmigės, miegas. Atvažiavusi ta pana, žadinanti žadinanti — niekaip negalinti atžadinti. Ta pana pasakiusi:

— Rytą tuo laiku vėl būsiu — tegul laukia manęs! — ir pavažiavusi.

Kai ta pana pavažiavusi, tuojuo šis ir atsibudės. Klausiąs to vaikeliu:

— Ar nebuvo pana?

Sako:

— Buvo. Žadinom žadinom — niekaip neatžadinom. Pavažiuodama pasakė: „Rytą vėl būsiu — tegul laukia manęs.“

Taip parėjusiu pas tą tetutę. Pernakvojės, rytą vėl išėjusiu su tuo vaikeliu. Ta tetutė vėl įdavusi obuolių tam savo sūnui. Nuėjusiu — tas vėl taip pradėjės norėti gerti. Taip norjis, taip norjis, kad alpstas. Tas vaikelis sakas:

— Man motušė vėl įdavė obuolių — „kad norės gerti, tevalgo tą obuolių“.

Tas ēmės ir suvalgės tą obuolių. Vėl pradėjės norėti miego: taip norjis — nebegaljis niekaip išturėti. Ir atgulės, pasakės:

— Kad atvažiuos, pažadink.

Lig šis užmigės, tuojuo ta pana ir atvažiavo. Žadinančiu žadinančiu — niekaip negalinčiu atžadinti. Ta pana pasakiusi:

— Rytą tegul laukia — dabar būsiu. Jei rytą užmigs — daugiau nebesimatysim,— ir pavažiavusi.

Lig ta pana pavažiavusi, tas ir atsibudės. Klausia:

— Ar nebuvo dabar pana?

Sako:

— Buvo. Žadinom, bet neatžadinom. Pasakė: „Rytą dar būsiu pasukujį kartą. Jei rytą užmigs, daugiau nebesimatysim.“

Tas kone bliauna:

— Kas čia man yra, kad aš taip miego noriu!

Parėjusiu, pernakvojusiu, ryto metą vėl išėjusiu. Nuėjusiu ant to kalno — tas vėl pradėjės norėti gerti — taip norjis, kad alpstas. Tas vaikelis vėl duodas obuolių. Tas baisiai norėjės ir suvalgės tą obuolių. Kai suvalgės, pradėjės norėti miego. Jau ir nenorėtų begulti, bet taip norjis, kad krentas ant žemės. Ēmės ir atgulės, užmigės. Tuojuo ta pana ir atvažiavo. Žadinanti verkdama, visaip, visokiais būdais — niekaip neatžadinanti. Ēmusi prapjovusi savo pirštą, ištraukusi ano kardą ir parašiusi, kad „ten mane beregėsi, kur žalias alkas, stiklo mūras. Mielas bičiuli, kas tau rados?“

Ta kaip pavažiavo, šis ir atsibudo. Klausia:

— Ar nebuvo pana?

Sako:

— Buvo. Žadino, bet neatžadino.

Tas sakąs:

— Tu, šelmi, meluoji!

— Aš nemeluoju, veizék — kaži ką rašė ant kardo.

Tas veizi — parašyta: „Beregësi mane, kur žalias alkas, stiklo mūras. Mielas bičiuli, kas tau rados?“ Tas pradėjės verkti. Sakąs tam vai-keliui:

— Dėl ko aš taip miego norėjau?

Tas vaikelis sakąs:

— Mano motina yra burtininkė, tave užbūrė — turbūt dėl to.

Tas parėjės tuojau tą ano motiną nukirtęs, išėjės. Einąs einąs, kur eis. Taip beeidamas pamatė — trys vokietukai besimušantys. Šis nu-éjės klausia:

— Ko jūs mušatės?

Anie atsako:

— Mums tévas numirdamas paliko balną, apsiaustą ir botagą.

— Na, o ką tie reiškia?

— Balnas reiškia: kad užsési, kur norési, čia nuléksi. Apsiaustas: kad užsidengsi, niekās nematys. Botagas: kad sutauškysi — kaip to botago balsas toli nueina, taip gali ten stotis.

Šiam tie daiktai labai yra geri prie keleivystės. Na, šis sakąs:

— Tad ko jūs mušatės? Juk jūs este trys — ir trys daiktai.

Atsako anie:

— Ne, bet mes norim vienas atimti visus.

— Na, ar norit, aš jums išspręsiu bylą?

Šie sakantys:

— Gerai.

Tas atžengės penkias dešimtis žingsnių ir sakąs:

— Békite: kuris greitesniai pribégst, tam bus tie daiktai!

Tie bégantys — šis greitai atsisédės ant balno, užsidéjės apsiaustą, paémės botagą ir palékės. Tie nubėgo, atgrížta — né kokio neberanda.

Tas, sau palékės, lakstas lakstas, kur nuléks, nežinodamas. Taip išlé-kės aukštai aukštai. Pamatės krūme mažą butelį ir nulékės į tą butelį.

Įléjės į vidų, klausiąs:

— Ar nežinai, kame yra žalias alkas, stiklo mūras?

Tas sakąs:

— Nežinau. Rasi mano žvėrys žino. Esu žmogus, bet žvérių kara-lius.

Sušaukės visus žvėris, klausiąs:

— Ar nežinot, kame yra žalias alkas, stiklo mūras?

Visi atsako:

— Nežinom.

Tas pradėjės sakyti:

— Rasi mano brolis žino — čia netoli gyvena.

Tas vėl išlėkės aukštai ir pamatęs butelį. Iėjės į vidų, klausia:

— Ar nežinai, kame yra žalias alkas, stiklo mūras?

— Nežinau. Rasi mano žuvys žino — esu žuvų karalius.

Taip sušaukės visas žuvis, klausiąs:

— Ar nežinot, kame yra žalias alkas, stiklo mūras?

Atsakė:

— Nežinom.

Tas pradėjės sakyti:

— Rasi mano brolis žino — čia netoli gyvena.

Tas vėl išlėkės aukštai ir pamatęs tą butelį. Iėjės į vidų, klausia:

— Ar nežinai, kame yra žalias alkas, stiklo mūras?

— Nežinau. Rasi mano paukšteliai žino — esu paukščių karalius.

Sušaukės visus paukščius, klausia:

— Ar nežinot, kame yra žalias alkas, stiklo mūras?

— Nežinom.

Veizi — nėra juodvarnio. Šaukiąs šaukiąs — neatšaukiąs. Paskui pamato, kad parleks — vos jau beparekiąs. Klausia:

— Kur tu, šelmi, taip ilgai buvai, kad negali atšaukti?

— Aš dideliai toli buvau: kur žalias alkas, stiklo mūras. Ten vestuves besančios — aš kaulus krimtau.

— Na, nuvesk tą žmogų ten.

(...)

Tas juodvarnis lekiąs lekiąs, ir nulékusiu. Tas žmogus išlėkės į žaliaj alkų, už stiklo mūro ir gulįs.

Ta karalaitė po pietų iėjusi į sodą pasivaikščioti ir matanti, kad žmogus guli. Priėjusi veizinti — kaip būtų matytas. Veizinti — turės ir kardą. Ištraukia tą kardą, skaito — parašyta: „Ten beregėsivos, kur žalias alkas, stiklo mūras.“ Ši pripuolė — tas pats yra, kurs aną išgelbėjo. Žadinanti. Šis atsibudės veizis — pažinės. Taip anuodu ten pasisveikinusiu. Ta pana sakanti:

— Ką mudu dabar darysiva, kad jau ištekėjau už kito?

Taip ta pana iėjusi į vidų, pradėjusi sakyti:

— Norėčiau vieną žodį sakyti — ar leisite?

Visa kompanija atsakė:

— Leidžiame.

Pradėjusi sakyti:

— Kaip aš nūgi galiu daryti — katras raktas yra geresnis: ar kur su spyna yra pirktas, ar naujai kaltas?

Visi atsakė, kad tas yra malonesnis, kurs su spyna yra pirktas. Taip ta pana sako:

— Na, dabar atsirado mano pirmasis kavalierius, kuris mane išgelbėjo nuo prapulties. Katrą aš nūgi turiu imti?

Visi sako:

— Pirmąjį, pirmąjį!

Na, taip anie iš naujo kėlė vestuves. Kas ten buvo banketas, kas ten per balius!

Bet kas per gailesis tam, kurį atmetė! Tas karalaitis manąs: „Ką aš tau galiu padaryti?“ Išradęs priežastį karą kelti. Atrašo šiam, kad tuomet ir tuomet stotų į aikštę. Ta karalienė, kai sužinojusi, pradėjusi blaiauti:

— Ką padarysiva: dabar maža kariuomenės teturiva — paleis mus vėjais!

Šis sakas:

— Nereikia man kariuomenės: tokį poną aš ir vienas nukariausiu.

Tą dieną pasiėmės rašalo, popieriaus, plunksną, ant savo balno užsidengęs apsiaustą ir išlėkės. Nulėkiąs — jau tie priešai belaukiantys aikštėje. Taip šis nusiveizėjęs, kame yra tas karalaitis. Kai pamatės, tikta kapt už plaukę tam karalaičiui! Išnešęs aukštai aukštai ir sakas:

— Na, ar kariausi su manim dabar?

Tas sakas:

— Nekariausiu, nekariausiu!

— Ar prižadi nekariauti?

— Prižadu.

— Na, še rašalo, popieriaus, plunksną ir pasirašyk priesaiką, kad niekuomet, kol pasaulis pasauliu, nekariauti... O jei ne, aš tave dabar paleisiu ant žemės ir užsimuši.

Tas tuoju pasirašės, kad „kol pasaulis pasauliu, nedrišiu pakelti rankos prieš tave“. Kai pasirašė, šis palengva ir nuleido, pats palėkė namo. Parlekia namo, parodo pačiai raštą, kad po karo ir, kol pasaulis pasauliu, nepakels tas karalaitis rankos. Iš to džiaugsmo pakelė banketus. Suprašė gentis, gimines. Paskui ir gyveno sau be rūpesčio.

TERBA

Kitą kartą vaikis tarnavės už muštinį pas ūkininką. Trejus metus išbuvo — tris muštinius gavo. Paskui, išeidamas nuo ūkininko, prašė šikšnos terbos — sako:

— Aš tau ištikimai tarnavau — man bent šikšnos terbą už tą dovanok.

Tuojau ansai anam davė terbą. Išėjo ansai į pasaulį. Eidamas sutiko vieną ubagą. Ėmė anam ir atidavė vieną muštinį. Toliau eidamas, vėl atrado kitą ubagą, kuriam taip pat davė muštinį. Ir taip išdavė visus tris muštinius. O kai sutiko ketvirtą, neturėdamas ką duoti, pradėjo nuo ano bėgti. Bėgančiam pradėjo kalbėti anasai ubagas:

— Nebék,— sako,— nuo manęs.

Atsakė ansai vaikis:

— Ką dirbsiu aš, nuo tavęs nebégęs, nes tau nieko neturiu duoti.

Tada atsakė anam anasai ubagas:

— Ko tiktais tu pats nori, prašyk — visa gausi už savo gerus darbus.

Ar nori dangaus, ar nori turtų?

Atsakė anasai:

— Nieko kito nenoriu, tiktais kam aš pasakysiu: „Lijk i terbą!“ — kad man visi lištų i terbą.

— Na,— sako,— gausi ir tokią malonę.

Ir persiskyrė anuodu. Šis paėjo savo keliu, vaikis — savo keliu.

Prieš vakarą atėjo į tokį dvarą, kuriame ponai besitaisą važiuoti į nakvynę į kitą dvarą. Prašas ansai į nakvynę. Anie jam atsakė:

— Koks tu,— sako,— kvailys: mes patys važiuojam pas Gušauskio kalną į dvarą nakvoti. Esam šimtas to dvaro žmonių ir negalime nakvoti, o tu vienas keti ir turi drąsos tokiam pavojingame dvare nakvoti!

Nepaisydamas pono perspėjimo, vaikis prašas kaip įmanymadas:

— Leisk, nes toliau nebenoriu beeiti.

Tas ponas, žinodamas persergėjės — „juk anam visas aplinkybes apsakiau, jog dėl tokį ir tokį priežasčių mes patys negalime naktimis nakvoti“, — leido anam kaip nori:

— Jei nori, ryžkis, nakvok.

Ponai išvažiavo, o ansai paliko tame dvare vienas. Pasidėjo visus savo daiktus visų puikiausiame kambarį, terbą pakabino prie durų, pats, sėdės už stalo, pasidėjo knygas ir skaito. Iėjo šétonas su ragais. Vaikis pasakė:

— Lisk į terbą! — tuoju įlindo.

Ir taip kiek tenai jėjo, tiek įlandino į terbą. Paskui ēmės anuos pradėjo visokiais būdais kankinti klausdamas:

— Ko jūs čia valkiojatės, ko norit, dėl ko tą dvarą užponavote?

Anie, visi būdami sulandinti, šaukia:

— Dėl to, jog čionai, tame dvare, yra kūnas prakeiktas. (...)

Tada anas klausės:

— Kame tasai yra — parodykite man.

Anie nuvedė ir parodė. Anas atidavė kūną į jų globą. O velniai išeidami ant marmuro stalo parašė su pirštais, jog „kol pasaulis pasauliu, dvaras dvaru, niekada mes čia nebevaikščiosime“, o pats Lici pierius pasirašė, visa tai drūčiai pastiprindamas. Šétonai išėjo į pragarą, o ansai paliko sau po visų bėdų bemiegas nosi pastatęs.

Ryto metą ponai parvažiuodami apie aną šnekėjo, jog „ano, sako, — nė plunksnų nebéra“. Parvažiuoja į dvarą — atranda aną ramiai bemiegantį. Ponas persigando, išvýdės ant marmuro Lici pieriaus aiškiomis raidėmis parašyta: „Pragare to nekenčiu niekados, ką šią naktį čia, tame dvare, kentėjau.“ Tada ponas, matydamas tokius daiktus, jog anie į tą dvarą prižadėjo niekadoš neužteiti, pradėjo ano klausti:

— Ką tu, meldžiamas, regėjai, pasakyk ir mums, dėl ko taip, ir kaip galėjai anuos į tokią sunkią būklę įstumti.

Atsakė ansai, jog — visus šétonus buvau į šikšnos terbą susikišęs ir kriokinau kaip vilkas ožius, kol priverčiau anuos, kad pasakytu, dėl

ko tą dvarą užponavo. (...) Taip visi po kits kito išėjo,— o kaip žydas kad sako: „Na, ar girdi, kas tas éjimas buvo vis po porą, vis po porą, gale po du, po du.“

Tada tas ponas klausé ano:

— Ko tu noréumei už tą, jog man tokią ramybę padarei?

Anas atsaké:

— Kito nieko nenoriu, tiktais stalą kad lig mirties turéčiau ir po mano mirties kad ta terba būtų man įdėta į grabą.

Ponas tuoju anam visas tas malones prižadéjo, nes maža ansai te-prašé už tokius daiktus.

Po kiek metų anasai numiré. Palaidojo aną su šikšnos terba. Tada anasai nuéjo prie dangaus — nenori aną šventas Petras įleisti, nes, sako, kad buvo tau siūlyta: ko nori, prašyk, dèl ko dangaus nepraše?

Tuosyk nuéjo anasai į pragarą. Šétonai kaip pašélę laksto, iš proto eina, bijos iš tolo, nes jau anie žino, jog ano terboj maža vietas téra, o tenai visiems reiks listi. Tad ano niekaip neįleidžia.

Sugrijo anasai vél prie švento Petro:

— Ar leidi,— sako,— geruoju, ar neleidi?

Sako:

— Neleidžiu.

— Nes kad tu neleidi — lišk į terbą!

Ir įlindës. Nuéjës anasai žmogus į dangų pas poną dievą. Paklausé ano:

— Kas tave įleido: juk aš sakiau šventam Petru, kad tavës neįleistu, nes tu nenoréjai, kai tau buvo siūlyta.

Sako:

— Į terbą įlandinau.

Emës iškratë Petrą iš terbos ir patsai paliko danguj.

TRY S BRO LIAI

Kitą kartą tėvas turėjės tris sūnus. Patsai kai atėjo į senatvę, nori aniemis paduoti gyvenimą, bet anie visi nori. Tad tėvas, neįmanymadas, ką daryti, liepė visiems ēiti metus tarnauti ir už tuos metus kiek-vienam gauti žiedą.

— Kurio bus puikesnis,— sako,— tam paduosiu gyvenimą.

Ir išėjo anie visi tarnauti. Einant per girią, mažasis brolis pasisuko į girią mažu keliu. O tenai eidamas užėjo balandį, kursai anam pradėjo sakyti:

— Kur tu eini?

Atsakė:

— Einu tokios tarnystės ieškoti, jog už metus galėčiau gauti tokį žiedą, kad pasaulyje puikesnio negali būti.

Sako:

— Eik paskui mane, aš tave nuvesiu į tokią vietą, kurioj gausi tokį žiedą.

Balandis aną įvedė į tokią tamsią skylę, kurioj nė jokios šviesybės nematyti. O kai buvo įvestas į tokį rūmą, kuriame buvo nei dideliai šviesu, nei dideliai tamsu, tenai nieko kito nerado, tik žaltį, narve prie lango pakabintą. Pradėjo ansai žaltys jam kalbėti:

— Kas tave čia įvedė?

Sako:

— Atradau balandį, kuris manęs klausė: „Ko tu ieškai?“ Atsakiau: „Tarnystės“. Ansai liepė eiti man čia į tuos namus.

Tada žaltys atsakė:

— Jei išbūsi čia metus — ko norësi, tą gausi. O darbas tavo toksai bus: vieną kartą per dieną pakursi pečių, vieną kartą iššluosi menę ir vieną kartą šiltu vandeniu mane numazgosi. O valgyti — ieisi į aną kamarą, atrasi ant stalo visados gatavą, kuomet tiktai norësi.

Anas taip ir daras, kaip anas įsakė: po vieną kartą kuriąs pečių, po vieną kartą menę šluojąs, po vieną kartą šiltu vandeniu mazgojas žaltį. Po metų galo prašo žalčio, kad anam tokį žiedą duotų, jog pasau-

lyje puikesnio negali būti. Tada liepė anam žaltys eiti į skrynią, o tenai imti, koksai patinka. Ėmės raktus, atidarė skrynią, kurioj kokių tiktais būtų norėjės, tokį būtų gavės. Tačiau anas ēmės vieną ir, atidavęs raktus, taisės namo eiti. Bet žaltys prašė, kad kitais metais pargrįžtų. Anasai atsakė:

— Jei iš namų galēsiu išlikti, pargrįšiu.

Ir išėjo anasai namo. O kad éjo per girią, atrado anasai nuo tekinio nukritusį smaluotą rinką. Pamovės ant rankos, einas nešinas. O kai ansai atėjo į tą vieškelį, kuriame nuo brolių buvo atsiskyrės, sutiko pareinančiu anuodu broliu, ktruodu pradėjo klausti:

— Broli, kame tavo žiedas?

Sako:

— Šitai — ar neregita, kad ant rankos pamovės nešuos?

Šiuodu broliu juokiančiuos ir tyčiodamos sakančiu:

— Kaip tu galėjai už vienus metus gauti tokį puikų!

O kai paréjo namo, kai padėjo šiuodu savo žiedus, anasai savo žiedą paskui padėjės — ano žiedas pralenkė jūdviejų puikumu ir brangumu. Tada tėvas pradėjo sakyti:

— Sūneli mano mažasis, tau atiduodu gyvenimą — vark, mano pėdoms sekdamas.

Šiuodu nė kokiui būdu nenori atiduoti anam gyvenimą, sakydami:

— Negali būti, kad anam būtų gyvenimas. Mudu tave daugiau slaugėva, daugiau dirbova, o mudviem neatiduodi, bet anam.

Tada tėvas visus siunčia antrus metus tarnauti ir liepia po skarą parnešti — kurio bus puikesnė, tasai bus šeimininkas.

Ir išėjo anie visi tarnystėn. Anuodu du broliu paéjo į savo pusę, o anasai vėl, kur tarnavo, pas žaltį, nuéjo. O kai pas žaltį nuéjo, klausė anasai tarnas:

— Ar galēsiu aš nuo tavęs gauti už metus tokią skarą?

— Gausi,— sako.— Darbą,— sako,— žinai, bet turėsi po du kartu per dieną dirbtį: du kartu mazgosi mane, du kartu pečių kursi, du kartu menę iššluosi. Valgyti ko tiktais norësi, to gausi — toje pačioj kamaroj ant stalo visados atrasi.

Taip anas ir daras. Savo darbą nudirbsias — ir sau ramus, valgyti yra, ko tiktais širdis norėtu. O kai pasibaigė ir tie metai, prašo ansai algos. Davė anam žaltys raktus:

— Eik,— sako,— atrasi čionai skrynią, imk sau skarą, kokią tinkamas.

Nuėjės atradęs ansai skrynią, o ēmęs ansai tokią, kokia patiko. O kai éjo taisytis kelionén į namus, tada jam žaltys kalbėjo:

— Meldžiamasis,— sako,— jei galési, pargržk dar prie manęs tretiemis metams. O skarelę, kai eisi tenai anuo keliu, kur su savo broliais persiskyre, ̄dék į rankų pirštų tarpą, kitaip anie nuo tavęs atims ir tave užmuš.

Anas ēmęs, kaip buvo ̄sakyta, taip ir padarė. O kai anasai atéjo į tą pačią vietą, sutiko savo brolius pareinančius. Tuojau broliai ano klausia:

— Kame tavo skara?

— Šitai,— sako,— ar neregita: einu pasirišęs po kaklu.

— Taip, taip,— anuodu netikinčiu,— nes mudu apgavai ir pirmajį kartą.

Emusiu aną kratyti. O kai nieko neatrado, džiaugės anuodu ir manę, jog bus dabar jiemis gyvenimas.

O kai paréjo namo, padéjo anuodu savo skaras. O kai šis padéjo, tuojau tévas pradéjo sakyti:

— Mažajam gyvenimą atiduodu, nes ano puikesnė.

Anuodu pradéjo ginčytis su tévu nesutinkančiu su tuo nė jokiu būdu. Paskui tévas liepia eiti trečius metus tarnauti, o parvesti paną kiekvienam: kurio bus padoresnė, tam bus gyvenimas.

Taip anie išéjo tretiemis metams ir persiskyrė tame pačiame daikte, kuriame vieną ir antrą kartą persiskyrė. Anasai į savo vietą nuéjo, tai yra pas žaltį, o anuodu vél į savo vietą, kame pirmajį kartą buvo. O kai šis nuéjo pas žaltį, tuojau žaltys pradéjo sakyti:

— Gerai, kad pargržai,— ko norësi, to gausi.

O anasai atsaké:

— Norësiu panos tokios, kokios niekame negalétų būti.

— Gerai,— sako,— apie tai nesirūpink. Tačiau,— sako,— tie metai už visus metus tau bus sunkesni, nes turési po tris kartus pečių kurti ir mane per dieną po tris kartus plauti su šiltu vandeniu ir tris kartus menę iššluoti. Paskutinioj dienoj iškūrenk didžiai pečių, o kai mane numazgosi, mesk į pečių ir patsai bék kaip tiktais gali šalin, nes aš didžiai šauksiu. Bet jei tu to neišdrīsi padaryti, patsai prapulsi lygiai su manim, o jei išpildysi, laimingas paliksi ir mane laimingą padarysi.

— Anasai, būdamas metus, stengési išpildyti savo priedermes, kurios anam buvo prisakyto. O kai anasai pabaigė metus, paskutinį kartą smarkiai iškūrenęs pečių ir numazgojės savo žaltį, metė aną į pečių.

Patsai, bėgdamas nuo pečiaus, ne per toli tenai pavirto, nes neapsakytu balsu sukliko. Paskui veizjs — kaip iš miego aną bebudinanti tokia pana. Tenai ponų daugybės, žmonių pilnas dvaras. Tada ta pana pradėjo anam sakyti:

— Veizék, ką tatai mūsų prapuolusių išgelbėjai! Šitai aš esu anas žaltys, kurį plaudavai. Dabarčiui,— sako,— jei nori, vesk mane.

Ir tuoju anuodu susivedė, nes ta pana viena tebuvo, nebeturėjo nei tėvo, nei motinos, nei brolių: kurie tenai buvo ponai, tie visi buvo samdyti. O po vestuvių:

— Važiuokiva,— sako vyras,— pas mano giminės apsisukti.

O kai išvažiavo anuodu pas tėvą, atvažiavo į tą vietą, kur anie susitikdavo, išvydo parvažiuojant savo brolius, kurie anam kepurėles šmukšt nutraukė, nes ansai važiavo aštuoniais arkliais puikioj karietoj, su liokajais, pakalikais...

O kai parvažiavo namo, šiuodu, paskui važiuodami, veizi, kad pas judviejų tėvą tokie jo malonybės įvažiavo. Paskui anuodu įkandin įvažiavo. Bėga pilni smalsumo veizeti ir klausytis tokiu įdomybių. O kada anasai jo malonybė įėjo pas tėvą, tėvas persigando, pamatęs tokius stebuklus. Paskui šis pradėjęs aną kalbinti — sako:

— Ar tamsta manęs nepažisti?

— Jo malonybe, nepažistu, dabar pirmą kartą savo amžiuj tematau.

Paskui anasai malonybė liepė įvadinti visus, kas tiktais buvo,— ar jau nė vienas neatsiras pažistąs. Įėjo ir anuodu broliu — nė vienas nepažista. Patsai prisipažindamas pradėjo sakyti:

— Aš esu tavo tikras sūnus. Prisistebék į mano paną — rasi netiksit.

Ar dabar atiduosi man gyvenimą?

— Atiduodu, sūnau mano, būk jau šeimininkas.

— O judu ar priduodate man?

Atsakę ir tuodu:

— Tegul bus tavo valia.

Tada ēmęs tėvui sakyti:

— Tėve mano, eikiva važiuokiva su manim, o gyvenimą atiduok savo didiesiems sūnum, aš tave nukaršinsiu.

Taip ēmęs su savim tėvą, išvažiavo į savo dvarą. O savo tėvui prisipažino, kaip tokį dvarą užsitarnavo. Parsivežęs nukaršino savo tėvą, kurį ano pati didžiai mylėjo, visuose reikaluoše anam iki galio tarnavo ir po ano mirties didžiai gailėjo.

ŽMOGUS KARALIUI TRIS LAIMES PARDAVĘS

Kitą kartą vienas žmogus, atėjęs pas karalių, pradėjo anam kalbėti:

— Šviesiausias karaliau, aš tau atnešiau tris laimes parduoti — ar nepirksi nuo manęs?

Atsakė karalius:

— Meldžiamasis, kokias?

Ansai pradėjo sakyti:

— Pirmoji laimė: daryk išmintingai, bet veizék galo.

Klausia tuoju karalius:

— Kiek tu nori už tą laimę?

Atsakė:

— Šimto raudonujų.

Tuoju davė jam. Klausia:

— O antra?

Sako:

— Neaplenk vieškelio dėl mažo kelelio.

Klausia karalius:

— O už tą kiek nori?

— Tieki pat,— atsakė.

— Imk.— Toliau klausia: — o trečioji kokia?

Atsako:

— Nenakovok, kur yra jauna šeimininkė, o šeimininkas senas.

— O už tą,— sako,— kiek nori?

Sako:

— Tieki pat — šimto raudonujų.

Ansai surinkęs savo pinigus ir išėjo. O karalius liepė į kiekvieną

daikta, kur buvo, tokius parašus įsiūti arba išrašyti: „Daryk išmintingai, veizék galo.“

Vienu laiku iš piktumo kas norėjo karaliaus mirties. Tada papirko anie barzdaskutį, prašydami, idant karalių su skustuvu papjautų. Barzdaskutys buvo prižadėjęs taip padaryti. Tada, skusdamas karalių, išvydo prie rankšluosčio galo: „Daryk išmintingai, veizék, koksai bus galas.“ Tuojau barzdaskučiui, kursai buvo bededas skustuvą už karaliaus kaklo, skustuvas iškrito iš nagų. Karalius, matydamas jį išbalusį, pradėjo ano klausti:

— Ką tu pamatei?

Atsako barzdaskutys:

— Šviesiausias karaliau, ketinau tave papjauti, nes aš buvau tu ir tu papirktas. Išvydės tavo parašą, pradėjau paisyti, koksai bus mano galas, kad aš taip mandriai padarysiu. Tuojau skustuvas išpuolė iš mano nagų.

Karalius, matydamas tokį neregėtą stebuklą, tuojau jį apdovanojo savo malonėmis, o tuos, kurie jį žadėjo užmušti ir jį buvo papirkę, visus nuteisė myriop ir savo pirktą laimę už didelę sau malonę turėjo.

Toliau anam atsitiko važiuoti į seimą. Matydamas, jog ano tarnai, ieškodami kelio tiesumo, paleido vieškelį, o važiuoja mažu keleliu, sako karalius, idant anie važiuotų vieškeliu. Bet tarnai anam sako:

— Maloningas karaliau, juk mes visuomet čionai važiuojam.

Atsako karalius:

— Turit manęs klausyti.

— Gerai, tegul bus, kaip tu nori.

Paskui, kai nuvažiavo, sužinojo, jogei ano ant mažojo kelio ieškojo plėšikai užmušti, nes tenai visados karalius važiuodavo. Bet kai antru keliu pavažiavo, negalėjo jo užmušti.

Toliau nuvažiavo ansai į miestą. Pasitaikė anam nakvoti. Išvydės, jogei ponas senas, o ponia jauna, įsakė tarnams, idant kitą gautų menę.

Anie jam pradėjo sakyti:

— Visame mieste nėra geresnės.

Ansai atsako:

— Norint ir prastesnė būtų, bet idant būtų kita.

Tuojau nuvedė aną į kitą nakvynę, o kiti ponai ten pat nakvojo. Kas stojos su anais? Šitai naktį visi anie, kurie paliko, buvo plėšikų papjauti — ieškodami užmušti karaliaus, lig pat paskutinio visus išpjovė. (...)

ILGANOSĖ, STORALŪPĖ IR PLAČIASTRĖNĖ

Ėjusi labai graži jauna mergelė patvoriais. Taip ana eidama patvoriais vis skaitanti. Išgirdės jaunas jo malonybę. Klausiąs:

— O ką tatai, mergele, skaitai?

Ta susigėdusi nebešmananti nieko sakyti. Pradėjusi sakyti:

— Skaitau, kiek per naktį sruogų galiu suverpti.

— Na, o kiek gali suverpti?

Ta atsakė:

— Galiu suverpti šimtą sruogų per naktį.

— Na, jei suverpsi, tad aš tame imsiu už pačią. O jei nesuverpsi, tad aš tame bausiu.

Taip tas jo malonybę davės anai linų, gražiai iššukuotų, ir uždaręs aną vieną atskirai. Ta bliaunanti, bliaunanti.

Ir įėjusi ilga nosia žmona. Sakanti:

— Mergele, ko verki?

— Eik, kur neverksiu: apsiėmiau suverpti šimtą sruogų, o nemoku nė verpti.

— Na, neverk, aš tau suverpsi. Tik į vestuves neužmiršk paprasstyti. Gulk sau.

Ta mergelė atgulusi, gulinti, gulinti. Ta ėmusi suverpusi, padėjusi ant stalo ir išėjusi.

Tas ponaitis ryto metą veizjs — yra suverptos. Ir antrą naktį šimtą sruogų įdavės. Ta verkianti, prašanti dievo, kad ir šią naktį ta ateitų. Taip ir vėl atėjusi storomis lūpomis. Klausianti:

— Ko verki, mergele?

— Eik, kur neverksiu: apsiēmiau šimtā sruogū suverpti, o nemoku nē verpti.

— Na, nesibijok, aš tau suverpsiu, tik į vestuves neužmiršk. Eik sau gulti.

Ta atgulusi, gulinti sau rami — ta suverpusi, padējusi ant stalo ir išėjusi.

Ponaitis ryto metą veizjs — yra. Duosiās dabar ir trečią naktį: jei jau suverps, ims už pačią. Ir įdavęs. Ta verkianti, prašanti dievo, kad beateitų. Taip ir atėjusi žmona plačiom plačiom strėnom. Klau-sianti:

— Ko verki, mergele?

Ši sakanti:

— Kur neverksiu: apsiēmiau šimtā sruogū suverpti, o nemoku nē verpti.

— Na, nesibijok, eik sau gulti, aš suverpsiu. Tik į vestuves neužmiršk.

Ta atgulusi, gulinti, ta suverpusi ir išėjusi.

Ryto metą ponaitis veizjs — yra gatavos. Na, jau reikia vesti. Taip sakas:

— Suprašyk visus savo gentis.

Ši sakanti:

— Neturiu nē genčių, tik teturiu tris tetutes.

— Na, paprašyk ir tas.

Ta paprašiusi — šios ir atėjusios. Atsisėdusios prie stalo vienos — kitiems ir nebéra vietas, kur sėstis. Taip tam nepatikusios — klausias:

— Dėl ko tavo yra taip ilga nosis?

Ta sakanti:

— Eik, nesistebėk, ponaiti! Mes esame didžios darbininkės: mes per naktį šimtā sruogū suverpiam.

Klausias storalūpės:

— Dėl ko tavo taip storos lūpos?

Ta vėl taip atsakiusi. Klausias plačiastrėnės:

— Dėl ko tavo strėnos yra tokios plačios?

Sakanti:

— Eik, ponaiti, nesistebėk: mes esame didžios darbininkės: per naktį po šimtā sruogū suverpiam.

Taip sugėrė tas vestuves — niekuomet nebedavęs savo ponai verpti: bijojes, kad nepaliktų plačiastrėnė, didžianosė, storalūpė.

PENKI BROliai

Kitą kartą tėvas turėjės penkis sūnus, o šeštoji buvo duktė. Jie tarp savęs didžiai sutarė. Motina didžiai nekentusi, kad anie taip sutarė, émusi anuos keikti. Ir prakeikusi anuos visus penkis brolius, kurie pavirto į vilktrasas ir išbėgo į medes. Tenai dienomis buvo žmonémis, o naktimis persimainą į vilktrasas.

O sesuo anų neapsakomai gailėjos. Ir išėjo anų ieškoti. Einanti per medes, o tenai eidama sutikusi gaidij, kursai anai pradėjo sakyti:

— Kur tu eini?

Ana jam atsakė:

— Einu prakeiktų brolių ieškoti.

— Neik,— sako,— neatrasi anu.

Tai ana, eidama toliau, atrado daug žvérių ir baltajį balandėli. Anie visi sako, kad tu neik, neatrasi. O balandėlis sakąs:

— Eik, atrasi. Netoli éjusi, atrasi tamsų urvą. Lisk tuo urvu, o kai įlisi, pasislépk anų trobesy kame norint.

Taip ana ir padarius. Émusi listi tais urvais ir atradusi tenai kaip kokį rūsi, kuriame émusi ir pasislépusi. Kai tiktais pradėjo aušti, tuoju anie parbėgo. O kai tiktais parbėgo, pradėjo tarp savęs rietis ir krimstis. O paskui pavirto į žmones. Anie tuoju užuodė, jog čia turi būti koksai norint žmogus. Ir atradę savo seserį, su kuria anie didžiai sutarė. Ana émusi verkti, veizédama į neapsakomą anų vargą. Sako anie:

— Jei norėtumei, mus galėtumei dabar išgelbėti, bet daug reiktu iškentėti.

Sako ana:

— Ką tiktais liepiat, tą aš gatava esu padaryti dėl jūsų.

Anie sako:

— Jei penkerius metus išbūsi nebylye, mes paliksim laisvi nuo to pikto už bjaurų motinos liežuvij. O jei kentėjusi neiškentėsi, mus didesniai prapuldysi.

Ana pasiėmė visa tai išpildyti.

Ir aną tuoju išsiuntė iš girios, nes vakarą,— sako,— mes vėl į tuos pačius pavirstam, o kada kokį žmogų patinkame girioj, tuoju draskome. Skubinkis kaip galėdama išeiti iš girios.

Ir išėjo ana didžiai greitai. Kai tiktais išėjo iš girios, tuoju aną ir išvažiavo ponai. Taip vienam jenerolui ana patiko — baisu. Klausia anos:

— Kame tu buvai ir kur tu eini?

Ana nieko nesakanti. Supratę, kad ana yra nebylė. Ėmės tas jenerolas aną — manas: „Kad ir nebylė — aš aną vesiu.“ Kai parsivežęs namo, tuoju anuodu susivedę. Taip kas bus darbo? Gyvenusiu anuodu didžioj santarvėj. Ir ana savo vyru visados didžiai klusni, stengiantis anam visados įtikti.

Pasitaikę jenerolui važiuoti į karą. O ano pati lieka sunki. Taip kai tiktais išvažiavo anas į karą, ponas dievas davė anai sūnų. Ano jenerolo tarnaitė ēmusi padėjo anai mažą šunytį, o sūnų nunešusi įmetusi į jūrą. Taip kas bus darbo? Ana tuoju nurašiusi jenerolui laišką: „Taip ir taip, dievas davė šuniuką tavo pačiai.“ Anas parrašė tokį laišką: „Ką davė, tą davė — auginkit.“ Taip kas bus darbo? Ana ēmusi nuskandino ir tą šunytį. O kai parvažiavo jenerolas, klausia:

— Kame yra šunytis?

Tarnaitė tuoju atsakė:

— Suėdė ana pati ēmusi.

Taip visi ten liudija, jog buvo šunytis. Ansai nieko nebesakas,— tesiržta.

Antrą kartą vėl atsitiko anam išvažiuoti didžiai toli į svečią šalį, o pati vėl paliko sunki. Po ano išvažiavimo vėl anai dievas davė sūnų, kurį ēmusi tarnaitė vėl nuskandino, nunešusi prie pajūrio. Anas jenerolas parvažiavo ketvirtuosius metuos — vėl tarnaitė anam

pasako, kad ponas dievas buvo davęs sūnų, kurį ana pati suėdė. Taip jenerolas užsirūstino — baisus daiktas! Liepė aną įdėti į kalinį ir užmūryti duris.

O tas kalinys buvo kaip koksai trobesėlis kiemo vidury, siauru viršum kaip kryžius kad yra — apačia plati, o viršus siauras. Taip ana vargšė įdėta niekuo nekalta kentėjo, norėdama išlaisvinti savo brolius. (...) Aną visados du balandžiu aplankydavo. Jei ne vienas stovės ant kalinio viršaus bliaudamas arba burkuodamas, tad antras.

Taip paskui atgriaudino aną kalinį veizėti anos, ar gyva béra. O kai atrado aną gyvą, liepė budeliui nukirsti. Suvadinęs jenerolas daug teisėjų, kurie aną visi pasmerkė myriop. Kai tiktais budelis norėjo aną nukirsti, tuoju balandis pralékdamas pasakė tais žodžiais:

— Palauk, nekirsk!

Visi didžiai sunerimo, kai paukštis pradėjo taip kalbėti. Paskui iš anų atsirado kitas girtas, kitas šioks, kitas toks,— juk ne be to. Tada anie pradėjo kits kitam sakyti:

— Ko mes čia veizime į visus tuščius daiktus: kas nuteistas — nuteistas.— Liepia budeliui: — Kirsk!

Taip budeliui nevalia: nors anas nenorėtų, reikia klausyti. Tada atkélė kalaviją. Tuoju balandis pralékdamas pasakė, tačiau ne anam, bet visiems:

— Vyrai,— sako,— kurie esate čionai susirinkę, žinokite už tiesą: jei jūs nugalabysit tą nekaltą moteriškę, kurios nekaltybė bus parodyta po dviejų valandų,— atsivers žemė ir visus jus praris.

Anie visi neapsakomai nusigando ir laukia tokią daiktą galo.

Paskui, baigiantis antrai valandai, veizi — iš vienos pusės ateina mažas vaikelis, antrą nešdamas ant savo rankų, o antroj pusėj ateina penki vyrai, kalbėdami tarp saveš:

— Kame suvoksma dabar savo seserį, kuri mus išgelbėjo?

O šios anie nepažsta, nes buvo puikiaus drabužiais.

Tada ana pati pradėjo kalbėti, nes jau anos metai pasibaigė. Sako:

— Ponai šviesiausi, regékite dabarčiui stebuklus. Šitai mano sūnūs, kurie ateina. Juos naminioji tarnaitė atėmusi skandino marioj. Bet nežinau, kokiu būdu anie paliko gyvi.

Tada didysis sūnus, prięjės prie savo motinos, puolė anai po koju, kalbėdamas:

— O mano motin, ko tu dėl manęs nekentėjai!

Paskui prięjės pradėjo sveikinti savo tėvą. Jam tévas kalbėjo:

— O ką tu gali žinoti, jog aš tavo tėvas?

Sako:

— Balandėlis mane marioj per penkerius metus penėjo šitoj saloj. Mano brolių, kurį turiu ant rankų, man tas patsai balandis atnešė. Dabarčiui liepė mudviem eiti gelbėti.

Tada anas jenerolas klausiąs pačios:

— O kaip tu nūjau kalbi, o pirma nekalbėjai?

Sako:

— Kad jūs mane užvažiavot, tą dieną buvo tiktais pirmoji diena, kurią pasiėmiau nebylė per penkerius metus už prakeiktus brolius išbūti. Šitai,— sako,— mano broliai, tie patys ateina — klauskitės anu, visa pasakys.

Atvedė tarnaitę už tokius daiktus nugalabijo, o paskui klausė brolių:

— Ar jūsų sesuo yra ta?

Anie sako:

— Mūsų.

O paskui anam jenerolui visa išpasakojo, kaip ana šiuos išgelbėjo.

AUKSO KALVIS IR STALIUS

Vieną kartą karaliaus mieste susimušė dešimtą valandą nakties aukso kalvis ir stalius. Didžiuose miestuose nevalia vėlai vaikščioti po miestą, o tuodu pradėjo muštis. Taip besimušant, anuos atranda sargai, arba panaktiniai. Ima ir nuvedą anuos pas patį karalių. Taip klausia karalius:

— Ko judu mušatės ir kas judu esate?

Atsako:

— Mudu esava vienas aukso kalvis, o antras stalius.

— O ko judu mušėtės?

— Dėl to mudu mušėvos, kad aukso kalvis keta padirbtį aukso pyles, ir kad įleistų anas į upę, tos pylės nardys, šaukos taip kaip gyvos.

— O tas stalius sako, kad aš padirbsiu tokį erelį, kad bus kaip gyvas, ir kad ant ano užsési, galési lékti kur norési.

Tam karaliui labai patiko. Klausia:

— Na, ar galėtute padirbt?

Atsako:

— Galiva.

Taip sulygsta, kokiam laikui. Klausia to kalvio:

— Kaip ilgai gali pabaigti savo darbą?

Sako:

— Per šešias savaites.

— O kaip tu ilgai dirbsi?

Sako stalius:

— Aš galiu šiandieną pat.

Na, tas karalius sakas:

— Abu vienkart atnešita savo darbą.

Taip tas kalvis dirbas kiekvieną dieną, o tas stalius linksmai sau laiką leidęs. Jau kaip rytą reikia nunešti. Tas stalius nuėjės į miestą, nusipirkęs vielų, parėjės namo, su tašes lantas ir padėjės.

Rytojaus dieną nueina anuodu pas karalių anksti, dar saulė netekėjusi tebebuvisi, o karalius tebegulėjės. Taip jėjės karaliaus sūnus prašo, kad parodytų. Tas kalvis tuoju savo pyles paleido į upę — kad ten nardo, kvarkčioja! Tam didžiai patiko. Prašo, kad parodytų stalius savo erelį. Šis sakas:

— Et, nenoriu rodyti: mano nėra gražus, bet mandrus.

Tas juoba didesniai prašo, kad parodytų. Šis išsinešė savo lentes ir pakratė. Tie pradėjo juoktis. Tas sakas:

— Palaukit, nesijuokite — veizėkit, koks bus galas. Jei negerai bus, tad juokitės.

Ėmės sudėjės — yra kaip erelis. Užsėdės lakstas po menę.

Tam karalaičiui didesniai patiko. Sėdės ir karalaitis. Tas išrodes visus sraigus, kuriuo kaip pasukti, kad nori ar smarkiai lėkti, ar į aukštį, ar pažeme. Na, tas šokinėjės po menę. Pasukės iš netycia tuos smarkiuosius sraigus — kaip lėkės pro langą! Anas norėjės pasukti, kad žemyn leistusi, o pasuko į aukštį. Išlėkės lekiąs lekiąs. Paskui anas belakiodamas pripratęs. Kai pradėjo sukineti sraigus, užtaikė tą sraigą, kur žemyn leidžia. Taip anas palengva ir nusileidės į girią. Kai nusileido, ēmės sugriovė savo erelį ir paslepė. Paskui nuėjo į miestą. Išsalėkės valgyti. Įėjės pas tokią vokietę, paprašės valgyti. Pavalgės, dar turėjės keletą skatikų — užmokėjės. Paskui išeina laukan — mato, kad aukštas mūro butas. Klausia tos vokietės:

— O kas ten yra, tame bute?

Ta sako, kad karalius savo dukterį įdėjo. Taip tas tuoju nuėjės į girią, sutaisės savo erelį ir nulėkės pas tą paną. Ta pana taip nusigandusi. Šis pradėjės sakyti:

— Nesibijoki, būsiva draugystėj. Ir aš taip pat esu karalaitis.

Taip anuodu gyvenančiu, susimylėjusiu. Tai panai jau nebeigerai beeiną. Paskui ateina tėvas, atranda abudu ir dukterį sunkybėj — taip baisiai supykęs:

— Tuoju abudu myriop!

Kai jau veda myriop, tad pradėjės karalaitis sakyti:

— Šviesiausias karaliau, ką aš tau dovanosiu.

Tas karalius sakąs:

— Tai ką tu man gali dovanoti — bene nori pabėgti, vargše. Eik, atnešk.

Tas paėjo, atneša lentgalius. Karalius pradėjo juoktis:

— Na, kas iš tavo tų lentgalių.

— Palauk, šviesiausias karaliau, nesijuok. Kad pamatysi, tad juokis.

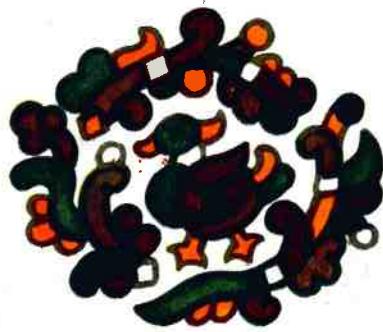
Tas émės sutaisės tą erelį, užsėdo ten, rodo karaliui. Prisiartino prietos panos, susuko tuos sraigius, pagavęs paną ir palékės. Palékdamas sakąs:

— Karaliau, dabar juokis!

Lekiąs — kelią jau anas žino.

Taip vieną rytą tėvas, langą atidaręs, veizis — mato, kad juoduojapadangės — eina ir vis leidžias žemyn. Taip jau visai arti atėjė — pamatė, kad ano sūnus su pana. Taip ir parlékės. Išsipasakojo, kaip anam buvo.

Taip paskui susivedė gražiai gyveno. Paémė karalystę, nurašė ir prieto karaliaus, atsiprašydamas, kad nepyktų. Paskui atvažiavo linksmi. Kas ten buvo per banketas! Ir aš buvau tame bankete.

DU BROLIU — VIENAS TEISINGAS, ANTRAS MELAGIS

Kitą kartą tėvas turėjės du sūnus. Numirdamas aniedviem visa palikės. Vienas iš anų, kuras buvo teisingas, visa atidavė į melagio rankas. Tada tas gyvenės sau gerai, nė kam ko. Pradėjo taisytis anas teisingasis gyventi — na, šiam reikia atiduoti pusę, ką tėvas paliko. Pradėjo šis anam sukti — pagal tévo palikimą nebeduodas nė per pusę.

— Na,— sakas,— broli, kad tu tokis esi, ar tu toli eisi?

— Aš,— sako,— toliau eisiu su melagyste nekaip tu su teisybe.

Šis atsakės:

— Jei tu toliau eisi su melagyste, tad ėmės išdurk man abidvi akis. Einančiu anuodu per žmones ir ką tik tai sutiksiančiu, klausiančiu, ar su teisybe gali nueiti toliau, ar su melagyste. Visi sako:

— Kai šiaiš laikais, su melagyste toliau gali nueiti.

Sutikusiu kunigą — klausiančiu:

— Kaip tau rodos, šiaiš laikais ar su teisybe toliau gali nueiti, ar su melagyste?

— Tai jau,— sako,— šiaiš laikais su melagyste toliau gali nueiti.

Anas kunigas pavažiavo — šis ēmės išdūrės šiam abi akis ir einas šalin. Šis pradėjės prašyti:

— Broli mano, paveski mane bent po kryžium.

Šis ēmės aną pavedės po kartuvėm, pats sau paėjės meluoti į miestą. Šis po kartuvėmis meldžias, manas, kad anas po kryžium pavestas.

Taip nakties metu atlékė trys juodvarniai, kurie pradėjo tarp savęs šnekėtis. Vienas pradėjo sakyti:

— Šią naktį tokia kris rasa, kad kas saulėtekiu apsimazgotų, tuoju sveikos akys paliktų, norint akys būtų aklos.

Antras pradėjės sakyti:

— Kas tū žmonių tame mieste kvailumas: važiuoja sau vandens per

kiek mylių, o kad kas aną kūlį, kur yra už miesto, perkaltų, tuojaus vandens atsirastu visur po visą miestą, nes tenai,— sako,— toks prižadas pridėtas.

Trečias sakas:

— O anas karalius ar ne kvailys: sargina savo pačią taip ilgai ir tokius turtus pila dėl daktarų, o kai tiktais atplėštų prie sienos, kur yra lovos koja, o po ta koja yra marmuras, kai tiktais atplėštų tą marmurą, tenai atras rupūžę, kuriai po kaklu papjautų, ir išlašetų trys lašai kraujo. Kai tuos anai duotų išgerti, sumaišęs su degtine, tuojaus tą valandą stotusi sveika.

Šis visa girdės, sėdėdamas po kartuvėmis. Lig tiktais pradėjo mušti, anas, pažinės aušrą, tuojaus pradėjo, po rasas vaikščiodamas, savo akis plauti. Taip kai tiktais saulė pradėjo tėkėti, anam akys atsivérė, ir pradėjo gerai veizėti — kaip pirma regėjo.

Taip anas regėdamas, pirma nuėjės į miestą, apveizėjės ano kūlio didumą, visus daiktus matydamas,— kaip anie juodvarniai šnekėjos, visa išsipildo. Nuėjės į miestą, veizis — vandenį bepilstą. Sakas:

— Ką jūs man duosit — aš jums vandenį atidarysiu?

Tuojaus davė žinią ano miesto vyresniesiems, jog tokbai atsiranda mieste daktaras, kursai mums keta mieste vandenį atidaryti. Suėjė visi miesto piliečiai prižada anam milijonais pinigų iš paties imperatoriaus iždo užmokėti. Na, anas sakas:

— Duokit man darbininkų, kiek tiktais man reiks, taip pat ir geležinių kūjų.

Anie gatavi nežinau ką anam duoti, kad tiktais atidarytu vandenį. Anas nusivedės kiek šimtų vyru, liepės kalti aną kūlį. Kai tiktais perkale aną kūlį — tuojaus atsirado vandens visame mieste. Anas tenai gavo kiek milijonų rublių.

Paskui važiuojas pas karalių. Nuvažiavęs tenai atradęs — beserganti karaliaus pati. Sakas karaliui:

— Kiek tu man duosi — aš tavo pačią pagelbésiu?

Karalius žadąs anam už pagelbėjimą duoti kiek valsčių, tiktais pagelbék. Anas ėmės išvaręs visus iš rūmo, aną lovą atkélęs, su įnagiais atkélęs marmurą, radęs tenai rupūžę, papjovęs, davęs anai to kraujo gerti. Lig tiktais užgérusi ana tą vaistą, tuojaus radusis sveika. Tada karalius davęs anam kiek valsčių, paliko jo malonybe, turtingas. Ir dabar ano giminės tebéra ir bus, kol pasibaigs. O ano brolis su savo mela-gyste pasikardino.

NYKŠTUKAS

Kitą kartą žmona per kiek metų neturėjusi palikuonių. Prašanti:

— Pone dieve, duok man kad ir kaip nykštį.

Davęs anai ponas dievas kaip nykštį — nei augas, nei mažyn beeinąs iš to dydžio. O metų turjs apie dešimtį ir proto pilno, tik mažas.

Taip anas vienu metu prašas:

— Tėveli, leisk mane aketi.

Tėvas:

— Gerai, sūneli, akėk, kad tik norą turi.

Anam tėvas pakinkė arklius, šis sau sėdės ant akėčių virbalu — akėjas. Šaukiąs, iš proto einąs.

Atvažiuoją ponai. Matą, kad arkliai, pakinkyti į akėčias, vaikščioja po dirvą taip puikiai, tartumei kad anais kas akėtų.

Siunčiąs ponas savo tarną:

— Paveizék, meldžiamasis, kas per komedijos ten yra.

Tarnas nubégęs veizjs, kad žmogus besėdžis ant akėčių virbalu. Atėjės ponui išpasakojęs, kad taip ir taip. Siunčiąs ponas vėl tarną, kad ir anam atnešęs parodytų, kas tas per žmogus. Šis nuėjės paėmęs dviem pirštais ir nešąs. Atnešęs tam ponui, ponas dėjės į briką ir pavežęs. Tėvas ateinąs — sūnaus nė kokio, vieta viena. Pergailėjo ēmęs — ką bepadarys, nežinąs, ar velėna kame apvirto, ar arklys įmynė į žemę.

Anas važiuojąs su tuo ponu. Kai vakaras atėjo, prašas pono laukan. (...) Ēmęs ponas apsistojęs ir padėjės aną ant stebulės. Šis šokęs nuo stebulės ir palindės po lapu. Tas ponas su tarnais, su kitais draugais iešką, iš proto einą ir nė kokiui būdu nesuvokią. O šis nykštukas po lapu kenčia. Šie niekaip nesuvokė. Ēmę pavažiavo.

Paskui vagys, eidami pro šalį, šnekasi:

— Kur mes eisma vogti?

Šis, po lapu stojęs, sakas:

— Veskitės mane, aš jus nuvesiu pas turtingą žmogų.

Šie veizj — kas čia kame šneką? Paskui saką:

— Eikim,— bet nieko nemata.

Taip šis atėjės prie anų ir sakas:

— Aš mažas tesu, jūs mane įkiškit į kišenę, nes kitaip su jumis nenu-eisiu. O kad nueisma, aš pro mažą skylelę įlišiu, o jums visokiu gėrybių išduosiu.

Tie vagys tariąsi: bus taip gerai,— émę aną į kišenę įkišę ir nešantys. O aniemis sodoj pasakęs, kuo pavarde. Kaip anie nuéję į tą sodą, aną paleido, o šis émęs ir nuvedęs prie visų liesojo žmogaus. Nuéjęs prie klėties, radęs mažą langelį, įlindęs į vidų. Radęs dešras ir šaukiąs:

— Kas čia dešrū!

Tie aną draudžią:

— Ko tu šauki — ar iš proto išéjai?!

Šis émęs vieną dešrą išdavęs, paskui atgrįžęs prie antros, vėl sušukęs:

— E kas čia dešrū!

Pats mažas tebuvęs, bet balsą turéjęs didį. Šeimininkas pajutęs, antroj klėty gulėdamas, pradéjęs baldytis. Vagys, kai pajutę, pabègę, o šis, radęs vieną dešrą, pelés išéstą, émęs į dešrą įlindęs. Sukilo visa šeimyna, pats šeimininkas, veizi atéję — nieko neberanda, nė kokio žmogaus, ir vienos dešros nebesą.

Ryto metą atéjęs ubagas — šeimininkė émusi ubagui vieną dešrą atidavusi, sakanti:

— Pasimelsk — šią naktį noréjo mus vagys nuskriausti, bet pajutom ir anuos praginém.

Tas ubagas, eidamas iš to kiemo, meldžiąs:

— Pone, neapleisk nedoréliais nė vieno žmogaus...

Šis mègdžiojas ubagą, terboj būdamas. Tas ubagas supykęs ir paréjęs tą dešrą išmetęs. Žiemos metas buvo — įkrito į sniegus. Per dieną niekas nejsistebéjo, bet naktį vilkas émęs prariojo. Anas nykštukas, būdamas vilko grobuose, prilindęs su pirštu kriušas į grobus, o pats šaukiąs:

— Tui tui tui!

Tas vilkas bégas ir nusprogęs bebègdamas. Šis išlindęs laukan, paréjęs pas tévą. Tévui sakąs:

— Eikiva, aš vilką užmušiau.

Tas tévas klausinéjąs:

— Sūneli meldžiamasis, kur tu buvai prapuoless per tokį laiką?

Šis tévui visa išpasakojęs — čia ir čia, čia ir čia. Su tévu nulupusiu kailį, paskui pardavusiu.

DVYLIKA BROLIŪ

Senais laikais gyvenės viename mieste gyventojas, turėjęs dvyliką sūnų. Vienuolika buvę išmintingi, o dvyluktasis pusbeprotis. Anuos tévas paaugino, išleido į mokslus. Taip tévas sako aniemis:

— Mano sūnūs, aš jus paauginau, išleidau į mokslus — tad dabar eikit kiekvienas sau, aprinkit sau amatą. Pagalvokit, kurs kuo norit būti.

Taip tie sūnūs išėjė, kiekvienas apsirinko sau tarnystę: kitas ten už liokajų, prie pono, kitas už vežėją, kitas už jojiką, kitas prie batsiuvio, kitas prie siuvėjo, kitas prie staliaus, kitas prie dažtojo, kitas prie malūnininko, kitas prie kubiliaus, kitas prie odpešio, kitas prie stiklininko, o tas pusbeprotis pristojęs prie pono už arkliaganį — arklių ganyti. Sulygsta tarnystę — penkis šimtus raudonujų.

O tie arkliai krūminiai buvę. Taip anas išgena tuos arklius, gano. Ateina vienas arklys, keršas, raišas,— pradeda sakyti:

— Ar girdi — neišganysi tū arklių.

Šis klausia to arklio:

— O dėl ko neišganysiu?

— Neišganysi: anie yra medės arkliai.

— O ką darysiu dabar, kad neišganysiu?

Taip tas arklys sakąs:

— Jei manęs neužmirši, tai išganysi, o jei užmirši — neišganysi.

— Na, kaip aš tave turiu atminti?

— Taip mane turi atminti: kad ką turési, ką valgysi — vis ir man duok, tik neužmiršk.

- Na, gerai, kad taip, tad aš neužmiršiu.
- Ir tu nesirūpink, miegok sau. Kad reiks — pašvilpk, ir atbēgsma. Tas sau miegās. Kad atneša valgyti, vis ir tam savo arkliui duodās.

Taip vienā kartā eisiās tas ponas veizēti, ar bēra bent pats gyvas. Nueina — šis po medžiu bemiegās, musiū pilna burna prilipusi.

- Jonai, kame tavo arkliai?

Tas atsibudēs, sušvilpēs — ir atbēģē. Skaito, ar visi yra. Visi. Sakās ponas:

- Jonai, kam tā keršājī ganai? Ano neganyk.

Šis atsakēs:

- Et, ponas, man visi lygūs: toks tas, toks tas — visi tokie.

Na, tas ponas eidamas pasakēs:

- Kad pabaigsi metus, pargink.

- Gerai.

Taip anas, kai pabaigē metus, sušvilpēs — atbēģē tie arkliai, ir parginēs namo. Tam ponui reikia užmokēti lygtajā tarnystē. Taip ir užmokējēs penkis šimtus raudonujų. Prašas:

- Ar negalētumei ir kitā metā ganyti? Juk reikia ganyti.

Išginēs ganās. Tas ponas manās sau: „Palauk, aš nebeisiu tavēs lankytī — rasi praganysi.“ Šis sau ganās be rūpesčio.

Taip vienā rytā, jau metams baigiantis, eisiās tas ponas lankytī. Ateina — šis bemiegās.

- Jonai, kame tavo arkliai?

Tas veizi ī vienā, veizi ī antrā pusē — nebežinās. Tam ponui linksma: „Rasi praganē“, — manās sau. Tas sušvilpēs vienā kartā, klausās — neatbēga. Sušvilpēs antrā kartā — nēra. Sušvilpēs trečią kartā — girdi, kad atbēga, ir žemē trinka. Atbēgo, ponas skaito — visi.

- Jonai, ar aš nesakiau, kad to keršojo neganyk — kam anā ganai?

- Et, ponas, toks tas, toks tas — visi man lygūs.

- Na, ganyk, kad išganysi metus, pargink namo.

Taip šis kai išganēs, parginēs namo. O tas arklelis, pargenant namo, sakās:

— Ar girdi — tu tretiemis metams nebeapsiimk ganyti, nebent kad didžiai prašytū.

Kai parginēs, ponas klausia:

- Na, Jonai, ar beganysi trečius metus?

- Ne, ponas: jau ir antruosius vos beišganiau.

Tas ponas prašas:

— Turi, Jonai, ganyti: kame aš begausiu tokį piemenį.

Taip tas Jonas ir apsiėmės tretiems metams. Išginės. Išgenant sako ponas:

— Kai pabaigsi metus, pargink!

Manas: „Bene neišganys — rasi kame pražus,— tokį pinigu reiks...“

Tas ganas. Jau baigiasi metai — atėjo tas arklelis, sako:

— Jonai, ar žinai, kad tave ponas nori užmušdinti. Kad parginsi, tau duos visų gražujį arklį ir visų gražujį balną. Bet tu neimk, imk mane. Ir pastogėj atrasi nutrūkusį balną — tą imk, kito neimk. Kad imsi — prapulsi!

Taip tas Jonas, kai išganė, ir parvaro namo. Ponas skaito — visi arkliai. Taip pradėjės sakyti:

— Na, dabar, Jonai, aš tau duosiu visų gražiausią arklį ir visų gražiausią balną, kad gerai išganei.

Tas Jonas sakas:

— Poneli, kur aš dėsiu visų gražujį... Nebent jei jau pono tokia malonė, bent ši keršajį ir aną balną, kur pastogėj yra pamestas.

Ponas nusijuokęs, sakas:

— Kvailys... Aš anam duodu visų gražujį — anas visų prastajį ima. Imk, Jonai, visų gražujį — kur keršajį dėsi?

— Ne,— sakas tas Jonas,— jei pono malonė, duok tą keršajį, o jei neduodi ponas to keršojo, aš nenoriu nė kokio.

Taip tas ponas:

— Imk ir savo keršajį su savo balnu...

Tas paėmės iš pastogės tą balną, pasibalnojės savo keršuką ir išjės. Jojės jojės ir susitikės su savo broliais. Tie ten kad šankina savo arklius, patys su frakais, kad ten bukštu. O šis su savo keršuku klekleiš, klekleiš, pats su milo švarku. Broliai juokiantys:

— Na,— sakantys,— kad mūsų brolis užsitarnavės — raišą arklį ir milo švarką!

Taip jojantys jojantys — tas vis pasiliekas su savo arkleliu, o šie šankina, pabėga greitai. Taip kai anie pajojo, arklelis pradėjo sakyti:

— Na, Jonai, pasitaisyk: bėgsiva ir mudu.

Kaip paleidusiu bėgti — ir brolius prabėgusiu. Kai anuodu atbėgo į tą vietą, kur buvo susišnekėję išjodami, apsistojusiu, laukiančiu. Atjojantys broliai, pradėjo juoktis:

— Na va, ir mūsų kleišys atbėges!

Na, anie parjojė namo. Tas tėvas didžiai linksmas atsiradės, kad visi pargrižo sveiki, linksmi. Paskui tėvas pakėlė didį banketą, suprašė visus kaimynus, gentis, gimines ir visus pažįstamus. Iš to džiaugsmo mažne nuo gyvenimo atstojęs dėl didžio banketo.

Taip paskui anie išjodami pradėjo sakyti:

— Sumeskim tėvui pragyvenimui bent po kelias dešimtis.

Anie ten dėjo — kitas po šešias dešimtis, kitas šimtą, kitas devynias-dešimt, kitas septyniasdešimt — kaip kurs uždirbo. O tas Jonas dėjo tris šimtus. Tas tėvas pradėjo stebėtis, sakydamas:

— Ar regit, ką tas uždirbo! Kad ir prastais drabužiais, bet kišenė gera!

Taip tie broliai užsirūstino — kad įmanytų sudraskyti toje pačioje vietoje!

Na, kai anie pabaigė banketą, išjos į tarnystę. Dabar tas Jonas išjodamas dėjo tėvui antrus tris šimtus. Tiems broliams juoba didesnis pyktis. Na, kai anie išjojo, susikalbėjo — sako:

— Užmuškim aną! Bet tokią priežastį išraskim: jei anas mūsų nenuves pas tokią motiną, kuri turėtų dvylika dukterų, tad aną turim užmušti.

Taip kai anie išjojo, pradeda anam sakyti: /

— Jei nenuvesi mūsų pas tokią motiną, kuri turi dvylika dukterų, tad mes tave užmušma.

Tas savo arkliui pradėjęs sakyti:

— Ką bedarysiu, kad mane broliai nori užmušti?

— Dėl ko?

— Sako anie: jei aš nenuvesiu aną pas tokią motiną, kuri turi dvylika dukterų, tad anie mane užmuš.

Na, tas arklys pradėjo sakyti:

— Neverk, aš nuvesiu. Bet kad nujosit, tad ta motina jūsų arklius pastatys arklidėj iš kairės, o savo jaučius iš dešinės ir jums patiemis svirne pataisys lovas iš kairės, o savo dukterims iš dešinės. Taip tu naktį imk ir perkaityk: arklius pernešk dešinėn pusēn, o jaučius padék kairėn, vėl tas panas visas pernešk kairėn, o tą vieną visų didžiąją palik dešinėj ir savo brolius pernešk dešinėn. O pats naktį nemik, veizékis, kas bus. Sakyk aniem, kad nueisi pas anuos: „Jokim, aš nevesiu!“

Taip kaip tas Jonas pasakės, anie ir jojantys. Kai nujojė, anuos ten priemė labai maloniai, nakvina, neišleidžia. Parodė arklidę — arkliam kairėje, o anos jaučiai — dešinėje. Tas Jonas sau manąs: „Kas

čia bus?" Paskui pataisė aniemis lovas svirne — taip pat kairėje, o savo dukteris paguldė dešinėje. Taip kai anie sugulė užmigo, šis palengva nu-bėgęs į arklių ir perkeitęs: arklius padėjės dešinėje, o jaučius — kairėje. Paskui parėjės į svirną, ēmės ir anuos perkaitaliojės: panas per-nešęs kairėn, o brolius — dešinėn. Tik tą vieną visų didžiąją palikęs dešinėje. Ir pats nemiegas, veizis, kas čia bus. Taip tuojuo ļeinantia motina su dideliu peiliu. Nuėjusi prie savo dukterę kairėje, ēmusi ir papjovusi. Ana manė, kad tuos kavalierius papjovė,— savo dukteris. Paskui nuėjusi į arklių, ēmusi ir papjovusi savo jaučius. Taip šis pradėjės žadinti savo brolius:

— Veizékit, kas stojos! Békim!

Taip anie ir išbégę. Tas Jonas pradėjės sakyti:

— Na, kodėl nesituokėte? Juk aš nuvedžiau. Ar begalit ant manęs pykti: dabar ir pačius nuo mirties išgelbėjau. Būtų mus taip išpjovusi.

Tie padékojė anam, kad nuo mirties išgelbėjo.

Na, paskui anie skirsis — ieškos kiekvienas sau tarnystės. Taip visi gavę tarnystę, o tas visų didysis niekur negaunąs. Prašas to mažojo brolio, kad priimtu pas save. Tas ano arklelis sakąs:

— Nepriimk: pats prapulsi.

Tas brolis prašas, kad bent už liokajų — prižadėjės, kur tik anas siūs, vis šis klausys. O tas Jonas buvęs pristojęs prie karaliaus už vežėją. Taip tą savo broli ir priemės.

Tam ponui labai eina rankon arkliai, kad ir pats karalius stebisi, sakydamas, jog „dabar pirmą tokį vežėją teturi“. Labai tam karaliui įtikęs, esąs didžioj karaliaus malonėj. Tas ano brolis susimanęs: „Ar aš negaliu kaip įsitaisyti į karaliaus malonę?“ O tam karaliui nė kokia pana netikusi, niekur negavęs sau panos. Taip tas ano brolis pradėjės sakyti:

— Šviesiausias karaliau, vežėjas Jonas žino tokią paną, kad ir karaliui labai tiktų.

Tas karalius pavadinės Joną:

— Ar žinai tokią paną? Turi man pristatyti!

Tas Jonas ginąs, kad — aš nežinau, kaip aš pristatysi. Tas karalius sakąs:

— Jei nepristatysi, aš tave nugalabysi!

Jonas nuėjės pas savo arkleli, verkiąs apsikabinęs kaklą:

— Ką bedarysiu, kame gausiu tokią paną, kuri karaliui tiktų?

Tas arklelis sakąs:

— Ar aš nesakiau: neimk brolio — prapulsi! Bet dabar žiedai — kada bus obuoliai... Na, neverk, juk rasi gausiva. Tiktai vakarienę tegul laiku paduoda. Pavalgės ateik — josiva.

Taip tas Jonas laiku pavalgės vakarienę, ir išjojusiu. Jodamas tas arklelis sakąs:

— Josiva pas tą, kur buvo dyliko, o viena bepaliko. O kad nujosiva, tad kai įeisi į svirną, tame pačiame svirne ana guli, kur jūs gulėjot. Kai įeisi, prisišnekėsi — ana labai tave priims. Taip besišnekėdamas, pagavės iš lovos, bék nešinas, ir ana eis. O jei gintusi anos motina, — bet ana nepagins, — kai apils, sakys: „Na, na, ateisi tu ir antrą kartą.“ Tu atsakyk: „Be to ateisiu!“

Na, kai anuodu nujojusiu, šis eina į svirną — uždarytos durys. Pabrazdino — tuoju ir atidare. Na, tas Jonas ar nemokės kaip prisišnekėti — ir šį taip maloniai priėmė. Šnekas ten anuodu. Tiktai Jonas paną į glėbi, bėgas per kiemą. Tik užsėdės ant arklio, ir išbėgusi motina. Genantis genantis. Kai apilususi, sakanti:

— Na, na, ateisi tu ir antrą kartą!

Šis atsakęs:

— Be to ateisiu!

Na, kai parjojusiu, taip tam karaliui pana patikusi, kad negalės nė atsidžiaugti. Bet ta pana taip liūdna, kad nieko nekalbanti. Tas brolis su manęs — sakąs:

— Šviesiausias karaliau, ana turbūt gailis savo paukščio — labai gražų turėjo.

Tas karalius vadindina Joną:

— Tu turi man parnešti anos paukštį! Jei neparneši, aš tave nugalabysi!

Tas Jonas vėl nuėjės pas savo arklelj, verkiąs:

— Ką bedarysiu: vėl karalius liepia parnešti anos paukštį.

Tas arklys sakąs:

— Ar aš nesakiau, kad neimk savo brolio! Bet visa dabar žiedai, tačiau bus ir obuoliai... Na, tegul laiku išduoda vakarienę — josiva.

Tas pavalgės vakarienę, ir išjojusiu. Jojant arklys sakąs:

— Kad nujosi, įeisi į vidų — ana miegos, o tas paukštis bus pakabintas narve ant sienos palei anos lovą. Ana veizėsis, akys bus atdaros, bet lipk ant anos galvos — nesibijok, ana miegos.

Taip kai nuojės, ir įeinas į vidų. Ana bemieganti ant lovos išsižer-gusi, akys kad ten spangso atdaros. Šis užlipo ant galvos, atidare narvą,

išėmės tą paukštį iš narvo, bėgąs. Tiktai užsėdės ant arklio — tuoju ta ir išsiginusi. Genantis genantis. Apilsusi begindama, pradėjusi sakyti:

- Na, na, ateisi tu ir trečią kartą!
- Be to ateisiu!

Parnešės tą paukštį, atidavęs karaliui. Ta pana nieko nekalbanti. Tas brolis vėl sakąs karaliui:

- Rasi ana dėl to nekalba — gailis to paukščio narvo...

Karalius patikėjo. Liepė pavadinti Joną:

- Turi ir narvą, Jonai, parnešti.

Tas nuėjės pas savo arklelių, sakąs:

- Karalius nori ir narvo...

— Bet vis tatai žiedai, bus ir obuoliai... Na, pavalgyk vakarienę — josiva.

Jonas pavalgė, ir išjojusiu. Arklys vėl pasakė taip pat,— kad ana miegos, bet nesibijok, imk.

Kai nujojusiu, jėjės, užlipės ant tos galvos, nukabinės narvą, išbègęs. Užsėdės ant arklio — tuoju ir išsiginusi. Genantis genantis. Kai apil-susi, sakanti:

- Na, na, ateisi tu ketvirtą kartą!

- Be to ateisiu!

Parnešės tą narvą, atidavęs — nieko ta pana nekalbanti. O tam kara-liui taip tinkanti, kad negaljs nė atsidžiaugti. Tas brolis manas: „Ką aš galiu be pameluoti...“ Sumanęs, sakąs:

- Rasi ana savo lovos gailis — graži buvo.

Taip karalius sakąs:

- Jonai, turi ir lovą parnešti.

Nuėjės pas savo arklelių, verkiąs:

- Ką bedarysiu: liepia lovą parnešti!

- Na, kad manęs neklausei, ryžkis, vark dabar...

Jonas prašąs arklelio:

- Ar nebegali kaip parnešti?

- Na, pavalgyk vakarienę, josiva.

Pavalgė, ir išjojusiu. Jojant arklelis sakąs:

— Kad jėisi į vidų, atrasi svirne lovą. Paémės bék greitai, bet ana sergės.

Kai nujojės jėjės į svirną, paémės tą lovą, bėgąs. Tik sėdąs ant arklio — ta ir išpuolė. Genantis genantis. Kai apilsusi, sakanti:

- Na, na, ateisi tu ir penktą kartą!..

— Be to ateisiu!

Parnešės lovą, atidavęs karaliui — nieko ta pana nešnekanti. Karalius negalėjus atsistebėti — dėl ko ana nešneka. Tas brolis sakas karaliui:

— Bene ana savo katilo gaili — didelis, labai brangus paliko. Kad ana tą turės, rasi kalbės.

Tas karalius pavadino Joną, sako:

— Turi parnešti anos dideliųjį katilą.

Jonas nuėjo pas savo arkleli, verkiąs: liepia karalius katilą parnešti.

— Na, ką padarysi: liepia — liepia. Pavalgyk vakarienę — josiva.

Tas pavalgė. Jojant arklys pradėjo sakyti:

— Kad jeisi į priemenę, atrasi ten katilą ant pėdžių. Tik bék kaip begalėdamas — ana dideliai sergės.

Tas paskui kai nujojo, jeina į priemenę, paėmės tą katilą, bėgas bėgas... Jau per tvorą lipant, išsignusi. Genantis genantis. Apilsusi sakanti:

— Na, na, ateisi tu ir šeštą sykį!...

— Be to ateisiu!

Parnešės tą katilą — nieko ta pana nesakanti, taip ana yra liūdna. Taip tas ano brolis sakas karaliui:

— Rasi pėdes kai parneš, kalbės.

Tuojau karalius pavadino Joną:

— Turi parnešti ir pėdes.

Tas Jonas nuėjo pas savo arkleli, verkiąs:

— Liepia ir to katilo pėdes parnešti.

— Ar aš nesakiau, kad neimk brolio, neimk,— neklausei! Bet vis dar žiedai — bus ir obuoliai... Pavalgyk vakarienę — josiva.

Pavalgės, ir jojusiu. Vėl jojant arklelis pradėjės sakyti:

— Kad nujosi, jeisi į priemenę, paėmės tas pėdes, taip bék kaip vien gali — nebemiegos ana, prie durų stovės.

Tas paskui kai nujojo, palengva jėjo. Paėmės pėdes, bėgas. Vos tik pro duris išbėgės — tuojau ir išsignusi. Genantis genantis. O tas arklelis bėgdamas sakas:

— Kad besakys: „Na, na, ateisi ir septintą kartą!“ — pasakyk: „Buratinke, sena boba, papūsk į uodegą!“

Taip ta kai apilsusi, ir sakanti:

— Na, na, ateisi tu ir septintą kartą! Jau visą butą mano išnešiosi! Šis atsakės:

— Burtininke, sena boba, papūsk man į uodegą!
Ta, kai išgirdo tuos žodžius, ir persprogusi iš tos gėdos ir nešlovės.
Taip kai parnešė pėdes — nieko ta pana nekalbanti. Tas brolis manas
sau: „Ką aš bepameluosiu?!” Sumanęs — sakas:

— Šviesiausias karaliau, ana rasi nori savo kraitinių kumelių,
kuriuos paliko.

Karalius patikėjo. Liepia tam Jonui parvesti tas kumeles. Jonas
nuėjo pas savo arklelių, verkiąs:

— Ką bedarysiu, kame nūgi berasiva tas kumeles?

Tas arklelis sakas:

— Ryžkis, kad manęs neklausei.

Prašas to arklelio, ar nebegali kaip nors parvesti.

— Kada aš sakiau: neimk brolio, neimk, jau nūgi bus ir obuoliai...
Na, pavalyk vakarienę, pasakyk, tegul padirba geležies ratus, pasiimk
du kepimu duonos, du bosu degtinės dylyka statinių pelenu, jaučio
odu dylyka, kastuvą, ir važiuosiva.

Taip tas parėjo, pasakė karaliui — tuoju anam yra visa, ko tik
reikia. Na, anas pasiėmė, pavalgė vakarienę, užkinkė šešis arklius —
ir tada vos patraukia. Kai išvažiavo anuodu per miestą, émusiu tuos
arklius paleidusiu, o tas keršukas įsikinkė — kaip nieko patraukia.
Važiuojančiu važiuojančiu — užpuolę šunburnos. Pradėjės sakyti
arklelis:

— Mesk duonos kepimą ir degtinės bosą!

Taip šis ir išmetės — tuo tarpu šiuodu ir išbègusiu, tiems betasant.

Važiuojančiu — vėl užpuolę totoriai.

— Mesk duonos kepimą, degtinės bosą!

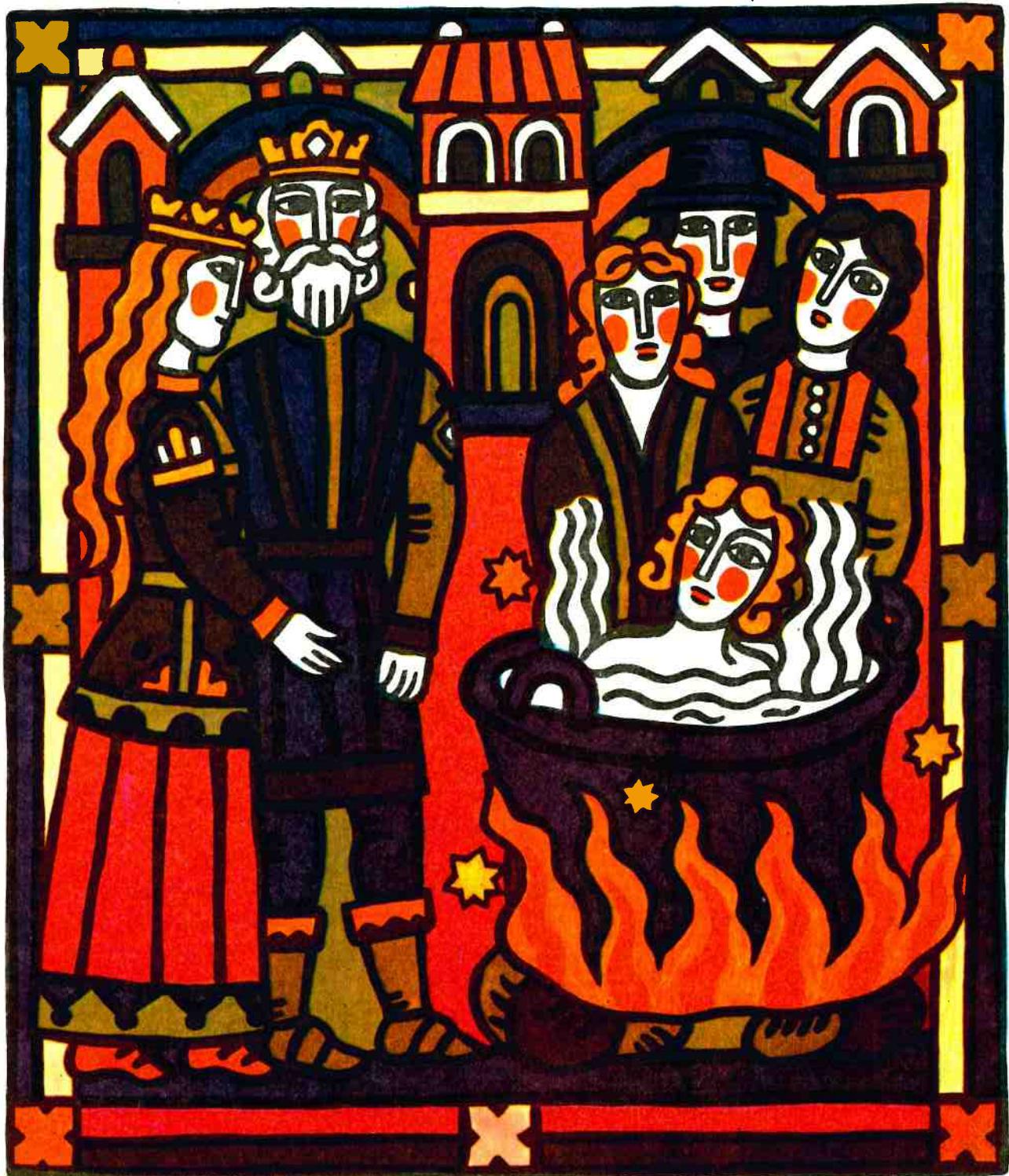
Tas išmetės, tie totoriai supuolę prie tos duonos veizeti — šiuodu
ir pabėgo, anie nebepaginé.

Nuvažiavusiu į pajūrius. Taip tas arklys sakas:

— Kask čia gilią duobę.

Iškasęs duobę — tas arklelis ir įlipęs į tą duobę, sakas:

— Klok ant manęs vieną jauteną ir pilk pelenu statinę, paskui
antrą odą uždék, vėl pelenu statinę pilk, kol visas odas suklosi ir visus
pelenus supilsi. Kai supilsi, įsilipk į tą pušį, švilpk vieną kartą. O kad
atbègs tie arkliai, tad aš spirsiu vieną kartą. Jei neiššoks ugnis, spirsiu
antrą kartą. Jei dar neiššoks, trečią kartą spirsiu. O jei iš trečio neiššoks
ugnis, tad prapulsiu aš ir tu. Jei iššoks ugnis, tai lipk iš medžio laukan
ir pamauk tuos arklius — nieko anie nebedarys.

Taip šis ir padarė. Kai supylė tuos pelenus, įlipės į pušį, sušvilpė sykį. Klausia arklys:

- Ar matai ką?
- Nieko nematau.
- Švilpk dar!

Sušvilpės.

- Ar matai?
- Nematau.
- Švilpk trečią kartą!

Sušvilpės.

- Ar matai?
- Jau atplaukia per jūrą.
- Na, nieko nebesakyk.

Atplaukę — kad ten žvengia, drasko žemes. Pradėjė kasti tą duobę. Spyrių tas arklys vieną kartą — klausia:

- Ar buvo ugnis?

Atsako:

- Nebuvo.

Spyrių antrą kartą:

- Ar buvo ugnis?
- Nebuvo.

Spyrių trečią kartą — blykšt kibirkštys iššokusios. Taip šis išlipės iš pušies, émės ir pamovės tuos arklius. Paskui išlipo tas arklelis. Užsėdo Jonas ant arklio, o tuos prie šalies pririšo.

Parjojo, atidavė arklius karaliui — nieko ta pana nesako. Tas brolis negali atsistebeti: kame tu gali galą rasti? Manas: „Kaip aš dabar bepa-meluosi karaliui — argi anas jau negaus kame galo?!“ Sumanas — sakas karaliui, kad anas turi išmilžti tų kumelių pieną, atvirinti ir nusiplauti tame piene, tad ana rasi kalbės. Taip tas karalius ir patikėjo. Pavadino Joną, sako anam:

- Jonai, tu turi išmilžti ir nusiplauti...

Tas Jonas nuéjės pas savo arkleli, verkiąs:

- Ką dabar bedarysim — jau pats galas!
- Na, atleisk, kad manas neklausei.

Bliaunąs:

- Ką bedarysiu, ką bedarysiu?..

— Na, ką bedarysi. Paimk. Kai atvirinsi, kai jau reiks mazgotis, tai aš sužvengsiu vieną kartą — tu stokis prie to katilo ir visus savo dra-

bužius turėk atdarus. Paskui sužvengsiu antrą kartą — visus drabužius nuo savęs nuvilk,— jei ir neleistų, nežiūrėk, nusivilk. Paskui sužvengsiu trečią kartą — šok į katilą ir nusiplauk.

Paskui anas tas kumeles pamilžo, atvirino tą pieną. O tas karalius suvadino visus senatorius, senatorienes į tą didž stebuklą — kad gali žmogus gyvas verdančiame piene plautis.

Na, kai jau gatavas pienas, atvirė, arklys sužvengė — anas visus savo drabužius atlaisvino. Sužvengė antrą kartą — šis visus savo drabužius nusivilko. Tie senatoriai, senatorienės šaukia:

— Nesivilk drabužių, su drabužiais eik į katilą!

Šis neklauso — stovi sau plikas nusidarės prie katilo. Sužvengė trečią kartą — šis šoko į katilą ir nusiplovė. Išlipo baltas, taip gražus! Tam karaliui begaliniai patikės.

Eisiaš ir karalius plautis. Kai tiktai įlipo į katilą karalius — nė žodžio nebeišsakė ir susmuko. Tai tuoju ta pana pradėjo kalbėti, sakydama:

— Seniai aš to ir norėjau!

Visi senatoriai leido ir aprinko tą Joną karalium. Paskui, kai Jonas tapo karalium, susivedė su ta pačia savo pana. O tą brolį į tą patį katilą įkišo ir suvirino.

Paskui tasano arklelis stojos žmogum, pradėjės sakyti:

— Dėkui, kad mane išgelbėjai. (...) Ir išnykės.

VISADOS DAUGIANORIAMS IŠEINA Į PIKTĄ

Kitą kartą buvęs ūkininkas ir ūkininkė. Vasaros metu anuodu ir išvažiavusiu į pievą vaiku vežinu. Kai nuvažiavusiu į pievą, anuodu iškinčiusi arklius ir paleidusiu. Tam savo vaikui padirbusiu lopšį ir, berželį prilenkę, įkabino šį lopšį. Idėjusiu vaiką į tą lopšį ir paėjusiu šieno grėbtį. Grėbiančiu grėbiančiu, jau lig pietų išgrėbusiu. Pavalgiusiu pietus ir paėjusiu vėl grėbtį šieno. Grėbiančiu grėbiančiu, jau nebetoli vakaras, ir paėjusiu anuodu vežimo krautį. Kraunantį, skubančiuos prikrauti vežimą, kad vakaras neateitų. Ten toks pašalys buvęs: kai tik vakaras ateina, taip tuoju negali bepavažiuoti, nes laumės tuos galabijusios, kurie naktimis važiavę. Šiuodu prikrovusiu vežimą,

besiskubindamu ir užmiršusiu savo vaiką. Parvažiavusiu namo, veiziančiu — kame anuodviejų vaikas? Mano sau: „Ką bedarysma?“ Eiti nebegali: laumės sugaus ir nebepaleis. Pavadinę kaimyną, klaušantys sustojo. Išgirdė laumių balsą, taip čiūčiuojančiu:

— Čiūčiuo čiūčiuo, užmirštuvėli...

Taip per visą naktį vien:

— Čiūčiuo čiūčiuo, užmirštuvėli...

Ryto metas kai išaušo, ir nuėjė anie veizėti. Kai nuėjė, veizi — gyvas tebesąs, apdarytas vienais šilkais, dar ir pinigų padėjusios tam vaikui. Šiuodu džiaugdamos parsinešusiu namo.

Ano kaimynas sakąs savo pačiai:

— Važiuosiva ir mudu.

Taip anuodu ir išvažiavusiu. Nuvažiavusiu vaiku vežinu. Taip pat ir anuodu pataisiusiu: į berželį įkabinusiu lopšį ir paėjusiu. Ir taip pat per visą dieną dariusiu kaip pirmasis kaimynas, o vakare tyčiomis palikusiu vaiką lopšy. Ir, parėjusiu namo, klausiusiuos, ar laumė čiūčiuoja jų kūdikį. Ir čiūčiavusi tardama:

— Čiūčiuo leliuo, tyčioms paliktasai.

Ryto metą einančiu veizėti, ar aptaisytas kūdikis šilkais. Bet atradusiu kūdikį beržo galūnėj pakartą.

VIENAS VIENUOLYNAS, BE RŪPESČIO GYVENĖS

Kitą kartą viename vienuolyne buvo geras palikimas, kad anie viso turėjė. Niekados nieko netrūko, ko aniemis reikėjo, turtais ir lobiais nesirūpino, manė be rūpesčio esą. Taip anie sutarė: „Mums reikia vartuose parašyti, kad mes be rūpesčio gyvenam.“ Taip émė parašė ir prisegé tą lentelę prie vartų.

Vienu metu važiuojas po karalystę karalius apveizėti savo žmonių — be nėra ponų nulupami, ar užlaiko ano ir senato paduotus įstatymus. Įsistebės anas tuos raštus ir einas skaityti. Paskaitęs — taip ir taip, kad anie be kokio rūpesčio gyvena. „Palauk, aš jums duosiu rūpestį.“ Ir pavadino anas vyresnijį pas save. Tas, kai atėjės pas aną, ir klausias:

— Ar tu be rūpesčio gyveni?

Šis sakas:

— Mes nė žinoti nepažystam, kas tas yra per rūpestis.

— Na,— sako,— veizékit: aš pargrįšiu trečiąją dieną — kad man suskaitytumėt, kiek yra ore žvaigždžių, ko aš pats esu vertas ir ką aš, su tavim tuokart šnekėdamas, manysiu. O jei tu man to nepasakysi, aš tave išmesiu ir iš vyresniųjų.

Karalius pavažiavo, o šis sugrįžo į vienuolyną bėdodamas: „Kaip ir ką aš su anais turiu padaryti?“

O bočium buvęs vadinamas vienas senas ubagas. Anas kūrendavęs pečius. Sakas viršininkui:

— Aš su anuo susišnekésiu, jei man duosi lig mirties duoną ir drabuži. Aš nebenoriu pečių bekūrenti, man jau per tokį laiką apkyréjo.

Tas viršininkas sakas:

— Tiktai tu susikalbék su karalium — aš tave popieriuj suvyniotą saugosiu!

Sako:

— Man duosi savo drabužius.

Šis davęs anam savo drabužius. Apsitaisės ir paskutinę dieną išėjęs laukti ant kelio karaliaus.

Ir atvažiuoja karalius. Tuoj atvažiavo — klausia:

— Kiek yra ore žvaigždžių?

Šis sakas:

— Dvylika tūkstančių milijonų trys šimtai ir trys. Jei netikis — norint skaityk.

— Gerai. O ko aš esu vertas?

Sakas:

— Šviesiausias karaliau, neužpyk, tamsta: kitą kartą Judošius pardavė dangaus ir žemės karalių už tris dešimtis skatikų, o tamsta esi mūsų tiktai karaliumi — tegu būsi tamsta per pusę pigesnis, tai bus penkiolika skatikų.

Karaliui nei pūsti, nei aušinti: pykti negali — tiesą pasakė, save už dievą didesniu negali daryti. Kiti kurie ne kurie ano draugai juokias:

— Kiek tatai karalius tesas vertas...

— Ponas už karalių mažiau — aš čia pats sutinku. Kad už karalių penkiolika skatikų, už mažesnę kainą ponas, na, mužikų — už vieną tabokos lapą mužikų visą kapą.

Karalius pavažiavęs sakas:

— O ką aš galvoju?

— Tu,— sako,—manai, kad su viršininku kalbies, o tamsta nežinai, kad su pečkuriu šnekiesi.

Karalius pradėjo sakyti:

— Kad pečkurus toks mandras, na, kiti — didžiau. Gyvenkit sau be rūpesčio kaip gyvenę.

Šis pareinąs į vienuolyną — viršininkas bevirpas. Sakas:

— Jau nesibijok — gerai atsikalbėjau. Tieka bepasakė pavažiuodamas: „Kad jau pečkurus toks mandras, viršininką gaila ir kibinti. Gyvenkit sau be rūpesčio kaip gyvenę.“

APIE TRIS GRAFO SŪNUS

Turėjės vienas grafas tris sūnus, kurie buvo teismo nuteisti. Teismas priteisė aniemis kiek metų eiti ir vaikščioti po žmones,— kame bevaikščiodami pamatys beturtį žmogų, turi anam pagelbeti.

Šitaip anie išėjė iš savo vietas, nešini turtu ir pinigais. Ir atėjo prie vieno miesto, ir išvydo tokius meistrus, kurie verpė ir dirbo virves. O tas virves trys vyrai dirbo. Tarp tų trijų vienas buvo nuplyšęs. Tad anie atėjė ir sakė:

— Dieve padék! — Ir klausė: — Dėl ko tu esi taip dideliai nuplyšęs? Ar nesi tik toks valkata arba girtuoklis?

Bet tas virvininkas atsakė tiems ponaičiams, jog — aš nesu nei girtuoklis, nei valkata, bet tiktais turiu mažą vertę. Turiu pačią ir vaikus, kuriuos turiu peneti, per tai esu neturtingas.

Ponaičiai atvėrė savo turtą ir davė anam šimtą muštinių. Anas padėkojės tiems ponaičiams ir bėgo į savo namus, manydamas: „Kad aš savo pačiai pasakysiu, manęs klaus: „Kaip tu gavai tuos pinigus?“ Aš ilgai užtruksiu, kol išpasakosiu, bet man reikia grįžti prie savo darbo. Geresniai bus, kad aš vakare pareisiu.“ Anas parbėgo į savo namus ir ten turėjo prie trobos galio kamarėlę. Tuos pinigus surišo į stambų lakatą,— ten buvo kubilaity selenos, nusijotos nuo duonos,— ir įkišo tuos pinigus į tas selenas. Pats išėjo prie savo darbo. Bet pati nežinojo, kad anas ten padėjo tuos pinigus.

Tuo metu atėjo į tą miestą komediantai su asilais. Paskui reikėjo šerti tuos asilus selenomis, ir ieškojo po visą miestą selenų. Ir atėjo pas tą žmogų klausdami, ar neturi parduoti selenų. Taip ši émusi tą kubilėli,

kuriame buvo tos sēlenos, anas maišą išplėtę, ir supylė tas sēlenas į maišą. Bet ana nežinojo, kad čia yra įdėta šimtas muštinių.

Vakare vyras parėjo — pati padėjo anam valgyti. Duona šviežia ir graži. Ir vyras klausia:

— Kur ēmei tą duoną?

Pati pasakė:

— Nuo kepėjo pirkau.

— Kame ēmei pinigu? — pats klausė. Išgirdės pradėjo verkti ir alpti, sakydamas savo pačiai: — Ten buvo šimtas muštinių!

Bet pati sakė anam:

— Meluoji! Kame tu gavai šimtą muštinių? Negut pavogei kame! Jau neturi būdo kuomi mane krimsti kaip šuo, tad pasakai, kad tavo buvo šimtas muštinių tose sēlenose, kurias aš pardaviau.

Bet pats dideliai verkė, gailėdamas tą pinigu, kuriuos buvo gavės nuo tų trijų ponaičių. Iš to didžio gailesio nebevalgė ir nuėjo gulti, manydamas: „Kad aš ir eisiu ieškoti į tą taip didelį miestą — kame aš anuos atrasiu, tuos komediantus, ir atradus ar atiduos man tuos pinigus...“

Atsikėlės ryto metą ėjo vėl prie savo darbo ir vėl dirbo visus metus. Metus buvės, vėl išvydo tuos ponaičius ateinant. Anas, dideliai susigėdės, apsisiautė kanapėmis, kurias turėjo dėl verpimo, manydamas, kad ano nepažins. Bet tie ponaičiai, atėjė artyn ir tarė: „Dieve padék“, — anam sakė:

— Ar nesi tu pats, kur mes davėm šimtą muštinių? Bet, kaip regim, didesniai tu esi nuplyšęs nekaip pirma, kad mes tau davėm tuos pinigus.

Anas puolės į kojas tą ponaičių, sakydamas savo nelaimę: kaip anam prapuolė tie pinigai. Tie ponaičiai tikėjo ir netikėjo, bet šis dideliai verkė, kalbėdamas:

— Iš tiesų kalbu jums, taip man nutiko.

Tie ponaičiai atvėrė savo turtus ir davė anam du šimtu muštinių. Tas žmogus puolės į tą trijų ponaičių kojas, padėkojo, bet ponaičiai tarė anam:

— Nemokėjai pinigu paslėpti, bet dabarčiu mokėk, nes niekuomet nebuvai turėjės pinigu. Tu pirmesniai nė savo pačiai nesakei, kad nuo mūsų tuos pinigus gavai. Bet dabar pasakyk, kad mes davėm du šimtu muštinių.

Tada anas, parbėgęs namo, parodė tuos pinigus savo pačiai. Pati patikėjo tuo, kad ir pirma buvo davės. Tuojau pati savo vyru tarė:

— Imkim tuos sidabrinius pinigus apmainykiva ant aukso pinigų ir eikiva pas pirklių. Apmainytus pinigus kad galėtum mažoj vietelėj paslėpti, nes sidabro pinigams reikia didžios vietas, o raudoniesiems bus gana mažos vietas.

O tas virvininkas buvo mieste gimęs ir užaugęs, viso miesto papročius žinojo. Ten būdamas mieste, išvydo jūra ateinant laivą su kanapėmis. Anas žinojo, kad tos kanapės ateis į miestą ir pirkliai atpirks. Bet anas iš vėliavos, arba karūnos, pažino, kad tas laivas turi kanapių. Anas, turėdamas šimtą raudonųjų, bėgo, į laivelį išėdės, priešais į jūrą sulygti tų kanapių. Neturėjo kišenės tose savo skarose — tuos pinigus įdėjės į skrybėlės kraštus, užsimovė ant savo galvos ir nubėgo prie laivo. Nebuvo didžio vėjo, bet kad nubėgo prie laivo, rados vėtra ir numetė skrybėlę nuo galvos. Ta skrybėlė nukrito kniūpsčia, pinigai išpuolė į jūrą ir nugrimzdo. Pats pradėjo alpti, merdėti iš to gailesio. Tas laivas nuėjo į miestą. Šis parėjo su tuo savo laiveliu į namus ir pačiai papaskoko, kas anam dėjos jūroj, kaip tie pinigai prapuolė. Pati nieko dėl to neatsakė ir apsiverkė. Pats ėmės nukaldydino geležies šaką trimis nagais ir išėjo į antrą miesto pusę kratyti kerpių iš smilčių manydamas: „Bene jų pelnysiū“, — ir bijas, kad tie ponaičiai vėl neateitų, nes jau anam buvo gėda.

Ten bekratant, veizi — ir ateina ponaičiai. Anas norėjo pabėgti, bet laukuose neturėjo kur bėgti. Susilenkės krato tas kerpės, praeinant pro šalį. Bet tie ponaičiai atėjė stačiai į jį ir sakė anam:

— Dieve padék! Ar ne tu esi tas, kuriam mes davėm tris šimtus muštinių? O tu, kaip mes matom, kaip plikas, taip plikas. Jau,— sako,— kad tu esi tokio talento, tavęs niekas nepagelbės.

Anas gana aiškinosi ir sakė, kaip tie pinigai prapuolė. Ir paėjo šalin tie ponaičiai nuo anio. Eidami į miestą, ir atrado pajūry tokį švino gabala. Tie ponaičiai sutarė:

— Atiduokim mes anam tą šviną. Kad negalėjo pragyventi iš sidabro, rasit iš švino pragyvens.

Ir tuoju aną pašaukė ir pavadino. Kad anas atbėgo, tarė:

— Kad tu negalėjai iš sidabro pragyventi, šitai mes tau duodam švino — mažu iš to pragyvensi.

Anas padėkojo tiems ponaičiams. Ponaičiai nuėjo į miestą, o šis sugrįžės. Tą savo šaką ir kerpės, kurias buvo iškratęs, ir tą šviną neša namo. Bet taip buvo smagus, kad negalėjo paneisti, nešte nešes turėjo mesti šalin.

Taip paskui sutiko žvejį. Tas žvejys nori pirkti tą šviną, bet neturėjo pinigų. Mielai tas parduočia, bet nori pinigu — ir neduoda be pinigu. Na, tad anie aštuoni draugai, kurie derino, ir sulygo. Ta diena buvo penktadienis. Tas, kurs nori pirkti, buvo žvejys. Anas padirbo tinklą, bet neturėjo pasvarų. Tad anas tą šviną kapojo ir dėjo į pasvarus. Antradienį turi susieiti ir tą tinklą užmetę traukti. Ir taip sutarė: kiek žuvies ištrauks, visą anam atduoti už tą šviną. Ištraukė dideliai žuvies, ir anas iš to dideliai praturtėjo.

APIE VELNIĄ IR JO BROLI

Kitą kartą buvusiu du broliu. Vienas buvęs minkštaprofis. Išmintin-gasis pristojo prie velnio tarnauti su tokia sąlyga: jei katras pirma katrą supykintų, tam iš nugaros išrēžti odos gabalą.

Tada anam velnias liepė eiti arti. Pasakė:

— Kur tik mano Cepronas eis, ten ir tu ark.

Ariąs per visą dieną neédęs, paskui paréjės pradėjo sakyti:

— Dėl ko man ésti neduodi? Per visą dieną dirbu neédęs.

Atsakė jam velnias:

— Rasi tu pyksti?

Sako:

— Ką dirbsi nepykes — visą dieną neédęs stoviu.

Tad velnias jam išrēžė gabalą odos iš nugaros ir išginė verkiantį.

Antras brolis pamatęs nuéjo pas tą patį velnią, pristojo vėl su tokia sąlyga. Tada anam velnias liepė ginti bandą.

— Tik tol negink į namus, kol Cepronas lygiai bus.

O tas Cepronas buvo jo brolis.

Tada ansai išginės bandą, ir Cepronas lygiai. O anas beprotis išpjovęs brūklį, lengvai pritykinęs, kapt tam Cepronui už uodegos. Kaip pradéjės pilti su brūkliu į nugarą! Paskui Cepronas išsprūdės namo, lyg sudegės parbėgo. Ir anas — banda brūzgynuos, greitai nebegalij nė kurio ığinti. Pamatęs Ceproną įlindus pro skylę, kur vanduo iš laidario išbėga. Tad visas avis sukimšęs pro tą skylę, o karves, po gabalą atkirsdamas, taipogi sukimšęs pro tą skylę. Paréjės sakas:

— Jau Cepronas paréjo, ir aš parginiau.

Tas einas veizeti — visos karvės į gabalus sukapotos. Sakas:

— Meldžiamasis, dėl ko taip padirbai?

Sakas:

— Juk ir Cepronas čia įlindo, o kad mano karvės nejtelpa, kaip kitaip įlandysiu... — Ir sakas velriui: — Rasi supykai?

— Ne,— sako,— ko pyksiu... Na, išvirk man pietus, aš eisiu svečių parvesiu. Papjauk vieną avį, kuri į tave veizės, ir išvirk su prieskoniais.

Nueina anas veizeti į tvartą — visos avys veizi. Tad išpjovės visas avis. Ir užkaitės žlugto katilą, primurdės sumyniodamas, užkūrės ugnį, o kai jau avys atvirė su visais plaukais, sušuto, tada anas manas sau: „Juk man įsakė uždėti prieskonį.“ Tad sugrobės Ceproną, įmurdės į katilą — tik uodega nebejtilpusi.

Paskui parėjo ano šeimininkas — klausia:

— Na, ar jau yra gatava?

— Yra,— atsakė.

— O čepronu, arba čiobreliu, bedėjai?

Sakas:

— Idėjau ir Ceproną, tik uodega nebejtilpo.

Tas velnias supratęs, kad jau ano draugą įmetė. Veizis — pilnas katilas aviu prikimštasis ir ano Cepronas. Tad pradėjės sakyti:

— Apgavike, ką tu padirbai?!

Sakas:

— Juk tu man liepei papjauti tą avį, kuri į mane veizės, o kad visos veizi — išpjoviau visas.

— O,— sakas,— kam tą šunį įmetei?

Sakas:

— Juk tu pats liepei įdėti čeprono. O nūgi rasi ir pyksti?

— Ką dirbsi,— sakas,— už tokį darbą nepykės. Nors visą mano gyvenimą būtumei pražudės, bet kam mano šunį išvirei?!

— Na,— sakas šis,— juk tu pats įsakei, o dabar pyksti.

Emės gabalą tam velniai išrėžęs ir patį jį išginęs. O pats ir dabar rasi tebegyvena.

KLEMELĖ

Kitą kartą piemenėlis, vardu Klemelė, buvęs pristojęs pas poną už piemenėlių. Nieko kito ponas neduodavęs vakarčio, kaip tiktais duonos abraką. Anas to duonos abrako nevalgydavo, o mokydavosi vogti. Tą duonos abraką padeda ir pats bėga už karklyno, vėl tykina, pritykinęs pagrobia tą duonos abraką, bėga už karklyno, vėl kitur padeda tą duonos abraką, vėl pabėga už karklyno, vėl tykina, pritykinęs pagrobia tą duonos abraką.

Taip per ilgą laiką ir įsistebėjęs ponas. Klausias:

— Ką tu čia, Klemele, dirbi?

Sakas:

— Vogti mokaus.

— Na, ar išmokai?

Sakas:

— Išmokau.

— Aš įduosiu,— sakas,— vaikiams į turgų nuvesti oži — ar pavogsi?

Atsakęs Klemelė:

— Pavogsiu.

Taip tas ponas ir įdavęs vaikiams vesti ožį. Tuodu vaikiu vedančiu tą ožį. Ir nuvedusiu į turgų, ir pririšusiu prie karčemos, ir pačiudu iėjusiu į karčemą. Tas Klemelė atrišęs ir parbègęs, vedinas tuo ožiu. Nuvedęs į kelią ir pardavęs tą ožį.

Tuodu vaikiu išeinančiu iš karčemos — ožio nebesą. Taip anuodu ir einančiu namo. Kai parėjusiu namo, ponas klausiąs:

— Ar pardavête ožį?

— Klemelė turbūt pavogė. Iėjova į karčemą, išeinava — ožio nebesą.

Parėjo ryto metą Klemelė — klausia ponas:

— Ar pavogei ožį nuo vaikių?

— Pavogiau.

— Kur dėjai?

— Pardaviau mieste žydui.

— Na, ar pavogsi, aš duosiu vaikiams du jaučiu vesti į turgų?

— Pavogsiu.

Taip tas ponas įdavęs vaikiams du jaučiu vesti į turgų. Tuodu vaikiu vedančiu. Puskelį nuvedusiu. Tas Klemelė turėjęs dideliai puikius batus. Anas tuos batus išbjurojės ir vieną pametęs anuodviem už akių ant kelio. Tuodu vaikiu tą batą paima, paveizi — apibjurotas. Sakančiu:

— Et, tegu giltinė atima — kad bent du būtų,— ir neėmusiu.

Taip tas Klemelė tą batą paémęs, išplovęs, vėl už akių užnešęs ir pametęs. Tuodu vaikiu, tokį pat batą radusiu, taip šnekančiu:

— Toks dailus batelis! Na,— sakančiu,— békiva — katras pirma pribègsiva, tam bus tas batas.

Taip anuodu bégančiu. Visą mylią nubègusiu nuo tų jaučių. Tuo tarpu tas Klemelė jaučiamas uodegas nupjaustęs ir į žemę sudūręs, o tuos jaučius pasivedęs. Ir nuvedęs į miestą, ir pardavęs žydams. Tuodu vaikiu ateina — neberanda jaučių.

— Jau,— sakančiu,— tas Klemelė yra pavogęs.

Vėl grjžtančiu namo. Parėjusiu namo — klausia ponas:

— Ar pardavéta?

Anuodu sakančiu:

— Pavogė ar žemė prariojo.

Pareina Klemelė — klausia ponas:

— Ar pavogei?

— Pavogiau.

- Kur dėjai?
- Nuvedžiau į miestą ir pardaviau žydam.
- Gerai. Na, ar pavogsi iš arklių mano arkli?
- Pavogsiu,— atsakė Klemelė.
- Na, gerai, kad pavogsi.

Tas ponas vakare visus savo tarnus nuvedė į arkliedes. Kitą pasodinės ant arklio, kitam įdavęs už uodegos turėtis, kitam už pavadžio, kitam — už kojos, kitą prie durų pastatęs. Taip tas Klemelė manąs sau: „Ką aš čia bedarysiu?“ Nuėjės į miestą, nupirkęs visų stipriausio gérimo, nunešęs, pro langelį ir įleidęs tą gérinė. Taip anie šneką:

- Tai juk niekas nuo mūs nepagrobs — eikim veizéti, kas toje statinaitėje yra.

Anie gérė po vieną, gérė po antrą, po trečią,— taip anie apsigérę ir sumigę. Klemelė émęs, kurs ant arklio sédėjo, tą ant pertvaros pakéléęs, kurs už pavadžio turėjės, tam įdavęs virvagalį, kurs už kojų turėjės, tam įdavé mietgalį, kurs prie durų stovėjės, tą pastatęs prie pertvaros. Tą arkli paémęs ir išsivedęs. Nuvedės į miestą ir pardavęs žydui.

Ateina ryto metą ponas pas savo tarnus, veizi — visi bemiegą: kurs ant pertvaros sédėjės, tas kristė nukritęs, kurs virvagalį turėjės ir mietą, sakančiu:

- Šito tebesituriu.
- Kurs prie pertvaros sédėjo, sakas, jog — aš vien prie durų stovējau.
- Taip ir pareinąs Klemelė. Klausias ponas:
- Ar pavogei?
- Pavogiau.
- Gerai, kad pavogei. Na, Klemele, ar pavogsi nuo mano ponios žiedą?

Sakas Klemelė:

- Pavogsiu.
- Na, gerai, kad pavogsi.

Tas ponas visus savo tarnus sustatęs prie langu, prie durų, įdavęs visiems ginklų ir pats ponas stovis prie durų.

Klemelė nuėjės į kapus ir iškasęs negyvėli. Parnešęs tą negyvėli ir palengva kišas pro duris. Tas ponas su kardu galvą ir nukirtęs. Taip sakas:

- Neškim Klemele palaidoti, kad niekas nejustų.
- Taip kai anie tą negyvėli išnešę į kapus, šis tuo tarpu nuo ponios numovęs žiedą ir nunešęs į miestą ir pardavęs žydam.

Pargrįžta ponas iš kapų — ponia nebeturi žiedo.

— Na, ar ne tas Klemelė buvės?

Ir pareina Klemelė ryto metą. Klausia ponas:

— Ar pavogei žiedą?

— Pavogiau.

— Na, ar pavogsi nuo manęs ponią?

— Pavogsiu.

— Na, gerai.

Tas ponas sustatęs aplink visą trobą žmonių. Tie žmonės užmigę, tas Klemelė įbėgęs ir pagrobęs ponią. Nunešęs ir pardavęs velniam po tiltu. Ponas pargrįžtas — neberanda ponios.

Pareina ryto metą Klemelė — klausia ponas Klemelės:

— Ar pavogei?

— Pavogiau.

— Susimildamas, ar negalėtumei kaip norint išpirkti?

Klemelė sakas:

— Kodėl,— sakas.— Kad duosi rublių — jokiva.

— Duosiu visą pūrą, kad tiktai išpirktumei.

Taip Klemelė nuėjės po tiltu, įkasęs trijose kertėse tris stulpus ir visose trijose kertėse vijės virves. Anam bevejant, ir atėjės velnias.

Klausias:

— Ką čia, Klemele, dirbi?

— Virves veju.

— Ką riši?

— Rišiu visus velnius iš pragaro.

Klausias velnias:

— Už ką?

Atsakęs Klemelė:

— Už tą, kam jūs mano ponios neatiduodat.

Tas velnias sakas:

— Eikiva, atsiimk, tiktai neraišiok.

Taip nuėjusiu į peklą. Velnias sakas:

— Ne, dar negausi savo ponios. Katras pirma aplink pragarą apibėgsiva, tam bus ponia.

Tas Klemelė, paėmęs kumelę, bėga. Apibėgęs pirmą, sakas:

— Aš ir kumelę į šaktarpį įspraudžiau, ir apnešiau kumelę, o tu tuščias neapibėgai. Na, atiduok ponią!

Velnias sako:

— Dar neduosiu. Palauk, aš atnešiu visų didž priekalą, tad katras aukštesniai išmesiva.

Duodas Klemelei mesti.

— Ne,— Klemelė sakas,— mesk tu.

Tas velnias metęs — trečią dieną benukritęs ir į žemę įkritęs per tris augumus. Tas biesas sakas:

— Ištrauk, Klemele!

Klemelė atsakęs:

— Kas metė, tas ir teištraukia.

Tas velnias traukiąs — betraukiant mažne ir akys išsprogusios. Kai ištraukęs tą priekalą, sakas Klemelei:

— Na, mesk.

Tas Klemelė negaljis nė pajudinti. Sakas Klemelė:

— Palauk, kad anas debesis praeis, ten yra mano brolis didžiai didelis kalvis, tad aš anam užmesiu.

Tas velnias sakas:

— Susimildamas, nemesk. Atsiimk savo poną, tiktais nemesk to priekalo.

Taip ir atidavęs tą poną. Anas tą poną parvedęs ponui, taip gavęs visą pūrą pinigų — ponas džiaugdamasis duoda pinigus...

KITĄ KARTĄ BUVUSIU DU BROLIU

Kitą kartą buvusiu du broliu: vienas turtingas, antras nuskurės. Tam turtingajam ponas dievas davės sūnų. Ir pavadinės tas turtingasis į krikštynas tą nuskurėli savo broli. Nuskurėlis brolis išsikepės miežinio pyrago ir nuėjės į krikštynas, pyragu nešinas, pas savo broli. Brolis pradėjės sakyti:

— Eik sau su tokiais pyragais į pragarą!

Šis ir išėjės, savo pyragais nešinas, į pragarą. Einās, einās, einās ir užėjės dideles lankas. Einās ir užėjės — žmogus betveriaš tvorą. Pradėjės to žmogaus klausti:

— Ar toli béra pragaras?

Šis sakās:

— Eik, eik ir atrasi.

Du žmogu bevirinančiu du katilu. Šis atėjės pradėjės klausti:

— Ar priimsita judu mane į pragarą?

Vienas iš anuodviejų — šētonas — pradėjo kitam sakyti:

— Eik tu klaustis pas dievą, ar jį priimti.

Antras — angelas — pradėjės nelabajam sakyti:

— Eik tu!

Angelas ir palikės prie tų dviejų katilų bevirinąs. Pradėjės sakyti tam žmogui:

— Turėk antį!

Tas pradėjės pilti su kaušu, nugriebdamas nuo tų dviejų katilų putas. Pripylęs anam antį, visur, kur tik tilpo. Atėjės nuo pono dievo tas šētonas:

— Nepriémė ano į pragarą — pasakė: eik sau namo!

Šis ir išėjės namo. Einās, einās ir apsnūdės miego. Taip šis ant

kerelio galvą padėjės ir užmigės. Atsibundas, veizis — aplink aną atsiradusių taip daug aviu. Šis atsikėlės ir einas. Veizis atsisukės — visos tos avys paskui aną beeinančios. Šis einas, einas ir sutikės tokią moteriškėlę. (...) Sakanti ta moteriškélė:

— Žmogeli, ar negali man tas avis parduoti?

Šis pradėjo sakyti:

— Negaliu.

Pradėjusi sakyti:

— Nebijok, parduok.

Šis pradėjės sakyti:

— Atimk.

Taip ir atėmusi, ir įdavusi anam du skatiku. Pasakiusi:

— Kai pareisi namo, įdėk tuodu du skatiku — vieną į vieną tuščią miegą, o antrą į antrą miegą ir nueik ryto metą veizéti.

Taip ryto metas kai išaušo, nueinės veizéti — pilni abudu miegai pinigų. Taip šis, nuskurės būdamas, ir nusiuntęs pas broli paskolinti saiko. Tas turtuolis pradėjės klausti:

— Ką anas seikės?

Tas sakas:

— Pinigus.

Ir nedavės. Parėjės sakas:

— Nedavė.

Eis pats prašyti. Prašas:

— Broli, paskolink saiką.

Taip ir paskolinės. Šis kai išseikėjo, įdavės nunešti saiką ir užkišęs už lanko auksiną.

Turtuolis brolis atėjės klausti:

— Kame tu taip gavai pinigu?

Brolis sakas:

— Tu mane išsiuntei į pragarą su miežiniu pyragu. O kad tu sugeru pyragu nueitumei, daugiau gautumei.

Šis, parėjės namo, sakas:

— Meldžiamoji, iškepk gero pyrago — važiuosiva į pragarą! Brolis su savo prastais pyragais gavo pinigų, o kad mudu su gerais pyragais nuvažiuosiva, daugesniai gausiva.

Taip ir išvažiavusiu. Važiuojančiu važiuojančiu ir nuvažiavusiu. Kaip anudu važiavusiu į pat galą pragaro, ir lig šio laiko tebéra pragare. Ir bus, kol pasaulis pasauliu.

DĖL KO ŽMONĖS NE VISI SUPRANTA REIKALĄ

Kitą kartą šeimininkės sušnekusios apie šeimyną. Viena sakanti, kad mano šeimyna didžiai įvalgo, o antra sakanti:

- Kaip mano šeimyna nieko neįvalgo, aš negaliu atsistebeti.
- Meldžiamoji, rasi tu žinai kokią priemonę?

Sako:

— Žinau. Ryto metą, paskui prieš pietus pirma visados pakamšau pamatus, tada duodu aniemis valgyti. Ir taip anie nieko neįvalgo.

Ši darys, kaip aną pamokė. Kamšanti visas skyles, paskui duodanti valgyti. Veizinti, ar daug jūs dabar valgysit. Anie kiek pirma valgė, tiek ir dabar. Ši mananti sau: „Kaip pirmą kartą dabar taip pataisiau, bet toliau rasi ir padės.“ Kamše ana savaitę ar daugesniai — vis tiek te padaeda. Eis ana klausti vėl:

— Kuomi tu kamšai ir kuomet, kad mano šeimynai nieko nepadeda, ar kamšau, ar nekamšau pamatus?

Pradėjo ana pasakoti — sako:

— Aš taip kamšau. Prieš valgj, kol galiu išvirti pusrytį arba pietus, paduodu ką norint užsikästi, o paskui duodu tikrą pusrytį arba pietus. Taip maža tejvalgo šeimyna. (...)

KAS MELAGIS, TAS IR VAGIS

Kitą kartą vienas pirklys nupirkęs šimtą svarų geležies, padėjės geležį pas kaimyną, o pats išvažiavęs pas kokį pirkli viešeti. Kai pargrižo namo, prašo savo kaimyną geležies. Kaimynas anam sako:

— Kad būčiau savom akim nematęs, kitam sakant, netikėčiau. Vienu metu, kad buvau svirne, pasergėjau, kad maža besą geležies. Paskui kitą kartą — mažesniai. Paskui sergėjau, bet pataikiau gerą metą: nusergėjau, kad pelė išbėgo iš urvo. Man bevezint, visą geležies kartę sugraužė. Paskui kad sugrįžau, jau nieko neberadau.

Kaimynas, pažindamas, kad tu taip per akis meluoji,— aš tau kitaip padarysiu! Turėjo anas vieną sūnų. Šis ēmęs nusergėjo, kad paranku yra paimti ano sūnų, ēmęs aną uždarę niekam nematant kaliny. Taip vieną dieną, antrą dieną laiko — niekas ano nesiteirauja, anas nieko nesakas. Atėjo kaimynas pas aną dejuodamas, jog sūnus prapuolė. Šis pradėjo sakyti:

— Aš mačiau anąvakar, kad žvirblis, suėmęs tavo sūnų, benešas kaži kur.

Šis pradėjės stebėtis:

— Kaip tai gali būti, kad žvirblis galėtų mano sūnų panešti?!

— O,— sako,— ar gali taip būti, kad pelė galėtų šimtą svarų geležies sukrimsti?

Sako:

— Kaimyneli, eikiva, tau atiduosiu geležį, tu man, jei žinai, sūnų atiduok.

— Na, gerai, kad man geležį atneši, tad sūnų atsiimsi.

Atidavęs geležį savo kaimynui, o šis atidavė anam sūnų.

TURINYS

Lapė ir ožys	5
Liūtas ir lapė	7
Apie šunį, kurs buvo vardu Binza	7
Apie katiną su višta	11
Apie seną arklį, katę, šunį, žąsiną ir gaidį	13
Kaip žmogus liko už visus sutvėrimus smarkesnis ir stipresnis	14
Liūtas, zuikis, balandis, špokas, skruzdė ir karalaitis	16
Užmokėjimas už gerą piktų	22
Skruzdė ir balandis	24
Eželis, kuris karalaitę vedės	24
Trakimas	29
Apie eželį, kurs kiaules ganęs	33
Apie vieną žvejį	35
Laimingas iš nelaimės	40
Aspiš	44
Ponas ir septyni sūnūs	51
Karalius, turėjęs tris sūnus	57
Žirnis, Šuklūpis ir girtuoklis	59
Aš pats	64
Vaikis Petras, didžiai mandras	65
Kitą kartą tėvas turėjo vieną sūnų	68
Brolis ir sesuo	71
Karalius Morkus	75
Žalias alkas, stiklo mūras	78
Terba	86
Trys broliai	89
Žmogus, karaliui tris laimes pardavęs	93
Ilganosė, storaičių ir plačiastrėnė	96
Penki broliai	98

Aukso kalvis ir stalius	101
Du broliu — vienas teisingas, antras melagis	105
Nykštukas	107
Dvylika brolių	109
Visados daugianoriams išeina į piktą	121
Vienas vienuolynas, be rūpesčio gyvenęs	122
Apie tris grafo sūnus	124
Apie velniaj ir jo broli	128
Klemelė	130
Kitą kartą buvusiu du broliu	135
Dėl ko žmonės ne visi supranta reikalą	138
Kas melagis, tas ir vagis	139

JAUNESNIAM MOKYKLINIAM AMŽIUI
СИМОНАС ДАУКАНТАС. ЖЕМАЙТИЙСКИЕ СКАЗКИ
Пятое дополненное издание
На литовском языке
Художница А спазия Сургайлене
Издательство «Вага», 232600, Вильнюс, пр. Ленина 50
ИБ № 1637

SIMONAS DAUKANTAS. ŽEMAIČIŲ PASAKOS

Redaktorė D. Venclovaitė. Men. redaktorius R. Tumasonis
Techn. redaktorė R. Berteškaitė. Korektorė V. Pažeriene

Duota rinkti 84.03.29. Pasirašyta spaudai 85.01.09. Leidinio Nr. 11279.
Formatas 84×108¹/16. Popierius ofsetinis. Garnitūra „Taims“, 14
punktų. Fotoreinkimas. Ofsetinė spauda. 15,1 sąl. sp. l. 94,5 sąl. spalv.
atsp. 10,2 apsk. leid. l. Tiražas 50 000 egz. Užsakymas Nr. 582
Kaina 1 rb 30 kp

Leidykla „Vaga“, 232600, Vilnius, Lenino pr. 50
Spaudė Motiejaus Šumausko spaustuvė, 232600, Vilnius,
A. Strazdelio 1